

Svensk utgåva

Lagstiftning

Innehållsförteckning

I Rättsakter vilkas publicering är obligatorisk

.....

II Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk

Kommissionen

2001/837/EG:

- ★ **Kommissionens beslut av den 17 september 2001 om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget och artikel 53 i EES-avtalet (Ärendena COMP/34493 – DSD, COMP/37366 – Hofmann+DSD, COMP/37299 – Edelhoff+DSD, COMP/37291 – Rethmann+DSD, COMP/37288 – ARGE och fem andra+DSD, COMP/37287 – AWG och fem andra+DSD, COMP/37526 – Feldhaus+DSD, COMP/37254 – Nehlsen+DSD, COMP/37252 – Schönackers+DSD, COMP/37250 – Altvater+DSD, COMP/37246 – DASS+DSD, COMP/37245 – Scheele+DSD, COMP/37244 – SAK+DSD, COMP/37243 – Fischer+DSD, COMP/37242 – Trienekens+DSD och COMP/37267 – Interseroh+DSD) ⁽¹⁾ [delgivet med nr K(2001) 2672]** 1

2001/838/EG:

- ★ **Kommissionens rekommendation av den 7 november 2001 om resultatet av strategier för att bedöma och minska riskerna med ämnena akrylaldehyd, dimetylsulfat, nonylfenol, 4-nonylfenol, grenad, tert-butylmetyleter ⁽¹⁾ [delgivet med nr K(2001) 3380]** 30

2001/839/EG:

- ★ **Kommissionens beslut av den 8 november 2001 om fastställande av ett frågeformulär som skall användas för årlig rapportering om utvärdering av luftkvaliteten enligt rådets direktiv 96/62/EG och 1999/30/EG ⁽¹⁾ [delgivet med nr K(2001) 3405] ..** 45

2

⁽¹⁾ Text av betydelse för EES

SV

De rättsakter vilkas titlar är tryckta med fin stil är sådana rättsakter som har avseende på den löpande handläggningen av jordbrukspolitiska frågor. De har normalt begränsad giltighetstid.

Beträffande alla övriga rättsakter gäller att titlarna är tryckta med fet stil och föregås av en asterisk.

II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 17 september 2001

om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget och artikel 53 i EES-avtalet

(Ärendena COMP/34493 – DSD, COMP/37366 – Hofmann+DSD, COMP/37299 – Edelhoff+DSD, COMP/37291 – Rethmann+DSD, COMP/37288 – ARGE och fem andra+DSD, COMP/37287 – AWG och fem andra+DSD, COMP/37526 – Feldhaus+DSD, COMP/37254 – Nehlsen+DSD, COMP/37252 – Schönackers+DSD, COMP/37250 – Altvater+DSD, COMP/37246 – DASS+DSD, COMP/37245 – Scheele+DSD, COMP/37244 – SAK+DSD, COMP/37243 – Fischer+DSD, COMP/37242 – Trienekens+DSD och COMP/37267 – Interseroh+DSD)

[delgivet med nr K(2001) 2672]

(Endast den tyska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(2001/837/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT
DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

med beaktande av Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

med beaktande av rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om genomförande av artiklarna 85 och 86 i fördraget ⁽¹⁾, senast ändrad genom förordning (EG) nr 1216/1999 ⁽²⁾, särskilt artiklarna 2, 6 och 8 i denna,

med beaktande av de ansökningar om icke-ingripandebesked eller beslut om undantag för de avtal som ligger till grund för DSD-systemet som i enlighet med artiklarna 2 och 4 i förordning nr 17 inlämnats av DSD den 2 september 1992, de kompletterande ansökningar om icke-ingripandebesked eller beslut om undantag för serviceavtalet som inlämnats av avfallshantlingsföretagen Trienekens den 17 september 1998, Fischer den 17 september 1998, SAK den 18 september 1998, Scheele den 18 september 1998, DASS den 21 september 1998, Altvater den 21 september 1998, Schönackers den 25 september 1998, Nehlsen den 28 september 1998, Feldhaus den 29 september 1998, Rethmann den 30 oktober 1998, Edelhoff den 6 november 1998, Hofmann den 4 januari 1999 och avfallshan-

teringsorganisationerna BVSE och VKS den 29 oktober 1998 samt den kompletterande ansökan icke-ingripandebesked eller beslut om undantag för garantiavtalen som inlämnats av avfallshantlingsföretaget Interseroh den 9 oktober 1998,

med beaktande av beslutet av den 25 oktober 1996 om att inleda ett förfarande i ärendet,

efter att ha gett de berörda företagen tillfälle att yttra sig i enlighet med artikel 19.3 i förordning nr 17 ⁽³⁾,

efter samråd med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

av följande skäl:

A SAKFÖRHÅLLANDEN

I. INLEDNING

- (1) Den 2 september 1992 anmälde Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland AG (nedan kallat DSD) med säte i Köln, ett antal avtal i syfte att erhålla icke-ingripandebesked eller ett beslut om undantag från förbudet mot kartellbildningar. DSD sköter i Tyskland ett nationellt system för insamling och återvinning av kon-

⁽¹⁾ EGT 13, 21.2.1962, s. 204/62.⁽²⁾ EGT L 148, 15.6.1999, s. 5.⁽³⁾ EGT C 100, 27.3.1997, s. 4.

- sumentförpackningar. Systemet är utformat för att uppfylla kraven i den tyska förpackningsförordningen. Anmälan gäller de avtal (bolagsordningen/stadgan, serviceavtalet, märkesanvändningsavtalet och garantiavtalen) som ligger till grund för driften av systemet.
- (2) Efter offentliggörandet av tillkännagivandet enligt artikel 19.3 i förordning nr 17 den 27 mars 1997, i vilket kommissionen meddelade sin avsikt att bedöma de berörda överenskommelserna positivt, inkom synpunkter från tretton berörda parter ⁽⁴⁾.
- (3) Under tiden september 1998–januari 1999 inkom enskilda anmälningar från totalt tolv avfallshandlingsföretag i DSD. Dessutom har två branschorganisationer inom avfallshandlingssektorn lämnat in varsin gemensam anmälan av serviceavtalet för respektive sex avfallshandlingsföretag.
- (4) De avfallshandlingsföretag som lämnat in enskilda anmälningar är Friedrich Hofmann GmbH & Co, Edelhoff Entsorgung Süd GmbH, Rethmann Entsorgungswirtschaft GmbH & Co KG, Feldhaus Recycling GmbH & Co KG, Karl Nehlsen GmbH & Co KG, Schönackers Umweltdienste GmbH & Co KG, Jakob Altvater GmbH & Co, DASS GmbH, Erwin Scheele GmbH & Co KG, SAK Sondershäuser Entsorgung GmbH, Fischer Rohstoff Recycling Freudensstadt GmbH och Trienekens GmbH.
- (5) Bundesverband Sekundärrohstoffe und Entsorgung (BVSE) lämnade den 29 oktober 1998 in en gemensam anmälan av serviceavtalet för företagen ARGE Duales System Storman-Lauenburg, ART Abfallberatungs- und Verwertungs GmbH, Cordier Abfallentsorgung GmbH, Rudolf Fritsche GmbH, TWR Tenner Wertstoff Recycling GmbH och Ostthüringer Recycling- och Handels-GmbH.
- (6) VKS Verband Kommunale Abfallwirtschaft und Stadtreinigung (VKS) lämnade likaså den 29 oktober 1998 in en gemensam anmälan av serviceavtalet för företagen AWG – Abfallwirtschafts-Gesellschaft GmbH Donau-Wald, Betrieb für das Duale System im Saarland, Entsorgung Dortmund GmbH, ESG Entsorgungswirtschaft Soest GmbH, VIVO Gesellschaft für Abfall-Vermeidung GmbH och USB Umweltservice Bochum GmbH.
- (7) Vidare har Bundesverband der Deutschen Entsorgungswirtschaft (BDE) "anmält" serviceavtalet för fler än 200 avfallshandlingsföretag. Dessa företag anges i den förteckning som bifogas detta beslut.
- (8) Den 9 oktober 1998 anmälde företaget Interseroh på nytt de redan tidigare av DSD anmälda avhämtnings- och garantiavtalen för materialtyperna papper, kartong och papp (PPK), plåt, aluminium m.fl.
- (9) Den 3 augusti 2000 sände kommissionen, inom ramen för ett förfarande enligt artikel 82 i EG-fördraget, ett meddelande om invändningar till DSD. Den 20 april 2001 fattade kommissionen beslut 2001/463/EG ⁽⁵⁾, enligt vilket DSD uppträtt på ett sätt som är oförenligt med den gemensamma marknaden genom att i enlighet med artikel 4.1 första meningen och artikel 5.1 första meningen i märkesanvändningsavtalet kräva att en licensavgift erläggs för samtliga konsumentförpackningar som marknadsförs i Tyskland och som märkts med symbolen *Der Grüne Punkt*, även när de företag som skall fullgöra de skyldigheter som följer av förpackningsförordningen
- a) utnyttjar DSD:s undantagstjänst enligt artikel 2 i märkesanvändningsavtalet
- endat i fråga om delvolym, eller
- inte tar dem i anspråk alls, utan marknadsför en enhetligt utformad förpackning i Tyskland som också marknadsförs i ett annat land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, och som är anslutna till ett insamlingssystem som använder märket *Der Grüne Punkt*, och
- b) bevisar att de avseende de förpackningar eller den delvolym för vilken de inte utnyttjar undantagstjänsten, fullgör sina skyldigheter enligt förpackningsförordningen genom att utnyttja konkurrerande undantagssystem eller genom egna insamlingssystem.
- (10) Detta beslut gäller stadgan, garantiavtalen och serviceavtalen.

II. FÖRPACKNINGSFÖRORDNINGEN

- (11) Den 12 juni 1991 utfärdade den tyska regeringen *Verordnung über die Vermeidung von Verpackungsabfällen* (förordning om förebyggande av förpackningsavfall, nedan kallad förpackningsförordningen). Den omarbetade versionen av förpackningsförordningen trädde i kraft den 28 augusti 1998. Förordningen syftar till att förebygga eller minska miljöeffekterna av förpackningsavfall.
- (12) Förpackningsförordningen gäller främst tillverkare och distributörer av förpackningar. I artikel 3.1 i förpackningsförordningen görs skillnad mellan konsumentförpackningar, transportförpackningar och gruppförpackningar. Konsumentförpackningar är förpackningar som erbjuds som en säljenhet och som hamnar hos konsumenten. Konsumentförpackningar i förordningens mening är också förpackningar som används av handeln, restauranger och andra tjänsteleverantörer som möjliggör eller underlättar för konsumenten att ta emot

⁽⁴⁾ Se fotnot 3.

⁽⁵⁾ EGT L 166, 21.6.2001, s. 1.

varorna (serviceförpackningar) liksom engångstallrikar och engångsbestick. Transportförpackningar är förpackningar som underlättar transport av varor, som skyddar varorna från skador på vägen från tillverkaren till distributören, eller som används av transportsäkerhetsskäl och som hamnar hos distributören, Gruppförpackningar är omslag som används som extra förpackningar till varuförpackningarna och inte behövs av hygien- eller hållbarhetsskäl eller för att skydda varan mot skador eller smuts vid leveransen till konsumenten.

(13) I artikel 3.7 och 3.8 i förpackningsförordningen definieras begreppen tillverkare och distributör. Med tillverkare avses enligt förordningen den som tillverkar förpackningar, förpackningsmaterial eller produkter som direkt kan omvandlas till förpackningar och den som inför förpackningar till förordningens giltighetsområde. Med distributör avses enligt förordningen den som distribuerar förpackningar, förpackningsmaterial eller produkter som direkt kan omvandlas till förpackningar eller varor i förpackningar, oavsett på vilken nivå i distributionskedjan det sker. Enligt förordningen är också företag inom postorderbranschen distributörer. Med konsument avses enligt artikel 3.10 första meningen i förpackningsförordningen den som inte återförsäljer varorna i den form som de levererats.

(14) Olika regler tillämpas på konsumentförpackningar, gruppförpackningar och transportförpackningar. I fråga om konsumentförpackningar anges i artikel 6.1 i förpackningsförordningen att distributören av konsumentförpackningar är skyldig att kostnadsfritt återta använda tomma förpackningar vid inköpstället eller i dess omedelbara närhet för återvinning i enlighet med de kvantitetskrav som anges i bilagan till förordningen (en s.k. egen lösning för avfallshantering). Distributören skall genom tydlig skyltning informera konsumenten om möjligheten att lämna tillbaka förpackningar (artikel 6.1 tredje meningen). Distributörens skyldighet att återta förpackningar begränsar sig till förpackningar av den typ, form och storlek som används för de varor som denne för i sitt sortiment (artikel 6.1 fjärde meningen). För distributörer med en butiksyta som är mindre än 200 m² inskränker sig skyldigheten att återta förpackningar till de varumärken som säljs i butiken (artikel 6.1 femte meningen). En motsvarande skyldighet att återta förpackningar gäller också postorderbranschen, exempelvis genom lämpliga återlämningsmöjligheter inom rimligt avstånd från konsumentens bostad (artikel 6.1 sjätte meningen) ⁽⁶⁾.

⁽⁶⁾ Se de skäl som anges av Landgericht Lübeck, dom av den 23 januari 201, ärende nr 11 O 126/00.

(15) Tyskland har som svar på kommissionens frågor i ärendet meddelat att de obligatoriska kvoterna endast får uppfyllas genom återtagande av konsumentförpackningarna på det ställe där de faktiskt sålts eller i dess omedelbara närhet, och att en eventuell hushållsnära hantering av restprodukter inte kan räknas in i dessa kvoter. Delstatsdomstolen i Köln (Landgericht Köln) har däremot utgått från att kvoten inte enbart måste fyllas genom insamling i den butik där varan sålts ⁽⁷⁾. De förpackningar som återtagits av distributörerna i enlighet med artikel 6.1 skall i sin tur enligt artikel 6.2 i förpackningsförordningen återtas av tillverkarna och (tidigare) distributörer av dess förpackningar och återanvändas eller i enlighet med bestämda kvoter återvinnas utanför den offentliga avfallshanteringen.

(16) Enligt artikel 11 i förpackningsförordningen kan tillverkare och distributörer ta hjälp av en tredje part för att fullgöra alla skyldigheter rörande återtagande och återvinning.

(17) Skyldigheten till återtagande och återvinning upphör enligt artikel 6.3 första meningen i förpackningsförordningen för de tillverkare och distributörer som deltar i ett system som inom distributörens försäljningsområde tillhandahåller en heltäckande och regelbunden insamling av använda konsumentförpackningar hos konsumenten eller i närheten av denne. Systemet skall även uppfylla bestämda återvinningskvoter. Det finns emellertid ingen lagstadgad skyldighet att delta i ett sålunda utformat system för konsumentförpackningar. För företag som inte deltar gäller fortfarande den individuella skyldigheten att återta förpackningar. Ett system enligt artikel 6.3 i förpackningsförordningen får endast omfatta konsumentförpackningar som hamnar hos konsumenterna ⁽⁸⁾. Med privata konsumenter avses enligt artikel 3.10 andra meningen i förpackningsförordningen storhushåll och liknande producenter av förpackningsavfall, särskilt restauranger, hotell, bispisningar, förvaltningar, kaserner, sjukhus, skolor, vårdhem och egen företagare liksom också lantbruk och hantverksföretag, med undantag för tryckerier och andra företag som använder papper i sin tillverkning, som i liknande uppsamlingsbehållare för papper, papp, kartong och lättförpackningar som används i hushållen och med en volym på högst 1 100 liter för respektive materialtyp kan undanskaffa sina restprodukter i samma takt som vanliga hushåll.

⁽⁷⁾ Se Landgericht Köln, dom av den 13 januari 2000, ärende nr 31 O 991/99.

⁽⁸⁾ Jfr. artikel 6.3, artikel 3.1 andra meningen och artikel 10 samt bilaga I punkt 1 tredje meningen i förpackningsförordningen.

- (18) Enligt avsnitt 4.2 i bilaga I till förpackningsförordningen skall tillverkare och distributörer genom märkning av förpackningar eller på annat lämpligt sätt tillkänna att de deltar i ett system (t.ex. genom kundupplysningar på försäljningsstället eller ett bifogat informationsblad) enligt artikel 6.3 i förpackningsförordningen. Att märka en förpackning med ett systemmärke utan att delta i systemet leder enligt förpackningsförordningen inte till böter ⁽⁹⁾.
- (19) För att ett system skall få betecknas som heltäckande i den mening som avses i artikel 6.3 i förpackningsförordningen krävs ett fastställelsebeslut av den behöriga delstatsmyndigheten. Enligt artikel 6.3 fjärde meningen i förpackningsförordningen skall systemet dessutom anpassas till befintliga insamlings- och återvinningssystem som drivs av organisationer med skyldighet att ta hand om restprodukter. I praktiken godkänner den behöriga regionala myndigheten systemet endast om en s.k. avstämningsförklaring lämnats av respektive organisation med skyldighet att ta hand om restprodukter. Det innebär att kommunerna för sina respektive områden måste ha godkänt avtalet mellan systemoperatören och avfallshanteringsföretaget.
- (20) De kvantitativa kraven fastställs i en bilaga till förpackningsförordningen. Innan förpackningsförordningen omarbetades fastställdes dessa insamlings- och sorteringskvoter i förhållande till det totala flödet av förpackningsmaterial i insamlingsområdet (dvs. delstaten). Från och med den 1 juli 1995 måste exempelvis 80 % det totala flödet av förpackningar tas upp av insamlingsystemet. 90 % av den insamlade mängden glas, plåt och aluminium samt 80 % av den insamlade mängden papp, kartong, papper, plast och förpackningar av kombinationsmaterial måste sorteras så att materialet kunde utnyttjas. För perioden från 1993 till och med den 30 juni 1995 gällde reducerade kvoter.
- (21) Genom den omarbetade förpackningsförordningen byttes denna absoluta beräkningsmetod ut mot en metod som utgår från de enskilda systemen (dvs. en beräkning av de konsumentförpackningar som samlats in inom ett system). I framtiden måste dessutom även tillverkare och distributörer som inte deltar i något system enligt artikel 6.3 i förpackningsförordningen uppfylla dessa kvantitativa krav. Sedan den 1 januari 2000 måste såväl operatörer av heltäckande system, enligt definitionen i artikel 6.3 i förpackningsförordningen, i fråga om de förpackningar, som tillverkare och distributörer deltar med i deras system, som tillverkare och distributörer som har egna system, tillvarata 75 % av glasförpackningarna, 70 % av förpackningarna av plåt, papper, papp och kartong samt 60 % av förpackningar av kombinationsmaterial för materialutnyttjande. Minst 60 % av plastförpackningarna skall återvinnas och minst 60 % av denna kvot skall i sin tur behandlas på ett sätt som gör att nytt material av samma ämne ersätts eller att plasten kan användas om material för vidare bearbetning ("återanvändning"). Förpackningar som är tillverkade av material för vilka inga konkreta återvinningsmetoder föreskrivs, skall materialutnyttjas så långt det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Om det är fråga om en egen lösning för återtagande av förpackningsförordningen skall en oberoende sakkunnig på grundval av en verifierbar dokumentation intyga att kraven på återtagande och återvinning fullgörs (bilaga I avsnitt 2.1). Om ett undantagssystem tillämpas skall de återtagna och återvunna volymerna kunna styrkas genom kontroll. På begäran av den behöriga myndigheten skall detta bekräftas genom en kontrollrapport från en oberoende sakkunnig (bilaga I avsnitt 3.4).
- (22) Tyskland har meddelat att det är möjligt att kombinera en egen lösning för återtagande av förpackningar med deltagande i ett system enligt artikel 6.3, och att det därför också är möjligt att delta i ett system enligt artikel 6.3 med en viss mängd av en förpackningsprodukt. Det måste emellertid då göras klart för konsumenter och myndigheter vilka förpackningar som skall tas tillbaka i butiken eller dess närhet och vilka förpackningar som inte omfattas av denna skyldighet. Tyskland har vidare bekräftat att konsumenten enligt förpackningsförordningen fritt kan bestämma om han vill lämna kvar förpackningar i butiken respektive återlämna den dit eller lämna den till en insamling nära bostaden ⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ (Fråga från kommissionen:) "Är det enligt förpackningsförordningen tillåtet att märka en hel uppsättning förpackningar, även om de delvis tas om hand enligt artikel 6.3 i förpackningsförordningen (t.ex. i fråga om de förhållanden som anges i artikel 6.1 nionde meningen i förpackningsförordningen), varvid hänsyn skall tas till att distributören inte kan förutse vilken förpackning som skall samlas in i närheten av butiken respektive hushållen?"

(Tysklands svar:) "Märkning av en förpackning med systemmärket enligt avsnitt 4.2 i bilaga I utan att delta i systemet är enligt förpackningsförordningen inte belagt med böter. Det kan dock möjligtvis komma i fråga enligt andra rättsbestämmelser, exempelvis kan bestämmelser i varumärkeslagstiftningen vara tillämpliga."

⁽¹⁰⁾ (Fråga från kommissionen:) "Stämmer det att konsumenten enligt förpackningsförordningen fritt kan välja om han vill lämna kvar förpackningar i butiken respektive återlämna den dit eller lämna den till en insamling nära hemmet?"

(Tysklands svar:) "I förpackningsförordningen finns ingen uttrycklig bestämmelse som förpliktar konsumenten att återlämna förpackningar. Antagandet i frågan är följaktligen korrekt."

- (23) Om distributörer och tillverkare inte uppfyller kraven i artikel 6.1 första meningen och artikel 6.2 första meningen i förpackningsförordningen genom att återta förpackningar i anslutning till försäljningsstället, skall de enligt artikel 6.1 nionde meningen (tillsammans med artikel 6.2 fjärde meningen) göra detta genom ett system enligt artikel 6.3 i förordningen. Tyskland har dessutom meddelat att den som återtar förpackningar inom ett eget system och som inte har fyllt sin återvinningskvot, är skyldig att till ett system enligt artikel 6.3 i förordningen lämna den mängd förpackningar som krävs för att uppfylla kvoten.
- (24) Liknande skyldigheter gäller för återtagande av transportförpackningar och gruppförpackningar. Det finns emellertid ingen möjlighet att befrias från dessa skyldigheter genom att delta i ett system. Det finns inte heller några krav på återtagande eller kvoter. Distributörer som erbjuder varor i gruppförpackningar är skyldiga att vid leveransen av varan till konsumenten avlägsna gruppförpackningen eller ge konsumenten möjlighet att kostnadsfritt lämna tillbaka gruppförpackningen till inköpsstället. Om konsumenten behåller varan i gruppförpackningen gäller bestämmelserna för konsumentförpackningar.
- (25) Tyskland meddelade redan 1993 i sitt svar till kommissionen på hithörande frågor att artikel 6.3 i förpackningsförordningen inte skall tolkas så att endast ett enda system skulle få inrättas. Genom förpackningsförordningen blir det möjligt att inrätta flera system för återtagande av konsumentförpackningar. Lagstiftarens avsikt är inte att bara ett enda system skall tillåtas i hela Tyskland eller i en delstat.
- (26) Enligt motiveringen till den omarbetade versionen av förpackningsförordningen är ett av dess grundläggande mål att förstärka konkurrensen. Detta skall ske bl.a. genom att insamling, sortering och återvinning i framtiden bjuds ut genom ett anbudsförfarande, som säkrar konkurrensutsättning av dessa tjänster, och genom att förpackningar avsedda för återvinning avlämnas på konkurrensvillkor. Dessutom skall kostnaderna för insamling, sortering och återvinning eller bortskaffande av respektive förpackningsmaterial redovisas. Enligt motiveringen skall vidare ramvillkoren för konkurrens mellan olika "tvåfaldiga" system. Genom att i återvinningskraven hänvisa till den volym som samlats in inom ett system underlättas inrättandet av konkurrerande system

avsevärt. Genom förstärkt konkurrens mellan tillverkare och distributörer kan potentiella kostnadslättnader uppnås ⁽¹⁾.

III. DSD:s SYSTEM FÖR INSAMLING OCH ÅTERVINNING

- (27) DSD är det enda företag i Tyskland som har ett heltäckande system för insamling och återvinning av konsumentförpackningar enligt definitionen i artikel 6.3 i förpackningsförordningen. I början av 1993 hade DSD godkänts av de behöriga myndigheterna i alla tyska delstater. Systemet är i bruk sedan 1992 och fungerar fullt ut sedan 1993. Systemet betecknas som "tvåfaldigt", eftersom insamlingen och återvinningen av förpackningarna sker utanför ramen för den offentliga avfallshanteringen och i privat regi.
- (28) Vid sidan av DSD finns några andra företag som också organiserar insamling och återvinning av vissa konsumentförpackningar. I dessa fall handlar det inte om heltäckande insamlings- och återvinningsystem enligt definitionen i artikel 6.3 i förpackningsförordningen. Dessa företag fungerar i stället som tredje part enligt definitionen i artikel 6.1 och 6.2 tillsammans med artikel 11 i förpackningsförordningen, dvs. de fullgör direkt tillverkarnas och distributörernas skyldighet att återta konsumentförpackningar. Ett stort antal andra företag samlar in och återvinner transportförpackningar.
- (29) DSD finansierar sin verksamhet genom avgifter som erläggs av de företag som deltar i systemet. Företagen kan delta efter det att de har undertecknat märkesanvändningsavtalet. Enligt detta erhåller företaget mot erläggande av en avgift rätt att använda märket *Der Grüne Punkt* på sina förpackningar, och den egentliga tjänsten: befrielse från skyldigheten att återta dessa förpackningar.
- (30) DSD:s omsättning uppgick 1998 till 4,2 miljarder tyska mark, för 1999 räknar DSD med 3,9 miljarder och 2000 med 4,0 miljarder. År 1998 samlade DSD in omkring 5,6 miljoner ton konsumentförpackningar. För närvarande är omkring 17 000 företag anslutna till systemet. Märkesanvändningsavtal har undertecknats för uppskattningsvis 70 % av alla konsumentförpackningar på den tyska marknaden. I nedanstående tabell visas relationen mellan de förpackningar som samlas in av DSD och den totala mängden förpackningar under perioden 1995–1998.

⁽¹⁾ Begründung zur novellierten Verpackungsverordnung, BT-Drucksache 13/10943, s. 19–22.

	1995	1996	1997	1998
Använda konsumentförpackningar (*) som samlats in av DSD i miljoner ton	5,06	5,45	5,61	5,60
Privatkonsumenters förbrukning av konsumentförpackningar i miljoner ton	6,96	6,87	6,85	6,86
Total förbrukning av konsumentförpackningar i miljoner ton	7,91	7,81	7,81	7,85
DSD:s andel av den totala förbrukningen av konsumentförpackningar	63,97 %	69,78 %	71,83 %	71,34 %
DSD:s andel av privatkonsumenters förbrukning av konsumentförpackningar	72,70 %	79,33 %	81,90 %	81,63 %

(*) Alla uppskattningar av förbrukningen av konsumentförpackningar kommer från GVM Gesellschaft für Verpackungsmarktforschung Wiesbaden, särskilt dess återvinningsberäkningar för förpackningar från mars 1999. Uppgifterna om konsumentförpackningar som samlats in av DSD kommer från DSD.

- (31) DSD samlar inte själv i konsumentförpackningarna, utan anlitar lokala (kommunala och privata) avfallshanteringsföretag. DSD har slutit s.k. serviceavtal med dessa företag. Det finns sammanlagt 546 insamlingsområden och vissa företag är avtalsparter till DSD i flera områden. DSD har slutit serviceavtal med 537 avtalsparter. Vissa av dessa företag ingår i sin tur i större företagsgrupper. Enligt tjänsteavtalet har avfallshanteraren ensamrätt att samla in och sortera använda konsumentförpackningar inom ett visst område. Systemet omfattar privata hushåll och vissa småföretag. Avfallshanteraren samlar inte själv in och sorterar alla förpackningar; ofta anlitas underleverantörer för insamling och sortering av vissa förpackningsmaterial.
- (32) Inom det system som byggts upp av DSD insamlas använda konsumentförpackningar av alla sorters material. Insamlingen sker antingen i behållare i närheten av hushållen, där använda konsumentförpackningar kastas, eller genom regelbunden hämtning eller tömning av

plastsäckar eller tunnor som de enskilda hushållen fått från avfallshanteraren. Denne äger insamlingsbehållarna⁽¹²⁾. Sorteringen av de insamlade materialen hör till avfallshanterarens uppgifter. I regel sköts sorteringen av specialiserade företag. Avfallshanteraren samlar in alla förpackningar som kastats i behållarna. Andra föremål som kastats i behållarna återvinns eventuellt också, eller sorteras bort som avfall. Tillsammans med konsumentförpackningar av papper, kartong och papp samlar avfallshanteraren också in gamla trycksaker (t.ex. tidningar och tidskrifter). Dessa utgör den största delen (omkring 75 %) av denna materialtyp. Insamling av trycksaker hör inte till DSD:s ansvarsområde och företaget betalar heller inte för dessa.

- (33) Det sorterade materialet skickas till återvinning antingen av avfallshanteraren själv eller av en anlita tredje part eller lämnas till ett så kallat garantiföretag för återvinning. Detta företag har garanterat DSD att de använda förpackningarna skall återvinnas. Dessa garantiföretag är antingen företag som drivs av de industriföretag som tillverkar de olika förpackningsmaterialen eller företag som bildats enkom för att exploatera och återvinna insamlat material. Mängderna skall materialutnyttjas i överensstämmelse med de fastställda kvoterna. De mängder som överstiger kvoterna skall – i den mån det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt – utnyttjas även enligt andra metoder. Om det inte finns några tekniskt eller ekonomiskt rimliga utnyttjandemöjligheter, får dessa mängder bortskaffas på ett miljövänligt sätt.
- (34) Inom DSD:s system insamlas inte alla förpackningar enligt definitionen i förpackningsförordningen, utan bara förpackningar som hamnar i hushåll eller liknande ställen. Transportförpackningar samlas inte in. Denna begränsning av DSD:s verksamhetsområde har beslutats av Bundeskartellamt (den tyska konkurrensmyndigheten).
- (35) Bundeskartellamt har vid flera tillfällen framfört invändningar mot DSD:s försök att utvidga sitt verksamhetsområde. Exempelvis tillkännagav DSD i oktober 1992 sin avsikt att samla in sådana konsumentförpackningar som används inom storföretag och i industrin. Efter invändningar från Bundeskartellamt om att detta skulle leda till utträngning från marknaden av avfallshanteringsföretag som inte är avtalsparter till DSD, avstod DSD från sin plan. Bundeskartellamt ansåg i detta fall, att de behöriga delstatsmyndigheternas fastställelsebeslut som innehöll bestämmelser som uttryckligen förpliktat

⁽¹²⁾ Bekräftat i DSD:s svar av den 5 juli 1995 på kommissionens begäran om upplysningar.

DSD att fullfölja denna typ av insamling, inte utgjorde något hinder för Bundeskartellamts agerande. För att avsluta detta förfarande fastställdes det att DSD i samma takt som gäller vanliga hushåll får samla in förpackningar från restauranger, bispisningar, sjukhus, förvaltningar, skolor, kaserner, fria företagare samt hantverksföretag – med undantag av tryckerier och andra företag som använder papper – som förfogar över behållare av samma slag om hushållen och med en största volym på 1 100 liter per materialtyp.

- (36) Vidare förbjöd kartellmyndigheten genom ett beslut av den 24 juni 1993 DSD att utsträcka sin verksamhet till området för transportförpackningar och konsumentförpackningar som inte återfinns i butikerna. Föremålet för detta förbud var DSD:s avsikt att via ett dotterbolag samla in konsumentförpackningar och transportförpackningar av papper, papp, kartong och plast från storföretag och industrier. Bundeskartellamt ansåg att den sammanläggning av efterfrågan på avfallshanterings tjänster som därigenom skulle uppkomma, var en konkurrensbegränsning enligt artikel 1 i lagen om konkurrensbegränsningar (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkung, GWB). DSD vidtog inga rättsliga åtgärder mot detta beslut.

IV. AVTALEN SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BESLUTET

- (37) Föremål för det föreliggande beslutet är DSD:s bolagsordning, standardavtalet med avfallshanterarna i dess ursprungliga form och första, andra, tredje och fjärde avtalen om ändring samt de överenskommelser som gjorts med garantigivarna. Dessa överenskommelser har ändrats flera gånger under förfarandet.

1. BOLAGSORDNINGEN

- (38) DSD bildades den 28 september 1990. År 1997 omvandlades företaget till ett aktiebolag med firmanamnet Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland Aktiengesellschaft. I ingressen till bolagsordningen förklaras att handeln tillsammans med branscherna för förpackning, förpackningstillverkning och tillverkning samt leverans av förpackningsmaterial beslutat att inrätta ett privat retursystem, som skall säkerställa en hushållsnära insamling av använda konsumentförpackningar. Det tvåfaldiga avfallshanterings systemet består av följande oskiljaktiga delar: uppbyggnad av ett konsumentnära insamlingssystem, avhämtnings- och återvinningsgarantier samt avtal om återvinning, märkning av alla ingående förpackningar med en grön punkt och finansiering genom uppbärande av en avgift för utnyttjande av mär-

ket *Der Grüne Punkt*. I ingressen till bolagsordningen nämndes ursprungligen även handelns åtagande att endast för förpackningar som märkts med *Der Grüne Punkt*. I den anmälda versionen finns inte längre någon sådan bestämmelse.

- (39) I bolagsordningen anges att syftet med företaget är att organisera och driva ett tvåfaldigt avfallshanterings system genom åtgärden som förebygger uppkomsten av avfall, särskilt förpackningsavfall, insamling och försortering av sekundärt råmaterial samt ordnande av den finansiering som behövs. Det ursprungliga begreppet "förpackningar" ersattes genom bolagsstämmans beslut av den 19 oktober 1992 av begreppet "konsumentförpackningar".
- (40) Deltagande i företaget står öppet för alla inhemska och utländska företag. År 1998 hade företaget 552 delägare. Delägare är företag inom handeln och förpackningsbranschen, förpackningstillverkare och förpackningsmaterialleverantörer. Då DSD befann sig i en finansiell kris 1993 ställde dock företag från avfallshanteringssektorn upp med krediter till DSD på mer än 700 miljoner DEM, som delvis omvandlats till passiva delägarandelar.
- (41) I bolagsordningen anges att en bolagsstyrelse skall inrättas. Vid valet av ledamöter i styrelsen skall handeln, förpackningsbranschen samt förpackningstillverkare och förpackningsmaterialtillverkare och -leverantörer få samma antal ledamöter. I den nuvarande styrelsen finns tre företrädare för respektive grupp plus ytterligare tre företrädare för avfallshanteringsbranschen.

2. SERVICEAVTALET

- (42) De rättsliga förhållandena mellan DSD och avfallshanteringsföretagen regleras i ett standardavtal, avtalet om uppbyggnad och drift av ett system för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar, det s.k. serviceavtalet. Det ursprungliga avtalet (serviceavtal "O") har sedan anmälan gjordes ändrats flera gånger genom det första, andra och tredje ändringsavtalet. Ytterligare en ändring av de rådande avtalsförhållandena gjordes genom det fjärde ändringsavtalet. De första serviceavtalen ingicks – med några få undantag – under tiden januari 1992–januari 1993. Eftersom alla avfallshanteringsföretag ännu inte har accepterat alla ändringar av serviceavtalet, är avtalet med en del företag ännu i kraft enligt en tidigare version.
- (43) Av de sammanlagt 537 serviceavtal som slutits mellan DSD och avfallshanterare var (i januari 2000) 502 enligt versionen i det fjärde ändringsavtalet, 10 enligt det tredje, 6 enligt det andra, 18 enligt det första ändringsavtalet och ett avtal enligt det ursprungliga avtalet.
- (44) Enligt artikel 1 i serviceavtalet skall avfallshanteraren för ett bestämt insamlingsområde med ensamrätt bygga upp och driva ett system enligt artikel 6.3 i förpackningsförordningen. Även alla tillkommande tjänster, som DSD

åtar sig till följd av ändringar av förpackningsförordningen och ändringar eller utfärdande av andra föreskrifter, skall DSD i sin helhet överlåta uteslutande till avfallshanteraren i det ifrågavarande området. Enligt punkt 2.1 i det tredje ändringsavtalet, som inte upphävdes genom det fjärde ändringsavtalet, är parterna ense om att alla konsumentförpackningar, som omfattas av systemet och som deponeras i DSD:s insamlingsställen, endast får insamlas och eventuellt sorteras och återvinnas i enlighet med detta avtal. Insamlingen måste ske hos den privata konsumenten eller i dennes närhet, medan den närmare utformningen av insamlingen överläts åt avfallshanteraren. Avfallshanteraren kan för detta arbete anlita underleverantörer. Enligt en bestämmelse om infördes genom det tredje ändringsavtalet skall dock de insamlingssystem som avfallshanterarna infört – med undantag för glas – senast den 31 december 1999 ersätts av tunnor hos hushållen.

- (45) I serviceavtalet anges att ägande- och besittningsrätten till de använda konsumentförpackningarna övergår till avfallshanteraren då de hämtas av denne eller kastas i insamlingsbehållarna av konsumenterna. DSD förvärvar aldrig äganderätt till återanvändningsbart material som insamlats eller kommer att insamlas.
- (46) DSD åtar sig att för alla materialtyper sluta avtal med lämpliga garantigivare, som garanterar återvinningen på permanent bas.
- (47) I det ursprungliga serviceavtalet angavs att avfallshanteraren inte hade rätt att själv marknadsföra det insamlade materialet. I stället skulle avfallshanteraren utan ersättning överlämna materialet till av DSD utsedda garantigivare. Kommissionen hade invändningar mot denna av DSD som "gränssnitt noll" betecknade princip, då den stred mot artikel 81.1 a i EG-fördraget. Konkurrensbegränsningen bestod i att avfallshanterarna var bundna i sina relationer till tredje part och som ägare till materialet förhindrades att bedriva en självständig ekonomisk återvinning av det. Efter diskussioner med kommissionen har DSD avskaffat systemet med "gränssnitt noll".
- (48) Enligt det nuvarande avtalets formulering får avfallshanterarna från och med den 1 januari 1996 själva (egen marknadsföring) eller tillsammans med en garantigivare (modifierad egen marknadsföring) marknadsföra materialtyperna glas, papper, papp, kartong, plåt och aluminium eller att fortsätta lämna materialen till en garantigivare (garantigivarmarknadsföring). Avfallshanterarna skall göra sitt val innan serviceavtalet löper ut. Olika val kan göras för olika materialtyper. Förpackningar av plast eller kombinerade material (dryckesförpackningar och andra förpackningar av kombinerade material) måste lämnas till en garantigivare.
- (49) De avfallshanterare som bestämmer sig för egen marknadsföring, har rätt och skyldighet att återvinna och marknadsföra de insamlade materialen i eget namn och på egen bekostnad och risk. Om det uppstår förseningar med återvinningen för någon avfallshanterare, kan DSD själv eller genom tredje part företa återvinningen. Avfallshanterarna skall ställa en säkerhet åt DSD, vars storlek beror på de eventuella kostnaderna för återvinning av materialet. DSD får endast använda sig av denna säkerhet om avfallshanteraren går i konkurs. De avfallshanterare som väljer modifierad egen marknadsföring har rätt att återvinna de ifrågavarande materialen tillsammans med en garantigivare. Avfallshanteraren och garantigivaren är solidariskt ansvariga för att skyldigheten till återvinning uppfylls. De avfallshanterare som väljer marknadsföring genom garantigivare, skall ställa de insamlade och sorterade materialen till förfogande för en av DSD utnämnd garantigivare.
- (50) Även i fall av egen marknadsföring och modifierad egen marknadsföring skall avfallshanteraren utse en garantigivare, som kan sammanställa uppgifter om volymflödena. Avfallshanteraren skall överenskomma med garantigivaren om hur sammanställningen skall göras. Denna överenskommelse skall godkännas av DSD. Avfallshanteraren skall för garantigivaren på ett dokumenterat, genomgående och fullständigt sätt visa hur hela processen från insamling till återvinning av material går till. Avtalet med garantigivaren kan uppsägas till utgången av ett kalenderår med en uppsägningstid på sex månader.
- (51) Avfallshanteraren får för insamlandet och sorteringen av de olika förpackningstyperna en ersättning som i princip grundar sig på vikten. I beräkningen av ersättningen skall man även beakta kostnaderna för bortskaflande av det utsorterade avfallet och den uppnådda insamlingskvoten, dvs. de insamlade mängderna i förhållande till antalet invånare i insamlingsområdet. Ersättningen justeras inom ramen för en indexklausul. Bestämmelsen i det ursprungliga serviceavtalet, enligt vilken de avfallshanterare, som bestämt sig för egen marknadsföring eller modifierad sådan, som ersättning för intäkterna av återvinningen till DSD måste betala ett schablonbelopp på 1,25 tyska mark per invånare och år, har upphävts till följd av ett åtagande från DSD:s sida gentemot kommissionen (skäl 70).
- (52) Ursprungligen skulle de anmälda serviceavtalen enligt det fjärde ändringsavtalet gälla till utgången av 2004 respektive 2007, enligt det tredje ändringsavtalet till utgången av 2003 eller, vid utnyttjande av en möjlighet till förlängning, till utgången av 2005. Enligt ännu äldre versioner av serviceavtalet fanns det i regel en första möjlighet att säga upp avtalet till utgången av 2002/2003 och en möjlighet till förlängning på ytterligare fem år. Följaktligen uppgick de totala giltighetstiderna för serviceavtalen (åtminstone de som grundade sig på det fjärde ändringsavtalet) i regel till omkring 15 år.
- (53) I sin kommentar till anmälna av serviceavtalen framförde kommissionen invändningar mot avtalens giltig-

hetstid. Avfallshanterarna motiverade nödvändigheten av så långa giltighetstider för serviceavtalen med behovet av att ur planerings- och investeringsynvinkel säkra de investeringar som måste göras för att uppfylla serviceavtalet. Det rör sig framför allt om investeringar i fordon för insamling och transport, insamlingsbehållare och anläggningar för sortering av använda konsumentförpackningar. I synnerhet sorteringsanläggningarna och de tillhörande tekniskt kostsamma separeringsfunktionerna stod för en avsevärd investering för avfallshanterarna med avseende på den erforderliga investeringsvolymen. Merparten av de för närvarande omkring 400 sorteringsanläggningarna uppfördes under åren 1992–1995. Enligt uppgifter från avfallshanterarna och Bundesverbandes der Deutschen Entsorgungswirtschaft (BDE) har de berörda avfallshanterarna under avtalets giltighetstid investerat eller kommer att investera för omkring 10 miljarder tyska mark. I detta sammanhang skulle de avtalade giltighetstiderna vara absolut nödvändiga framför allt för att garantera planerings- och investerings-säkerhet för amorteringen av dessa för branschen ovanligt stora investeringar. Inte minst med tanke på att DSD till att börja med var den enda köparen av avfallshanteringsstjänster för använda konsumentförpackningar, kunde avfallshanterarna endast på grundval av klara och tillförlitliga planerings- och amorteringspremissor ekonomiskt försvara dessa investeringar.

- (54) För att avgöra om så långa avtalstider med ensamrätt var absolut nödvändiga för att amortera de ifrågakvarande investeringarna har kommissionen företagit olika undersökningar. För det första beräknade kommissionen genom en undersökning som omfattade hela branschen volymen och tidpunkterna för de investeringar som avfallshanterarna redan gjort eller skulle göra, särskilt beträffande de relativt kapitalintensiva sorteringsanläggningarna. För det andra företog kommissionen en detaljerad undersökning av amorteringsvillkoren för de 24 avfallshanterare som ansökt om enskilt undantag för sina serviceavtal och som kan anses tillräckligt representativa för branschen med avseende på undersökningens syfte. För detta ändamål gjordes en investerings- och lönsamhetsanalys av de uppgifter och prognoser som avfallshanterarna lämnat om de investeringar som gjorts och skall göras under avtalets giltighetstid och om realiserade och prognostiserade omsättningar och kostnader med beaktande av eventuella alternativa utnyttjandemöjligheter och restvärden.
- (55) Resultatet av dessa enskilda detaljundersökningar av avfallshanterare är att en giltighetstid för avtalen med ensamrätt till utgången av 2007 inte är absolut nödvändig för amortering av de investeringar som avfallshanterarna faktiskt måste genomföra. Kommissionens undersökningsresultat tyder snarare på att en giltighetstid för serviceavtalen till utgången av 2003 skulle ge avfallshanterarna en ur ekonomisk synvinkel tillräcklig amorteringstid för gjorda och kommande investeringar. Efter det att kommissionen underrättat anmälarna om detta

resultat, har dessa bestämt att serviceavtalet skall löpa ut den 31 december 2003 förutsatt att kommissionen beviljar serviceavtalen undantag. Denna ändring gjordes under tiden augusti 1999–januari 2000.

- (56) Serviceavtalen binder inte avfallshanterarna till DSD, utan de kan fritt erbjuda sina tjänster även till andra kunder som efterfrågar sådana. Dessutom har DSD gjort det åtagande gentemot kommissionen som anges i skäl 71.
- (57) Ursprungligen ville dock DSD kräva att en tredje parts deltagande i utnyttjandet av DSD:s partners avfallshanteringsanläggningar endast skulle få ske med DSD:s godkännande. Detta var anledningen till ett klagomål enligt artikel 82 i EG-fördraget från konkurrenten Vereinigung für Wertstoffrecycling mbH (VfW) och var även föremål för en motsvarande tvist i delstatsdomstolen i Köln (Landgericht Köln). DSD hävdade att VfW utan godkännande av DSD utnyttjat och/eller låtit sina avfallshanterrare utnyttja anläggningar för insamling av material, som ställts upp inom ramen för DSD:s system. Kommissionen hänvisade i samband med detta till möjligheten att tillämpa artikel 82 i EG-fördraget.
- (58) DSD har efter kommissionens yttrande förklarat att det inte kommer att inskränka utnyttjandet varken i VfW:s fall eller i jämförbara fall och gett ett motsvarande åtagande, som beskrivs i skäl 72.
- (59) I bilaga 1 till det tredje ändringsavtalet – som inte upphävs av det fjärde ändringsavtalet – beskrivs så kallade insamlingsställen som skall fungera vid sidan av de privata hushållen. DSD har förklarat att anmälan inte omfattar förteckningen över insamlingsställen.

3. GARANTIAVTALEN

- (60) Genom garantiavtalet regleras de rättsliga relationerna mellan DSD och de företag som garanterar hämtning och återvinning av de insamlade konsumentförpackningarna. Dessa företag garanterar en långsiktig återvinning av de insamlade materialen oberoende av rådande marknadsläge. Ursprungligen fanns det för de olika materialtyperna delvis abstrakta återvinningsgarantier från den förpackningstillverkande industrin. Efter det har DSD slutit garantiavtal med enskilda företag, de s.k. garantigivarna. För materialtypen papper, papp och kartong fanns det tre garantigivare, och vardera ett garantiavtal för glas, aluminium, plåt respektive förpackningar av kombinerade kartongmaterial.
- (61) Ursprungligen skulle DSD enligt dessa garantiavtal förpliktade avfallshanterarna att utan ersättning överlämna

- materialen till garantigivarna (det s.k. gränssnitt noll). Denna bestämmelse motsvarade den redan nämnda bestämmelsen i serviceavtalen. Efter det att kommissionen framfört invändningar även mot denna bestämmelse, har garantiavtalen antingen upphävts eller anpassats till de ändrade bestämmelserna i serviceavtalen (skäl 47).
- (62) För närvarande finns det i stort sett likalydande garantiavtal för följande materialtyper: För papper, papp och kartong med Interseroh AG, VfW, Gesellschaft für PapierRecycling (GespaRec), Deutsche Gesellschaft für Wertstoffverwertung mbH (DGW), Papier- und Kunststoffverwertungs GmbH (IPK) och Recostra SA. För glas med Gesellschaft für Glasrecycling und Abfallvermeidung mbH (GGA). För aluminium med Interseroh AG, DGW, IPK, VfW och Deutsche Aluminium Verpackung Recycling GmbH (DAVR). För plåt med Interseroh AG, Raselstein Hoesch GmbH, DGW, IPK, VfW, Entsorgung- und Beratungsgesellschaft für die deutsche Recyclingwirtschaft mbH & Co KG (GEBR) och Thyssen Sonnenberg GmbH. För dryckesförpackningar av kombinerade kartongmaterial med Recarton GmbH. För övriga förpackningar av kombinerade material med Interseroh AG. Garantiavtalen gäller i regel till och med den 31 december 2003.
- (63) Garantigivaren är skyldig att hämta alla sorterade konsumentförpackningar, som uppfyller bestämda kriterier med avseende på sorteringens kvalitet, av de avfallshanterare som bestämt sig för marknadsföring genom garantigivare. Inom ramen för systemet med modifierad egen marknadsföring organiserar garantigivarna marknadsföringen och återvinningen tillsammans med avfallshanterarna. Garantigivarna och avfallshanterarna ansvarar gemensamt för att återvinningen sker på korrekt sätt.
- (64) Garantigivarna är skyldiga att presentera uppgifter om återvinningen och årligen sammanställa uppgifter om volymflöden. Dessa uppgifter om volymflöden skall garantigivarna även sammanställa för de avfallshanterare som själva marknadsför materialen. För detta får garantigivarna kräva ersättning.
- (65) För att garantera ett konkurrensneutralt förfarande för rapporteringen mellan avfallshanterare och garantigivare har DSD gjort de åtaganden som anges i skälen 73 och 75.
- (66) I garantiavtalen finns inga bestämmelser om ensamrätt. DSD kan därför sluta avtal med flera garantigivare med avseende på någon materialtyp. DSD har förklarat att man sluter garantiavtal med i princip alla företag som uppfyller de relevanta villkoren. På denna punkt har DSD gjort det åtagande som anges i skäl 74.
- (67) Det garantiavtal som slutits med Deutsche Gesellschaft für Kunststoffrecycling GmbH (DKR) om återvinning av plastförpackningar har DSD inte anmält, eftersom det rör sig om ett närstående företag. DSD innehar 49,6 % av aktierna, medan företag inom den kemiska industrin äger 50,4 % av aktierna genom ett intressebolag.
- (68) De avtal som ligger till grund för bildandet av garantiföretag omfattas inte av detta beslut.

V. DSD:s ÅTAGANDEN

- (69) DSD har beträffande de avtal som förfarandet gäller gjort olika åtaganden gentemot kommissionen.

a) Åtaganden rörande serviceavtalet

- (70) "Duales System Deutschland AG åtar sig att senast den 30 september 1997 ändra de avtalsenliga bestämmelserna gällande avfallshanteringsföretag (nr 3.4.5 andra meningen i 'tredje avtalet om ändring av serviceavtalet') om marknadsföring av utsorterade material så att avfallshanteringsföretag, som fullt ut utnyttjar rätten till marknadsföring, inte prioriteras framför avfallshanteringsföretag, som endast delvis utnyttjar denna möjlighet till marknadsföring av de material som omfattas av denna rätt."
- (71) "Duales System Deutschland AG kommer inte att kräva att avfallshanteringsföretag endast skall arbeta för Duales System Deutschland AG. Duales System Deutschland AG åtar sig dessutom att inte förplikta avfallshanteringsföretagen att använda behållare eller andra anläggningar för insamling av använda konsumentförpackningar endast för att uppfylla avtalet (serviceavtalet). Detta gäller inte om tredje parts användning av insamlingsbehållare och -anläggningar är oförenlig med det administrativa undantaget eller om förpackningsförordningen eller andra lagar stadgar annorlunda eller om överlåtandet av andra skäl (t.ex. skadliga eller smittande ämnen) inte kan accepteras. Tredje parts användning av insamlingsbehållare och andra anläggningar får beaktas på skäligt sätt vid avräkningen med avfallshanteringsföretagen."
- (72) "Duales System Deutschland AG åtar sig att i VfW:s och i jämförbara fall inte inskränka användningen på det sätt som beskrivs i delstatsdomstolens i Köln dom av den 18 mars 1997. Kraven på upplysningar och kompensation av avfallshanteringsföretag som slutit avtal med Duales System Deutschland AG kvarstår."

b) *Åtaganden rörande garantiavtalen*

- (73) "Uppgifter som Duales System Deutschland AG förvärvat för att i enlighet med förpackningsförordningen sammanställa dokumentation över materialutnyttjandet, får inte användas för att skaffa information om marknaden. Om så behövs skall uppgifterna i dokumentationen på lämpligt sätt göras anonyma. För sorterade material av typerna glas, plåt, aluminium, papp, papper och kartong får Duales System Deutschland AG inte begära mer ingående uppgifter om materialutnyttjande än uppgift om överlämnande till ett enligt nationella bestämmelser godkänt företag för återvinning av eller handel med dessa material inom Europeiska gemenskapen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, såvida det inte finns berättigade tvivel på att företaget i fråga på ett tillförlitligt sätt uppfyller villkoren i förpackningsförordningen."
- (74) "Duales System Deutschland AG är i princip berett att som garantigivare godkänna alla som uppfyller de villkor som krävs för detta."
- (75) "Duales System Deutschland AG är i princip berett att göra uppgifter om företag i dokumentationen om volymflöden anonyma, förutsatt att detta godtas av delstatsmyndigheterna i deras egenskap av beviljare av undantag."

VI. SYNPKTER FRÅN TREDJE PART

- (76) Efter offentliggörandet av ett tillkännagivande enligt artikel 19.3 i förordning nr 17 och artikel 3 i protokoll nr 21 till EES-avtalet har totalt 13 berörda parter lämnat synpunkter till kommissionen. Dessa synpunkter inriktar sig främst på serviceavtalet och på, avtalet om varumärkesanvändning. Det sistnämnda omfattas inte av detta beslut (skäl 10).
- (77) Beträffande serviceavtalet påpekades att DSD – i strid mot det åtagande som beskrivs i skäl 71 – i praktiken inte gett tredje part obehindrad tillgång till serviceavtalsparternas insamlings- och avfallshanteringsanläggningar. Detta har föranlett kommissionen att för DSD än en gång klargöra sin syn på detta åtagande och lett till att DSD gjort ett kompletterande åtagande (skäl 72). Synpunkter på giltighetstiden för serviceavtalen har förstärkt kommissionens uppfattning att de redan tidigare till DSD framförda betänkligheterna beträffande nödvändigheten av dessa avtals giltighetstid bör upprepas och har lett till en anpassning av serviceavtalens giltighetstid. Från tredje part har även framförts att när serviceavtalen löper ut bör nya avtal ingås först efter ett konkurrensutsett anbudsförfarande. Såsom redan har förklarats krävs detta enligt den reviderade förpackningsförordningen. I andra synpunkter krävdes bl.a. att "gränssnitt noll" i serviceavtalet skulle avskaffas även för plaster och förpackningar av kombinationsmaterial som innehåller plast.

- (78) Kommissionen har noggrant granskat synpunkterna från berörda parter och i den mån det är behövligt och motiverat beaktat dessa i detta beslut.

B. RÄTTSLIG BEDÖMNING

I. ARTIKEL 81.1 I EG-FÖRDRAGET OCH ARTIKEL 53.1 I EES-AVTALET

- (79) Följande är oförenligt med den gemensamma marknaden och förbjudet: alla avtal mellan företag, beslut av företagsammanslutningar och samordnade förfaranden som kan påverka handeln mellan medlemsstater och som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvräta konkurrensen inom den gemensamma marknaden.

1. AVTAL MELLAN FÖRETAG

- (80) DSD bedriver sin affärsverksamhet i enlighet med sin bolagsordning (på tyska "Gesellschaftsvertrag" eller "Satzung" från och med 1997 då företaget ombildades till aktieföretag). Enligt ingressen till bolagsordningen har företaget inom handeln, tappningsbranschen och den förpackningsstillverkande och den insatsvaruleverande industrin beslutat sig för att bilda en ramorganisation för att skapa förutsättningar för att genomföra ett tvåfaldigt avfallshanteringssystem. Alla inhemska och utländska företag kan enligt bolagsordningen delta i organisationen. DSD:s bolagsordning är följaktligen ett avtal mellan företag.
- (81) För att tillhandahålla tjänster sluter DSD självt serviceavtal med avfallshanteringsföretag och garantiavtal med garantigivare. Det serviceavtal som slutits mellan DSD och avfallshanterarna och det garantiavtal som slutits mellan DSD och garantigivarna är likaså avtal mellan företag.

2. BEGRÄNSNING AV KONKURRENSEN

2.1 *Relevanta marknader*

- (82) För bedömningen av de avtal som förfarandet omfattar, avgränsas i det följande de relevanta marknaderna såväl med avseende på de berörda tjänsterna som ur geografisk synvinkel.

2.1.1 *Relevanta produktmarknader*

- (83) Den relevanta produktmarknaden innefattar alla produkter och tjänster som konsumenten anser utbytbara till följd av deras egenskaper, priser och avsedda användning.

- (84) DSD:s syfte är att organisera och administrera ett s.k. tvåfaldigt privat insamlingsssystem för använda förpackningar. De avtal som ligger till grund för DSD-systemet ger ekonomiska effekter på olika nivåer där mervärde skapas. I det följande visas att bedömningen enligt artikel 81.1 i EG-fördraget av bolagsordningen, serviceavtalet och garantiavtalen bör göras på grundval av antagandet att det föreligger särskilda, självständiga relevanta marknader.
- 2.1.1.1 *Marknaden för organisering av återtagande och återvinning av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter*
- (85) Kommissionen har redan i beslut 2001/463/EG definierat den relevanta marknaden för organisering av återtagande och återvinning av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter. För det föreliggande beslutet kan därför hänvisas till den marknadsdefinition som gjordes i det nämnda beslutet.
- (86) För det föreliggande beslutet är det inte heller nödvändigt att definitivt avgöra vilken av de marknadsdefinitioner som anges i det ovannämnda beslutet som skall läggas till grund. Såsom förklaras nedan, leder ingen av de tänkbara definitionerna av den relevanta produktmarknaden med avseende på de avtal som här skall granskas till konstaterande av någon begränsning av konkurrensen i den mening som avses i artikel 81.1. Frågan om den exakta definitionen av marknaden för organisering av återtagande och återvinning av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter i Tyskland kan därför lämnas öppen.
- 2.1.1.2 *Marknaden för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter*
- (87) I fråga om de avfallshanteringsföretag som på uppdrag av DSD insamlar, transporterar och sorterar använda konsumentförpackningar utgörs den relevanta marknaden av marknaden för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter. Den utgör i dag en enhetlig marknad. Visserligen är insamling och sortering av konsumentförpackningar med beaktande av deras respektive funktioner olika verksamheter, som dessutom kräver olika infrastrukturer. Avgörande för att föra dem till samma marknad är dock det faktum att denna marknad kännetecknas av efterfrågan från DSD och att DSD tidigare varit inköpare av båda dessa tjänster. Kunderna på denna marknad är dels undantagssystem, dels de enligt förpackningsförordningen förpliktade tillverkarna och distributörerna respektive de för organiseringen ansvariga företagen enligt artikel 11 i förpackningsförordningen. Om den tyska regeringens uppfattning (skäl 15) skulle få råda, skulle lösningar grundade på egen insamling av förpackningar endast kunna förekomma som kunder på denna marknad på marginalen, särskilt på området för insamlingsställen som är likställda med privata hushåll eller vid leveranser till konsumenterna.
- (88) Marknaden för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter utgör för det första en särskild marknad i förhållande till insamlingen av annat avfall från hushållen, dvs. i stort sett den traditionella sophantering, och för det andra i förhållande till skötseln av icke-hushållsnära insamlingsställen på området för industri och storföretag.
- Avgränsning mot traditionell sophantering
- (89) Genom utfärdandet av förpackningsförordningen särskildes insamlandet av konsumentförpackningar hos privata konsumenter i närheten av hushållen (dvs. hushåll och ur avfallshanteringslogistisk synvinkel jämförbara avfallsuppsamlingsställen) från den traditionella sophantering och därmed från det offentligt rättsliga avfallshanteringssystemets ansvars- och organisationsområde. Avfallshanteringsföretagen fick därmed för första gången möjlighet att i egen regi insamla och sortera använda förpackningar, där de tidigare endast kunnat verka som utomstående uppdragstagare under tillsyn av de offentligt rättsliga organisationer som ansvarat för avfallshanteringen.
- (90) Marknaden för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter skiljer sig genom ett betydligt bredare tjänstesortiment från den traditionella sophantering som liksom tidigare hör till de lokala myndigheterna med ansvar för avfallshantering. I motsats till vad som är fallet i den traditionella sophantering får här den materialbaserade sorteringen av de insamlade konsumentförpackning enligt specifika kriterier och tillhandahållande av de sorterade materialen för fortsatt återvinning en självständig värdeskapande funktion. Övertagandet av sorteringstjänsterna för använda förpackningar förutsätter normalt omfattande investeringar i infrastruktur för sortering från den anlitade avfallshanterarens sida. Det rör sig om specifika investeringar för detta ändamål, som inte på kort sikt kan användas för andra uppgifter på avfallshanteringsområdet. På samma sätt råder ingen funktionell utbytbart mellan avfallshanteringstjänsterna på området för konsumentförpackningar och dem på området för den ännu återstående traditionella sophantering.
- Avgränsning mot avfallshanteringen inom industri och storföretag
- (91) Marknaden för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter skiljer sig

från den icke-hushållsnära avfallshanteringen för industri och storföretag framför allt genom andra avfallshanteringslogistiska krav, exempelvis i fråga om antalet hämtningsställen, den genomsnittliga mängden avfall per hämtningsställe, de behövliga insamlingsbehållarna eller avhämtningsfrekvensen.

- (92) Antalet hämtningsställen inom industri och storföretag är relativt begränsat och på grund av de relativt stora avfallsmängderna också oberoende av varandra, dvs. de kan betjänas av olika avfallshanterare. När det gäller den konsumentnära avfallshanteringen måste – om man bortser från sporadiskt förekommande s.k. avlämnings-system (t.ex. materialsorteringsplatser) – normalt avfallet från alla hushåll inom ett område hanteras direkt (s.k. hämtningssystem). Detta är även anledningen till att det på området för konsumentnära avfallshantering förekommer utpräglade näteffekter, dvs. stora ekonomiska skaleffekter och synergier.
- (93) Dessa speciella villkor på utbudssidan medför att hämtningsställen vid hushållen av logistiska skäl i regel endast kan betjänas kostnadsoptimalt av ett begränsat antal avfallshanterare. Härtill kommer som en avgörande faktor att endast en insamlingsbehållare per materialgrupp (t.ex. glas, papper, lättförpackningar) – på grund av utrymmesbegränsningar och även konsumenternas traditionella avfallshanteringsvanor – kan tillhandahållas vid dessa hämtningsställen. Dessa speciella produktionsvillkor är också det främsta skälet till att endast en avfallshanterare anlitas för att sköta hushållens kollektiva sop- och materialinsamling.
- (94) Det gäller dock inte icke-hushållsnära hämtningsställen, som kan hänföras till storföretag och industri. Dessa sköter sin avfallshantering genom enskilda avtal med avfallshanteringsföretag. Därvid spelar det för kunden ingen avgörande roll om det rör sig om konsumentförpackningar eller andra material respektive avfall som skall hanteras. Hos storföretagen kan man observera en tendens till kompletta lösningar för avfallshanteringen som omfattar hela företaget och flera produktionsorter. Till den delen var avfallshanteringen inom storföretag och industri redan innan förpackningsförordningen trädde i kraft organiserad på konkurrensbasis, och till skillnad från hushållens avfallshantering erbjuder den inga särskilda logistiska svårigheter. Dessutom skiljer sig de konsumentförpackningar som förekommer hos konsumenterna i fråga om material betydligt från de förpackningar som förekommer inom industri och storföretag. Exempelvis förekommer plåt, aluminium eller plastföreningar nästan enbart hos privata konsumenter och insamlas och sorteras där i regel tillsammans med s.k. lättförpackningsmaterial. Denna sortering sker i relativt kapitalintensiva sorteringsanläggningar, som inte behövs i en sådan teknisk konfiguration för att sortera de förpackningar som förekommer inom industri och storföretag.

- (95) På grund av detta finns det inte heller någon funktionell utbytbarhet mellan avfallshanteringstjänster för insamlade konsumentförpackningar på området för privata konsumenter och dem inom industri och storföretag.

Slutsats

- (96) Kommissionen utgår från att de avfallshanteringstjänster som DSD efterfrågar av avfallshanterare utgör marknaden för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar. Denna marknad är med avseende på såväl den traditionella sophanteringen som hanteringen av avfallshämtningsställen inom industri och näringsliv en självständig marknad. Det behövs ingen ytterligare differentiering av den relevanta marknaden med avseende på enskilda materialtyper (t.ex. glas, papp) eller grundläggande värdeskapande funktioner (t.ex. insamling, transport, sortering), eftersom detta inte skulle förändra konkurrensbedömningen på grundval av artikel 81.1.

2.1.1.3 Marknaderna för återvinningstjänster och återvunnet sekundärt råmaterial

- (97) DSD är verksamt på marknaderna för återvinningstjänster och/eller återvunna sekundära råmaterial beträffande materialen returglas, papper, papp och kartong, plåt, aluminium, dryckesförpackningar och andra förpackningar av kombinerade material samt plaster genom att långsiktigt och oberoende av rådande marknadsläge samt i enlighet med förpackningsförordningen organisera tillförseln av utsorterade material som omfattas av garantigivarnas återvinningssystem. Garantigivarna åtar sig gentemot DSD att återvinna de av avfallshanterarna tillhandahållna materialen i enlighet med bestämmelserna i förpackningsförordningen.
- (98) Kommissionen utgår från att det i fråga om sådana sekundära råmaterial som tillhandahålls för återvinning inom ramen för DSD-systemet redan före utfärdandet av förpackningsförordningen och bildandet av DSD rörde sig om skilda marknader för de olika materialen – exempelvis för gals eller papper.
- (99) Frågan om avgränsningen av de relevanta produktmarknaderna för återvinningstjänster och sekundära råmaterial kan dock slutligen lämnas öppen, eftersom konkur-

rensbedömningen av de anmälda avtalen på grundval av artikel 81.1 skulle utfalla likadant för alla dessa marknader även om man utgick från en snävare marknadsdefinition (se nedan). Framför allt behöver det inte avgöras om det i fråga om enbart organiserandet av en återvinningsgaranti för en viss typ av material genom en garantigivare och den (påföljande) återvinningen av detta material respektive utbudet av sekundära råmaterial möjligtvis rör sig om skilda produktmarknader.

2.1.2 Geografiskt relevant marknad

- (100) Den geografiskt relevanta marknaden omfattar det område där de berörda företagen erbjuder produkter eller tjänster och där konkurrensvillkoren är tillräckligt homogena. Dessutom skall området vara avgränsat från andra områden, särskilt i fråga om påtagligt annorlunda konkurrensbetingelser inom dessa områden.
- (101) De objektiva efterfråge- och utbudsvillkoren på de relevanta produktmarknader som omfattas av DSD-systemet skiljer sig för närvarande mycket starkt åt i de olika medlemsstaterna. Detta hänger inte minst samman med det faktum att det i detta fall rör sig om en sektor som tidigare var i hög grad statligt reglerad och organiserad och som på vissa delområden fortfarande har den prägel.
- (102) Även om avfallshanteringsbranschen som helhet uppvisar vissa internationaliseringstendenser, måste det ändå konstateras att på området för hantering av använda konsumentförpackningar organiseras både utbud och efterfrågan för närvarande mestadels på nationell nivå. Detta beror till en icke oväsentlig del på att de rättsliga bestämmelser som reglerar hanteringen av förpackningar fortfarande har en starkt nationell prägel. Detta gäller inte bara de rättsliga kraven på heltäckande återtagande- och undantagssystem samt insamlings-, sorterings- och återvinningskvoter som skall uppfyllas, utan också det spelrum som står till förfogande för privata företag, t.ex. på området för hantering och sortering av konsumentförpackningar i egen regi. Ett resultat av detta är att det återtagande- och undantagssystem som sköts av DSD är begränsat till Tyskland och att i överensstämmelse med detta även de serviceavtal som behövs för det konkreta genomförandet endast ingåtts på nationell basis.
- (103) Mot bakgrund av detta måste den slutsatsen dras att de objektiva efterfråge- och utbudsvillkoren på de relevanta marknaderna på lång sikt skiljer sig från dem på andra områden inom den gemensamma marknaden. Vid tillämpningen av gemenskapens konkurrensregler på de produktmarknader som omfattas av DSD-systemet är det, då det handlar om marknaden för organisering av återtagande och återvinning av använda konsumentförpackningar hos privata konsument, Förbundsrepubli-

ken Tysklands territorium som är den relevanta geografiska marknaden. Marknaderna för återvinningstjänster och sekundära råmaterial behöver dock inte definieras geografiskt.

2.2 Begränsning av konkurrensen på marknaden för organisering av insamling och återvinning av använda konsumentförpackningar hos privata konsument genom DSD:s bolagsordning

- (104) DSD är för närvarande det enda företag som i Tyskland har ett heltäckande system för återtagande och återvinning av konsumentförpackningar som medger befrielse från skyldigheten att återta och återvinna konsumentförpackningar. DSD utgör härvid en ramorganisation, med vars hjälp aktieägarna och andra företag som slutit avtal om märkesanvändning med DSD, befrias från sin skyldighet till återtagande och återvinning.
- (105) Genom bildandet av företaget enligt de principer som anges i bolagsordningen skapades den viktigaste förutsättningen för att kunna erbjuda deltagande i ett heltäckande system som garanterar befrielse från återtagande- och återvinningskyldigheten, medan det konkreta affärsmässiga deltagandet i systemet för att garanteras befrielse från återtagande- och återvinningskyldigheten sker genom slutandet av ett avtal om märkesanvändning i form av ett utbytesavtal.
- (106) DSD:s bolagsordning innehåller inga bestämmelser om ensamrätt. DSD:s aktieägare kan därför fritt ingå avtal med både DSD:s konkurrenter och företag som tillhandahåller DSD tjänster. Den skyldighet för handeln att endast föra förpackningar märkta med *Der Grüne Punkt*, som ursprungligen angavs i ingressen till bolagsordningen, finns inte längre kvar i den anmälda versionen.
- (107) Bolagsordningen kan därför inte anses orsaka någon märkbar konkurrensbegränsning i den mening som avses i artikel 81.1 i EG-fördraget på marknaden för organisering av återtagande och återvinning av konsumentförpackningar hos privata konsument. Därför kan även frågan om en slutgiltig marknadsdefinition lämnas obesvarad. Dessutom är det inte nödvändigt att undersöka frågan om avtalen påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

Slutsats

- (108) Kommissionen drar slutsatsen att bildandet av DSD i enlighet med bolagsordningen inte utgör någon konkurrensbegränsning i den mening som avses i artikel 81.1 i EG-fördraget. Detta utesluter dock inte att de marknadsaktiviteter som är ett resultat av driften av ett sådant system kan omfattas av artikel 81.

2.3 **Konkurrensbegränsningar på marknaden för återvinningstjänster och sekundära råmaterial**

(109) På marknaderna för återvinningstjänster och sekundära råmaterial beträffande materialen returglas, papper, papp och kartong, plåt, aluminium, plaster, dryckesförpackningar och andra förpackningar av kombinerade material är DSD verksamt genom att för de konsumentförpackningar som ingår i systemet organisera den återvinning som de behöriga delstatsmyndigheterna kräver för att bevilja undantag. Bestämmelser om detta finns såväl i serviceavtalet som i garantiavtalen.

2.3.1 **Begränsning av konkurrensen genom serviceavtalet**

(110) Såsom förklarades i skäl 47, har DSD i princip avskaffat systemet grundat på "gränssnitt noll". Beträffande materialen glas, papper, papp, kartong, plåt och aluminium finns det följaktligen inte längre någon märkbar konkurrensbegränsning på de relevanta marknaderna. Bestämmelsen att avfallshanteraren måste göra ett val beträffande marknadsföringen av de insamlade materialtyperna som förblir i kraft till utgången av serviceavtalets giltighetstid, godtar kommissionen temporärt med hänvisning till de särskilda omständigheterna i samband med det första införandet av ett undantagssystem. Kommissionen utgår dock från att adekvat fungerande marknader för återvinningstjänster och sekundära råmaterial kommer att ha etablerats då serviceavtalen utlöper den 31 december 2003, och att framtida serviceavtal kommer att kunna innehålla väsentligt kortare giltighetstider för valet av marknadsföring av materialtyperna.

(111) För materialtyperna plaster och kombinerade material som innehåller plast (dryckesförpackningar och andra förpackningar av kombinerade material) finns fortsättningsvis enligt serviceavtalet ingen möjlighet för avfallshanteraren att marknadsföra dessa i egen regi. Dessa material måste lämnas till en garantigivare. Huruvida detta undantag kan godtas, måste undersökas med beaktande av den särskilda omständigheterna i samband med etablerandet av en fungerande marknad för återvinning av konsumentförpackningsplaster som insamlats i anslutning till hushållen.

(112) För utfärdandet av förpackningsförordningen och bildandet av DSD – som på den tiden var en del av den traditionella hushållssoppanteringen – insamlades och återvanns inte förpackningar av plast eller kombinerade material separat, vilket skedde med de andra materialtyperna, exempelvis glas eller papper (skäl 89). Förpackningsförordningen skapade således ett nytt, miljöpolitiskt motiverat verksamhetsfält för företagsamheten på området för insamling och återvinning av förpackningar av plast eller kombinerade material.

(113) De konsumentförpackningar av plast och förpackningar av kombinationsmaterial som innehåller plast som insamlats och sorterats inom ramen för DSD har emellertid ett konsekvent negativt marknadspris, så att en återvinning av dessa material i enlighet med förordningen i dagsläget endast är möjlig genom extra betalningar från DSD. Det negativa marknadspriset var också tidigare anledningen till att de plaster som egentligen skulle återvinnas bortskaffades genom mindre kostnadskrävande, mot förordningen stridande åtgärder, som krävde korrigerings- och kontrollåtgärder från DSD:s sida. En av dessa åtgärder är det temporära bibehållandet av "gränssnitt noll" för plaster och förpackningar av kombinerade material.

(114) Mot bakgrund av de exceptionella omständigheterna kring och förutsättningarna för etablerandet av en ny, fungerande marknad på området för återvinning av utsorterade förpackningar av plast och kombinerade material, anser kommissionen att det temporära bibehållandet av "gränssnitt noll" för plaster till dess serviceavtalen löpt ut inte utgör någon begränsning av konkurrensen. Denna slutsats underlättas av att de egentliga återvinningsuppdragen för de insamlade plasterna skall upphandlas av DSD genom anbudsinfordran i ett förfarande som garanterar konkurrensutsättning i överensstämmelse med bestämmelserna i den omarbetade förpackningsförordningen.

(115) Bestämmelsen i det ursprungliga serviceavtalet, enligt vilken de avfallshanterare som bestämt sig för egen marknadsföring eller modifierad sådan måste betala ett schablonbelopp på 1,25 tyska mark per invånare och år som ersättning till DSD med hänsyn till intäkterna från återvinningen, har upphävts till följd av ett åtagande från DSD:s sida gentemot kommissionen (skäl 70).

(116) Kommissionen drar därmed slutsatsen att de relevanta bestämmelserna i serviceavtalet inte leder till någon märkbar begränsning av konkurrensen på marknader för återvinningstjänster och/eller sekundära råmaterial i senare led i förhållande till insamling och sortering av använda konsumentförpackningar och således inte omfattas av artikel 81.1

2.3.2 **Begränsning av konkurrensen genom garantiavtalen**

(117) Såsom redan förklarades i skäl 61 fanns det ursprungligen i avhämtnings- och garantiavtalen för de olika materialen bestämmelser motsvarande dem i serviceavtalen beträffande skyldigheten att överlåta de iordningställda materialen. Dessa bestämmelser har antingen utgått eller ändrats.

(118) De garantiavtal som löper ut vid utgången av 2003 innehåller inga bestämmelser om ensamrätt. DSD kan därför sluta avtal med flera garantigivare med avseende

på någon materialtyp. DSD har gentemot kommissionen åtagit sig att som garantigivare för en materialtyp acceptera alla som uppfyller villkoren för detta (skäl 74). Kommissionen utgår från att DSD inom en rimlig tid som garantigivare kommer att godta alla företag som objektivt uppfyller de nödvändiga förutsättningarna för garantigivare och hos DSD ansökt om detta.

- (119) För att säkerställa ett konkurrensneutralt anmälningsförfarande mellan avfallshanterare och garantigivare i samband med redovisningen av volymflödena, har DSD, för att undanröja de betänkligheter som framförs, åtagit sig att inte använda uppgifter, som DSD begär för att genomföra redovisningen av tillförseln av återvinningsbart material i enlighet med förpackningsförordningen, för att skaffa information om marknaden, och att om så behövs på lämpligt sätt göra redovisningen anonym (skäl 73). Dessutom åtar sig DSD att göra hänvisningarna till företagen i redovisningen av volymflödena anonyma, i den mån detta accepteras av delstaterna i deras egenskap av undantagsbeviljande myndigheter (skäl 75).
- (120) Därför drar kommissionen slutsatsen att de relevanta bestämmelserna i garantiavtalen inte leder till någon märkbar begränsning av konkurrensen på de relevanta produktmarknaderna för återvinningstjänster och/eller sekundära råmaterial och att de följaktligen inte omfattas av artikel 81.1

2.4 Begränsning av konkurrensen genom serviceavtalet på marknaden för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter

- (121) För att konkret genomföra de krav på heltäckande system för återtagande och undantag som anges i artikel 6.3 i förpackningsförordningen har DSD slutit ett standardserviceavtal med avfallshanteringsföretag. Enligt artikel 1 i detta serviceavtal skall avfallshanteraren för ett bestämt insamlingsområde med ensamrätt bygga upp och driva ett system enligt artikel 6.3 i förpackningsförordningen (skäl 44). Nedan granskas denna bestämmelse om ensamrätt med avseende på dess förenlighet med artikel 81.1 i EG-fördraget.

a) Ensamrätt till förmån för avfallshanteraren

- (122) DSD åtar sig att under avtalets giltighetstid köpa alla insamlings- och sorteringstjänster för respektive avtalsområde av en enda avfallshanterare, vilket innebär att andra leverantörer av insamlings- och sorteringstjänster för använda konsumentförpackningar som hamnar hos

privata konsumenter, på grund av DSD:s starka ställning som inköpare på marknaden (skäl 30), i stor utsträckning förhindras från att erbjuda sina tjänster.

- (123) Genom att anlita endast en avfallshanterare för varje avtalsområde begränsar DSD sin efterfrågan på avfallshanteringstjänster för använda konsumentförpackningar. Denna begränsning leder till att konkurrerande leverantörer av insamlings- och sorteringstjänster för använda konsumentförpackningar på området för privata konsumenter utestängs från leveranser till den dominerande inköparen av sådana tjänster och därigenom begränsas konkurrensen mellan avfallshanterarna i avtalsområdet betydligt. Denna konkurrensbegränsning förstärks av att DSD med några få undantag avstår från att utnyttja den teoretiska möjligheten att låta olika avtalsparter samla in sådana material som skall insamlas åtskilda och oberoende av varandra (framför allt glas, papper, papp, kartong och lättförpackningar).
- (124) I själva verket förpliktar sig DSD att under hela avtalets giltighetstid inköpa sådana insamlings- och sorteringstjänster endast av den utvalda avfallshanteraren i respektive insamlingsområde. Detta leder till att konkurrensen på marknader för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter begränsas, eftersom ingen annan avfallshanterare kan bli partner till DSD under avtalets giltighetstid och de utestängda avfallshanterarna går därmed miste om möjligheten att leverera till den dominerande kunden. Detta utesluter inte att de utestängda avfallshanterarna eventuellt som underleverantörer till någon partner till DSD kan insamla och/eller sortera vissa material.

Märkbar påverkan av konkurrensbegränsningen

- (125) Avtalet om ensamrätt mellan DSD och avfallshanterarna strider mot artikel 81.1 i EG-fördraget endast om det märkbart begränsar konkurrensen. Konkurrensbegränsningens märkbarhet avgörs framför allt av avtalsparternas ställning på den relevanta marknaden och ensamrättsklausulens giltighetstid.
- (126) DSD har för mer än 500 avtalsområden slutit ett standardserviceavtal med den ovan (skäl 44) beskrivna ensamrättsklausulen och på så sätt skapat ett nät av avtal för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter som täcker hela Förbundsrepubliken Tyskland. DSD har följaktligen täckt hela den relevanta geografiska marknaden med ett nät av likartade serviceavtal.
- (127) DSD är i dag det enda företaget i Tyskland som har ett heltäckande återtagandesystem för använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter och är därmed

både på förbunds nivå och i respektive avtalsområde den dominerande uppköparen av sådana avfallshanterings-tjänster. Under åren 1996–1998 uppfylldes skyldigheten till återtagande och återvinning för omkring 70 % av de i Förbundsrepubliken Tyskland årligen distribuerade konsumentförpackningarna genom deltagande i DSD:s system (skäl 30). På den här avgörande marknaden för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter står DSD för minst 80 % av efterfrågan. DSD är därmed den enda dominerande inköparen av sådana avfallshanterings-tjänster, medan utbudssidan präglas av en mängd, delvis endast regionalt verksamma tjänsteleverantörer.

- (128) På utbudssidan måste man dessutom beakta – såsom förklaras i skäl 93 – att etablering av ytterligare ett system för insamling hos privata konsumenter vid sidan av DSD:s som en alternativ leveransmöjlighet för de utestängda avfallshanterarna i dagsläget måste betecknas som osannolik på grund av framför allt ekonomisk-geografiska och avfallshanteringslogistiska skäl. Mer realistiskt torde det vara att ett potentiellt konkurrerande undantagssystem eller ett system med egen lösning till följd av flaskhalsen i den hushållsnära insamlingsinfrastrukturen samarbetar med avfallshanterare, som redan levererar insamlingstjänster åt DSD inom ramen för serviceavtalet. Endast med avseende på vissa insamlingsställen som är jämställda med privata hushåll, exempelvis sjukhus eller bespisningar, kan man under vissa avfallshanteringslogistiska och förpackningsbetingade förutsättningar tänka sig att även alternativa avfallshanterare (och därmed uppställande av ytterligare insamlingsbehållare) anlitas. Dessa eventuellt kvarstående leveransmöjligheter för avfallshanteringsföretag har dock fortfarande relativt liten ekonomisk betydelse på den relevanta marknaden. Mot bakgrund av detta måste det anses osannolikt att det under avtalets giltighetstid kommer att skapas nya leveransmöjligheter i större omfattning för de utestängda avfallshanterarna.

- (129) En viktig faktor för bedömningen av effekterna på konkurrensen av ensamrättsklausulerna är deras giltighetstid. De standardserviceavtal som anmälts i olika versioner, dvs. i form av s.k. ändringsavtal, innehåller den ensamrättsklausul som beskrivs ovan med en giltighetstid som nu sträcker sig till och med utgången av 2003.

- (130) Med tanke på att det övervägande flertalet av avtalen slöts först 1992 rör det sig om en ovanligt lång ensamrättsperiod. Den medför att viktiga leveransmöjligheter stängs för en mycket lång tid för andra leverantörer, som inte beaktats som serviceavtalsparter vid den första

upphandlingen, och påverkar dessa leverantörers långsiktiga anbudsformåga negativt.

Inverkan på handeln mellan medlemsstaterna

- (131) DSD har förmer än 500 avtalsområden slutit ett serviceavtal med en ensamrättsklausul och på så sätt skapat ett nät för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter som täcker hela Förbundsrepubliken Tyskland. På så sätt blir det under avtalets giltighetstid för en lång tid betydligt svårare för andra avfallshanteringsföretag, särskilt sådana från andra medlemsstater i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, att gå in på denna marknad. Möjligheten för utländska avfallshanteringsföretag att etablera sig på den relevanta marknaden påverkas i hög grad negativt av ensamrättsklausulerna. Följaktligen kan ensamrättsklausulen i serviceavtalen märkbart påverka handeln mellan medlemsstaterna.

Resultat

- (132) Av undersökningen av ensamrättsklausulen i serviceavtalet framgår att klausulen i hög grad försvårar marknads-tillträdet för inhemska och utländska avfallshanterare och att den på så sätt väsentligt bidrar till att undandra en betydande del av den gemensamma marknaden från konkurrens. Följaktligen är artikel 81.1 i EG-fördraget tillämplig på ensamrättsklausulen.

b) Tillgång till avfallshanteringsföretagens avfallshanteringsanläggningar

- (133) Såsom redan nämnts (skäl 93) bildar infrastrukturen för insamling i närheten av hushållen en flaskhals, vilket gör det särskilt betydelsefullt ur konkurrensrättslig synvinkel att DSD:s konkurrenter får obehindrad och fri tillgång till denna infrastruktur, och i samband med offentliggörandet av ett tillkännagivande enligt artikel 19.3 i förordning nr 17 framfördes invändningar avseende dessa konkurrensrättsliga aspekter. Det är således mot denna bakgrund som serviceavtalet kommer att granskas. En konkurrensbegränsning enligt artikel 81.1 skulle i synnerhet kunna konstateras, om DSD:s konkurrenter är utestängda från infrastrukturen för avfallshantering.

- (134) Serviceavtalen innehåller ingen ensamrättsklausul till förmån för DSD, vilket innebär att avfallshanterarna kan erbjuda sina tjänster även åt konkurrenter till DSD. DSD har genom det i skäl 71 nämnda åtagandet bekräftat att det avstår från att kräva en ensamrättsklausul till förmån för DSD. I detta åtagande förpliktar sig DSD dessutom att avfallshanteringsföretagen inte kräva att behållare

eller andra anläggningar för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar används enbart för att uppfylla serviceavtalet med DSD.

- (135) Inte heller punkt 2.1 i det tredje ändringsavtalet, som inte upphävdes genom det fjärde ändringsavtalet, kan ligga till grund för någon ensamrättsklausul till förmån för DSD. Bestämmelsen gäller enligt formuleringen endast de konsumentförpackningar för hör till DSD:s system. Det rör sig om de förpackningar som ingår i DSD:s system, och inte alla konsumentförpackningar som generellt står till förfogande för ett undantagssystem enligt artikel 6.3 i förpackningsförordningen.
- (136) Ursprungligen hade dock DSD – såsom förklarades i skäl 57 – krävt att en tredje parts deltagande i utnyttjandet av DSD:s partners avfallshanteringsanläggningar endast skulle få ske med DSD:s godkännande. Med avseende på detta förklarade kommissionen för DSD, att förfaranden som syftar till att tredje part endast med DSD:s godkännande kan ges rätt att medutnyttja insamlingsbehållare och andra avfallshanteringsanläggningar, som ägs av DSD:s partner, kan tolkas som sådant missbruk som avses i artikel 82 i EG-fördraget.
- (137) Efter kommissionens yttrande drog DSD tillbaka sitt krav på att tredje part endast med DSD:s godkännande skulle få rätt att med utnyttja DSD:s partners anläggningar för insamling eller dylikt, och gjorde ett åtagande med denna innebörd som återges i skäl 72.
- (138) Lika problematiskt är det om DSD för ett sådant utnyttjande skulle kräva ersättning direkt av tredje part eller kräva att få delta i uppgörelser mellan avfallshanterare och tredje part omen lämplig ersättning för medutnyttjande av insamlingsbehållare. Det står dock DSD (och avfallshanterarnas andra avtalsparter) fritt att i sina egna avtalsmässiga förbindelser med avfallshanterarna beakta att inga tjänster, som bevisligen levererats till tredje part, debiteras DSD, och att överenskomma om en eventuell lämplig nedsättning av den ersättning som betalas till avfallshanterarna.
- (139) Det följer därför inte av serviceavtalen att DSD:s konkurrenter utestängs från infrastrukturen för avfallshantering. Till den delen förekommer alltså ingen begränsning av konkurrensen i den mening som avses i artikel 81.1 i EG-fördraget.

c) *Slutsats*

- (140) Av undersökningen av ensamrättsklausulen i serviceavtalet framgår att klausulen i hög grad försvårar marknadsutträdet för inhemska och utländska avfallshanterare och att den på så sätt väsentligt bidrar till att undandra en betydande del av den gemensamma marknaden från

konkurrens. Följaktligen är artikel 81.1 i EG-fördraget tillämplig på ensamrättsklausulen.

II. TILLÄMPNING AV ARTIKEL 81.3 I EG-FÖRDRAGET OCH ARTIKEL 53.1 I EES-AVTALET

- (141) Eftersom ensamrättsklausulen i serviceavtalet mellan DSD och avfallshanterarna uppfyller kriterierna i artikel 81.1 i EG-fördraget, måste det även undersökas om förutsättningarna för tillämpning av artikel 81.3 är uppfyllda.
1. FÖRBÄTTRING AV PRODUKTIONEN ELLER DISTRIBUTIONEN AV VAROR ELLER FRÄMJANDE AV TEKNISKT ELLER EKONOMISKT FRAMÅTSKRIDANDE
- (142) Alla positiva effekter av ensamrättsklausulen i serviceavtalet, som omfattas av artikel 81.1, måste vägas mot de konkurrensbegränsande effekterna av dessa avtal.
- (143) DSD har i sin egenskap av det enda heltäckande återtagande- och undantagssystemet för använda konsumentförpackningar till syfte att förverkliga målen i Tysklands och gemenskapens miljöpolitik på området för förebyggande, återanvändning och återvinning av förpackningsavfall. Serviceavtalet tjänar följaktligen till att genomföra både målen för den tyska förpackningsförordningen och Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall⁽¹³⁾. Dessa rättsakter har till syfte att förebygga eller minska effekter på miljön av förpackningsavfall och på så sätt säkra en hög nivå på miljöskyddet.
- (144) Genom de serviceavtal som ingåtts mellan DSD och avfallshanterarna genomförs konkret dessa miljöpolitiska mål på området för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar på området för hushåll och jämförbara deponeringsställen. Avtalen är en förutsättning för att DSD skall kunna uppfylla de mål och förpliktelser man åtagit sig inom ramen för systemverksamheten. För detta ändamål fordras enligt serviceavtalen en uppbyggnad av en insamlings- och sorteringslogistik som är förenad med betydande investeringar (skäl 53). Den regelbundna insamlingen av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter enligt bestämda materialtyper och därpå följande sortering och/eller bearbetning för en omfattande återvinning bidrar direkt till att genomföra miljöpolitiska mål.
- (145) Ensamrättsklausulen i serviceavtalen mellan DSD och avfallshanterarna gör det möjligt för avtalsparterna att

⁽¹³⁾ EGT L 365, 31.12.1994, s. 10.

långfristigt planera och tillförlitligt organisera leveranserna av dessa tjänster. De investeringar som krävs kan på lämpligt sätt göras på en ur amorteringssynvinkel ekonomiskt försvarbar grundval (skäl 54). Eftersom betydande skal- och nätekononiska effekter på grund av förekomsten av positiva näteffekter kan realiseras på området för insamling av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter, leder anlitaandet av en enda avfallshanterare under avtalets giltighetstid till effektivitetsvinster. Inköparen av dessa tjänster, DSD, säkrar på samma gång en regelbunden och säker täckning av sitt behov på detta känsliga, tidigare offentligt-rättsligt organiserade område.

- (146) Mot bakgrund av ovanstående kan man dra slutsatsen att ensamrättsklausulen i serviceavtalen bidrar till att förbättra produktionen och främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande.

2. FÖRDELAR FÖR KONSUMENTERNA

- (147) Serviceavtalen garanterar att en heltäckande, materialdifferenterad avhämtning hos privata konsumenter sker för de konsumentförpackningar som ingår i DSD:s system. Detta överensstämmer med konsumenternas avfallshanteringsvanor och kan anses vara särskilt konsumentvänligt.
- (148) För många producenter och distributörer som berörs av skyldigheten till återtagande och återvinning torde deltagandet i ett heltäckande undantagssystem leda till kostnadsbesparingar på grund av de skal- och nätekononiska effekter som kan uppnås genom serviceavtalen i jämförelse med ett individuellt uppfyllande av skyldigheten till återtagande och återvinning. Man kan anta att de kostnadsbesparingar som uppnås under avtalens giltighetstid förs vidare till konsumenterna och att dessa dessutom gynnas av den eftersträlvade förbättringen av miljö kvaliteten, exempelvis minskningen av förpackningsavfall⁽¹⁴⁾.
- (149) Kommissionen drar följaktligen slutsatsen att serviceavtalen gynnar konsumenterna och att dessa tillförsäkras en skäligen andel av den vinst som uppstår.

3. BEGRÄNSNINGENS ABSOLUTA NÖDVÄNDIGHET

- (150) Kommissionen har granskat den ensamrättsklausul med en giltighetstid till och med utgången av 2003 som

ingår i serviceavtalen och dragit slutsatsen att klausulen är nödvändig till denna tidpunkt.

- (151) Vid bedömningen av ensamrättsklausulens nödvändighet skall de ekonomiska och rättsliga omständigheter som bildade ramen för den ifrågavarande överenskommelsen beaktas. För att inrätta systemet krävdes omfattande investeringar för att bygga upp en ny och i denna form ej tidigare existerande insamlings- och sorteringslogistik för använda konsumentförpackningar. Genomförandet av dessa investeringar ålåg DSD:s serviceavtalspartner.
- (152) För DSD:s systemoperatörer var det lednings- och effektivitetssynpunkter, men framför allt utsikten till ett långsiktigt och tillförlitligt säkerställande av de för hela systemets framgång nödvändiga avfallshanteringstjänsterna, som talade för att anlita endast en avfallshanterare i de omkring 500 avtalsområdena. För ett selektivt anlitaande av avfallshanteringsföretag talar även den relativt korta genomföringstid som lagstiftaren förutsett, liksom den avstämning gentemot de offentligt-rättsliga territoriella organisationer som måste göras.
- (153) En avgörande roll för bedömningen av den avtalade ensamrättsklausulens nödvändighet spelar dock kravet på planerings- och investeringssäkerhet för de investeringar som måste göras för att uppfylla serviceavtalet. Det rör sig framför allt om investeringar i fordon och behållare för insamling samt anläggningar för sortering av använda konsumentförpackningar
- (154) Såsom förklarades i skäl 52 hade största delen av de ursprungligen anmälda serviceavtalen en giltighetstid som sträckte sig till utgången av 2005 respektive 2007. Nödvändigheten av dessa giltighetstider motiverades framför allt med behovet att säkerställa amorteringen av de investeringar som gjorts och skulle göras i enlighet med serviceavtalen, i synnerhet på området för insamlings- och sorteringslogistik.
- (155) Kommissionen har genom ingående investerings- och lönsamhetskalkyler bedömt nödvändigheten av så långa giltighetstider för serviceavtalen för att amortera de ifrågavarande investeringarna. Slutsatsen är att en ensamrättsklausul med giltighet till utgången av 2005 respektive 2007 inte är absolut nödvändig för att amortera de planerade investeringarna (skäl 55). Resultaten av granskningen talar snarare för att en giltighetstid för serviceavtalen till utgången av 2003 ger avfallshanterarna en ur ekonomisk synvinkel tillräcklig amortering av de investeringar som gjorts och skall göras (dvs. att en

⁽¹⁴⁾ Enligt uppgifter från Tyskland har mängden använda konsumentförpackningar på det hushållsnära området under tiden 1991–1997 minskat från 7,6 miljoner ton till 6,7 miljoner ton. Jfr motiveringen till förordningen om undvikande av förpackningsavfall.

längre giltighetstid för avtalen inte kan anses vara nödvändig). Därefter har parterna förklarat att de var beredda att fastställa att serviceavtalens giltighet utlöper den 31 december 2003.

(156) Mot denna bakgrund godtar kommissionen att det utan en ensamrättsklausul i serviceavtalen som är giltig till utgången av 2003 överhuvudtaget inte eller inte i tillräcklig utsträckning skulle varit möjligt att på samma tid eller med samma avfallshanteringssäkerhet inrätta ett system för insamlings- och framför allt sorteringslogistik som omfattar hela Tyskland, och att DSD följaktligen inte skulle ha kunnat inrätta det erforderliga heltäckande retur- och undantagssystemet. Kommissionen drar därför slutsatsen att en ensamrättsklausul i serviceavtalen som gäller fram till utgången av 2003 bör anses nödvändig med beaktande av de särskilda omständigheterna i samband med genomförandet av målen enligt förpackningsförordningen och den därmed sammanhängande uppbyggnaden av ett heltäckande retur- och undantagssystem. Omvänt innebär detta att alla serviceavtal med en giltighetstid som sträcker sig utöver den 31 december 2003 som eventuellt slutits mellan DSD och avfallshanterarna inte uppfyller villkoren för undantag enligt artikel 81.3 i EG-fördraget.

(157) Kommissionen antar dock att DSD:s system från och med den ovan angivna tidpunkten måste anses vara etablerat, och att det inom avfallshanteringssektorn har skapats förutsättningar för en insamlings- och sorteringsinfrastruktur för använda konsumentförpackningar, så att det inte längre är nödvändigt med ensamrättsklausuler med så lång giltighetstid. Kommissionen anser därför principiellt att en giltighetstid på högst tre år är lämplig och ekonomiskt skäligen för framtida serviceavtal.

4. INGET UNDANRÖJANDE AV KONKURRENSEN

(158) Oberoende av DSD:s ställning på de berörda marknaderna är ensamrättsklausulen i serviceavtalen inte ägnad att undanröja konkurrensen på marknaden för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter.

(159) Till att börja med kvarstår möjligheten för de av DSD uteslutna avfallshanterarna att lämna anbud inom ramen för egna lösningar för insamling av förpackningar. Sådana är i varje fall möjliga i fråga om vissa kombinationer av konsumentförpackningar/insamlingsställen i utkanten av marknaden (skäl 87).

(160) För en definitiv bedömning av ett eventuellt undanröjande av konkurrensen måste man dock beakta de specifika utbudsbetingelserna på den ifrågavarande mark-

naden. Såsom förklarades i skälen 92 och 93 kännetecknas marknaden för insamling och sortering av konsumentförpackningar hos privata konsumenter på utbudssidan av markanta ekonomiska skäl- och näteffekter, vilket innebär att det åtminstone inom ramen för ett undantagssystem är ekonomiskt fördelaktigt att anlita endast en avfallshanterare per avtalsområde. Härtill kommer att i synnerhet ekonomisk-geografiska och hantlingslogistiska orsaker, men även konsumenternas inrotade avfallshanteringsvanor i många fall får en duplicering av de hushållsnära insamlingsanläggningarna att framstå som osannolik ur ekonomisk synvinkel.

(161) I dessa specifika utbudsbetingelser på den relevanta marknaden ligger även orsaken till att det i den omarbetade förpackningsförordningen föreskrivs att operatörer av tvåfaldiga undantags- och retursystem skall begära in anbud på avfallshanteringstjänster genom förfaranden som garanterar konkurrensutsättning (skäl 26). På detta sätt beaktar lagstiftaren att anbudskonkurrensen på denna marknad bestäms av specifika faktorer och att åtminstone "konkurrens om avfallshanteringsområden" måste säkerställas inom ramen för en konkurrensutsatt anbudsinfordran.

(162) I samband med dessa särskilda anbuds-betingelser på den relevanta marknaden kommer de i närheten av hushållen uppställda insamlingsbehållarna för använda konsumentförpackningar ofta att bilda en flaskhals ur konkurrenssynvinkel. Realistiskt sett måste man anta att såväl konkurrerande undantagssystem som delvis även egna insamlingslösningar i många fall kommer att samarbeta med avfallshanterare, som redan nu levererar tjänster på insamlingsområdet till DSD. På motsvarande sätt är en fri och obehindrad tillgång till den infrastruktur för insamling, som DSD:s parter i serviceavtalen anskaffat, en avgörande förutsättning för en intensifiering av konkurrensen såväl beträffande insamlings- och sorterings-tjänster för använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter som på den vertikalt föregående marknaden för organisering av återtagande och återvinning av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter.

(163) Såsom förklarades i skäl 56 är avfallshanterarna inte exklusivt bundna till DSD genom serviceavtalen. De kan därför fritt erbjuda sina tjänster till andra parter. DSD har dessutom gentemot kommissionen gett de åtaganden som beskrivs i skälen 71 och 72. Enligt dessa avstår DSD från att av avfallshanteringsföretagen kräva att behållare och andra anläggningar för insamling av använda konsumentförpackningar endast skall användas för att uppfylla serviceavtalet. Vidare kommer DSD inte att försöka hindra tredje parter från att utnyttja insamlingsanläggningar som tillhör avfallshanterare knutna till DSD.

Villkor

- (164) Även om DSD redan gjort åtaganden beträffande konkurrenters användning av avfallshanteringsanläggningar, anser kommissionen det nödvändigt att knyta villkor till detta beslut. Detta gäller med tanke på den avgörande betydelse som en obehindrad tillgång till infrastruktur för avfallshantering har för utvecklingen av konkurrensen på denna marknad och på grund av åtagandet som anges i skäl 71. Målet är att garantera att de konkurrens-effekter som kommissionen förväntar sig verkligen inträder och att villkoren för att tillämpa artikel 81.3 är uppfyllda.
- (165) DSD anser att kommissionens villkor går långt utöver de åtaganden som man redan kommit överens om med kommissionen, att de i regel inte är förenliga med den tyska förpackningsförordningen och att de åtminstone i vissa fall är orimliga.
- *Oförenligt med förpackningsförordningen*
- (166) DSD hävdar att enligt förpackningsförordningen är insamling nära konsumentens bostad genom enskilda insamlingssystem otillåten. Därför kan kommissionen inte kräva att DSD skall möjliggöra insamling genom enskilda system nära konsumentens bostad genom att låta andra företag använda dess system.
- (167) I Tyskland är det omstritt huruvida det är tillåtet för enskilda insamlingssystem att uppfylla sina kvoter enbart genom insamling på försäljningsstället (skäl 15). Det står emellertid klart att förpackningar från varor som levererats till privatkonsumenten (postorder, leveranser inom småföretagsbranschen) skall samlas in inom enskilda insamlingssystem i närheten av privatkonsumentens bostad (skäl 14). I vart fall kräver förpackningsförordningen inte att DSD uppställer förbud för sina avfallshanteringspartner för att följa offentligt rättsliga föreskrifter om enskilda insamlingssystem. Vidare innebär inte iakttagandet av den skyldighet som följer av detta beslut att DSD måste åsidosätta förpackningsförordningen.
- (168) DSD hävdar att den princip om produktansvar som infördes i den nya förpackningsförordningen inte låter sig förenas med att konkurrerande system tillåts använda DSD:s insamlingsbehållare. Systemen måste uppfylla återvinningskvoterna för de förpackningar som samlas in inom deras system. En insamling av förpackningar efter ursprung inom respektive system är därför i regel inte möjlig.
- (169) Enligt kommissionens mening finns det ingen bestämmelse i förpackningsförordningen som förbjuder konkurrerande system att använda sig av insamlingsbehållarna. Någon sådan tolkning kan inte härledas ur vare sig den dom som DSD hänvisar till; ⁽¹⁵⁾ eller ur Tysklands ställningstagande ⁽¹⁶⁾. Det stämmer att system enligt den nya förpackningsförordningen endast måste uppfylla återvinningskvoterna för de förpackningar som omfattas av deras system och inte för den totala volymen av vissa förpackningsmaterial (skäl 21). Därigenom skulle åtminstone ett av de viktiga målen i den nya versionen av förpackningsförordningen uppnås, nämligen att inte bara främja konkurrens genom anbudsinfördran i fråga om de avfallstjänster skall läggas ut på entreprenad, utan också att förbättra rambetingelserna för konkurrensen mellan olika insamlingsssystem ⁽¹⁷⁾.
- (170) En insamling av förpackningarna efter ursprung kan införas genom en uppdelning efter kvoter. Denna metod tillämpas redan av DSD och avfallshanteringsföretagen när det gäller materialtyperna papp, papper och kartong. Därvid samlas också tidningar och tidskrifter in i de insamlingsbehållare som tillhandahålls av det avfallshanteringsföretag som anlitas av DSD (skäl 32).
- (171) Därutöver skall vid tolkningen av förpackningsförordningen hänsyn tas till vilken betydelse det däri beskrivna gemensamma utnyttjandet av infrastrukturen för avfallshantering har för uppkomsten av konkurrens (skäl 164). Detta följer inte bara av att främjandet av en starkare konkurrens utgör en väsentlig del av den nya versionen av förpackningsförordningen utan också av att gemenskapens konkurrensregler skall beaktas vid tolkningen av förpackningsförordningen.
- *Orimlighet*
- (172) Enligt DSD:s uppfattning är det gemensamma utnyttjandet av insamlingsbehållare i vissa fall också orimligt av andra skäl. Det försvårar redovisningen av volymflödena. Förpackningar som innehållit farliga ämnen äventyrar hälsan hos medarbetarna i avfallshanteringsföretagen,

⁽¹⁵⁾ I det beslut som fattades av Hessens förvaltningsdomstol den 20 augusti 1999, 8 TG 3140/98, s. 23, anfördes att en regionalt begränsad avfallslösning för förpackningarna inom DSD:s system (och som därför har utnyttjat egna insamlingsbehållare) inte uppfyller villkoren för ett undantagssystem.

⁽¹⁶⁾ Enligt det som DSD citerar ur Tysklands yttrande skulle det inte finnas något incitament att vid uppköp av förpackningar kräva tillbaka de förpackningar som företaget självt släppt ut på marknaden som förpackningsavfall. Detta yttrande gäller emellertid endast frågan huruvida de som återtar förpackningar inom ett eget system skall få samla in eller köpa upp förpackningar i närheten av konsumentens bostad och därför berör det inte frågan huruvida konkurrerande system skall få utnyttja varandras insamlingsbehållare.

⁽¹⁷⁾ Se fotnot 11: motiveringen till förpackningsförordningens nya version, samt fotnot 15: Hessens förvaltningsdomstol.

missgynnar DSD vid avräkningen och omöjliggör anspråk på upplysningar.

- (173) Vid redovisningen av volymflödena skall de återvunna förpackningsvolymerna redovisas (skäl 21). Det behöver inte påvisas att dessa volymer utgörs av just de förpackningar som konkret omfattas av systemet. En kvotindelning försvårar därför inte redovisningen av volymflödena.
- (174) Eftersom det avfallshanteringsföretag som samarbetar med återvinningsföretaget bestämmer om det gemensamma utnyttjandet av de egna insamlingsbehållarna och sluter bindande avtal om detta, åligger det detta företag att förhindra eventuella risker för medarbetarna.
- (175) Villkoren utesluter inte att DSD på lämpligt sätt sänker den avgift som skall erläggas till avfallshanteringsföretaget, om det ställer sina insamlingsbehållare till förfogande för en tredje part. Lika litet utesluter villkoren de anspråk på upplysningar som DSD hänvisar till. Det andra villkoret syftar inte till att utesluta anspråk på upplysningar, utan till att garantera att de förpackningsvolymer som samlats in åt konkurrenter också krediteras dem i samband med redovisningen.

Preliminärt resultat

- (176) På grundval av de åtaganden som DSD gjort och de villkor som knutits till detta beslut, drar kommissionen slutsatsen att en fri och obehindrad tillgång till infrastruktur för avfallshantering är möjlig. Därmed finns realistiska möjligheter till inträde på marknaden för såväl konkurrerande återtagande- och undantagssystem som egna insamlingslösningar och därför möjliggörs efterfrågekonkurrens utan inskränkning. Kommissionen antar vidare att tillgången till infrastruktur inte heller hindras av några andra bestämmelser i serviceavtalet eller några andra kompletterande bestämmelser eller genomförandebestämmelser med sådana effekter.
- (177) Genom att möjligheten för konkurrerande leverantörer att gå in på marknaden säkrats, skapas förutsättningen för en intensifiering av konkurrensen såväl på den relevanta marknaden för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter som på den föregående marknaden för organisering av återtagande och återvinning av använda konsumentförpackningar som hamnar hos privata konsumenter.
- (178) Mot bakgrund av detta och med beaktande av de villkor som knutits till detta beslut, drar kommissionen slutsatsen att konkurrensen på den relevanta marknaden inte undanröjts. Genom att säkra möjligheten för konkurrerande leverantörer att gå in på marknaden, kan man i framtiden räkna med en intensifiering av konkurrensen

på området avfallshanteringstjänster för använda konsumentförpackningar hos privata konsumenter.

Slutsats

- (179) De avtal om ensamrätt som DSD slutit med avfallshanterarna inom ramen för serviceavtalen uppfyller villkoren för tillämpning av artikel 81.3 i EG-fördraget, förutsatt att serviceavtalens giltighetstid fastställs till den 31 december 2003.

C. RETROAKTIV VERKAN, UNDANTAGETS VARAKTIGHET, ÅTAGANDE

- (180) Kommissionen konstaterar att serviceavtalet uppfyller villkoren för tillämpning av artikel 81.3 sedan den 1 januari 1996.
- (181) Undantag skall enligt artikel 8.1 i förordning nr 17 beviljas för en bestämd tid och kan förbindas med villkor. Enligt artikel 6 i denna förordning får ett sådant beslut inte träda i kraft innan anmälan gjordes eller innan anmälan bringades i överensstämmelse med villkoren för tillämpning av artikel 81.1 och 81.3. Detta undantag skall därför gälla från och med den 1 januari 1996 till och med den 31 december 2003, för att ge DSD och avfallshanterarna ett tillräckligt rättsskydd inom ramen för EG:s konkurrensregler för att kunna säkra sina investeringar.
- (182) För att se till att tredje part får tillgång till serviceavtalsparternas anläggningar för avfallshantering och för att förhindra att konkurrensen på de berörda marknaderna sätts ur spel, skall DSD åläggas att inte hindra avfallshanterarna att ingå och fullgöra avtal med konkurrenter till DSD om gemensamt utnyttjande av behållare eller andra anläggningar för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar. För att DSD:s konkurrenter oinskränkt skall kunna använda de förpackningsmängder som insamlats genom gemensamt utnyttjande av avfallshanteringsanläggningarna, skall DSD dessutom åläggas att inte kräva av avfallshanterarna att de för DSD måste redovisa de förpackningsvolymer som inte insamlats för DSD-systemet. Dessa villkor är oundgängliga för att förhindra att konkurrensen på de berörda marknaderna sätts ur spel, samt klargör DSD:s åtaganden, vilket främjar en ökad rättssäkerhet. Dessa villkor kommer att tillämpas så länge undantaget gäller. Enligt artikel 8.3 b i rådets förordning nr 17 kan kommissionen upphäva detta beslut om parterna inte uppfyller villkoren.

(183) Om det genom beslut i högsta instans inom en behörig tysk domstol innan undantaget upphör att gälla visar sig att det gemensamma utnyttjandet av avtalsparternas avfallshanteringsanläggningar – tvärtemot kommissionens uppfattning – inte är förenligt med tysk lag, och i synnerhet inte förpackningsförordningen, skall detta innebära en väsentlig förändring av det sakförhållande som ligger till grund för detta beslut. Således skulle det föranlåta kommissionen att på nytt pröva förutsättningarna för att tillämpa artikel 81.3 på serviceavtalet och eventuellt upphäva undantaget.

förpackningar, får DSD inte kräva att dessa skall redovisa de förpackningsvolymerna som inte insamlats för DSD-systemets räkning.

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till

Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland AG
Frankfurter Straße 720–726
D-51145 Köln

(184) Detta beslut påverkar inte tillämpningen av artikel 82 i EG-fördraget.

ART Abfallberatungs- und Verwertungs GmbH
Am Moselkai 1
D-54293 Trier

(185) Detta beslut påverkar inte kommissionens pågående eller framtida förfaranden rörande den tyska förpackningsförordningen.

Jakob Altvater GmbH & Co
Postfach 4330
D-70781 Filderstadt

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE

AWG Abfallwirtschafts GmbH Donau-Wald
Eginger Straße 37
D-94532 Außernzell

Artikel 1

På grundval av föreliggande upplysningar och med beaktande av DSD:s åtaganden, fastställer kommissionen att det inte finns någon anledning att på grundval av artikel 81.1 EG-fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet vidta åtgärder mot bolagsordningen och garantiavtalen.

BVSE Bundesverband Sekundärrohstoffe und Entsorgung e.V.
Hohe Straße 73
D-53119 Bonn

Cordier Abfallentsorgung GmbH
Stücks 8
D-66871 Konken

DASS GmbH
Hultschiner Damm 335
D-12623 Berlin

Artikel 2

I enlighet med artikel 81.3 i EG-fördraget och artikel 53.3 i EES-avtalet är artikel 81.1 i EG-fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet inte tillämpliga på individuella serviceavtal som innehåller en ensamrättsklausul med en längsta giltighetstid till och med utgången av 2003.

Betrieb für das Duale System im Saarland
Untertürkheimerstraße 21
D-66117 Saarbrücken

ARGE Duales System Stormarn/Lauenburg
Vor dem Bockholt
D-23883 Grambeck

Detta beslut gäller från och med den 1 januari 1996 till och med den 31 december 2003.

Edelhoff Entsorgung Süd GmbH
Am Ententeich 11
D-36251 Bad Hersfeld

Artikel 3

Undantaget enligt artikel 2 kräver att följande villkor uppfylls:

Entsorgung Dortmund GmbH
Sunderweg 98
D-44147 Dortmund

a) DSD skall inte hindra avfallshanterare att ingå och fullgöra avtal med konkurrenter till DSD om gemensamt utnyttjande av behållare eller andra anläggningar för insamling och sortering av använda konsumentförpackningar.

ESG Entsorgungswirtschaft Soest GmbH
Aldegrewerwall 24
D-59494 Soest

b) Om avfallshanterare ingår avtal med konkurrenter till DSD om gemensamt utnyttjande av behållare eller andra anläggningar för insamling och sortering av använda konsument-

Feldhaus Recycling GmbH & Co KG
Eckernförder Landstraße 300
D-24941 Flensburg

Fischer Rohstoff Recycling Freudenstadt GmbH
Robert-Bürkle-Straße 10
D-72250 Freudenstadt

Rudolf Fritsche GmbH
Steinbühlstraße 5
D-91301 Forchheim

Friedrich Hofmann GmbH & Co
Kirchenstraße 22
D-91186 Büchenbach

Interseroh AG
Stollwerckstraße 9a
D-51149 Köln

Karl Nehlsen GmbH & Co KG
Furtstraße 14-16
D-28759 Bremen

Ostthüringer Recycling und HandelsGmbH
Auenstraße 55
D-07490 Gera-Langenberg

Rethmann Entsorgungswirtschaft GmbH & Co KG
Dieselstraße 3
D-44805 Bochum

SAK Sondershäuser Entsorgungs GmbH
Schachtstraße 5
D-99706 Sondershausen

Erwin Scheele GmbH & Co KG
Agathastraße 63
D-57368 Lennestadt

Schönmackers Umweltdienste GmbH & Co KG
Laar 1
D-47652 Weeze

Trienekens GmbH
Greefsallee 1-5
D-41747 Viersen

TWR Tenner Wertstoff Recycling GmbH
Straupitzstraße 11
D-03172 Guben

USB Umweltservice Bochum GmbH
Postfach 102465
D-44724 Bochum

VIVO Gesellschaft für Abfallvermeidung GmbH
Lochham 56
D-83627 Warngau

VKS Verband Kommunale Abfallwirtschaft und Stadtreinigung
e. V.
Postfach 510620
D-50942 Köln

Utfärdat i Bryssel den 17 september 2001.

På kommissionens vägnar

Mario MONTI

Ledamot av kommissionen

BILAGA

Förteckning över företag som anmält serviceavtal

Abfallbeseitigung H. Cohrs GmbH	29614 Soltau
Abfallwirtschaft Meißen GmbH	01665 Gröbern
Abfallwirtschaft Werder GmbH	14542 Werder
ALTROH GmbH & Co. KG	23566 Lübeck
ARGE Magnitz/Bergler	95643 Tirschenreuth
ARGE Alb-Donau-Kreis Recycling	89584 Ehingen
ARGE Fischer/Rethmann	80999 München
ARGE Mabeg/Bornhorst/Ostendorf	27572 Bremerhaven
ARGE Abfallwirtschaft Delmenhorst	27755 Delmenhorst
ARGE Abfallwirtschaft Kreis Nordfriesland	25853 Ahrenshöft
ARGE Bergler Schmid & Zweck	92729 Weiherhammer
ARGE DS Ennepe-Ruhr-Kreis	58454 Witten-Stockum
ARGE DSD Hoch-Taunus-Kreis	65205 Wiesbaden
ARGE DSD Rheingau-Taunus	65329 Hohenstein
ARGE DSD-Verpackungen Hochtaunuskreis	65205 Wiesbaden
ARGE DSD im Kreis Düren	52457 Aldenhoven
ARGE DSD Kreis Warendorf	59320 Ennigerloh
ARGE DSD Rhein-Sieg-Kreis	53721 Siegburg
ARGE Duales System Ahrweiler	53489 Sinzig
ARGE Duales System Dresden Land	01159 Dresden
ARGE Duales System Hoyerswerda	02977 Hoyerswerda
ARGE Duales System Landkreis Cuxhaven	28759 Bremen
ARGE Duales System Landkreis Mainz-Bingen	67678 Mehlingen
ARGE Duales System Landkreis München	85572 Neubiberg
ARGE Duales System Landkreis Rottweil	78655 Dunningen
ARGE Duales System Löbau, Bautzen, Zittau	02708 Löbau
ARGE Duales System Stadt Herne	45127 Essen
ARGE Duales System Mühlendorf	88339 Bad Waldsee
ARGE Elsen-Wagner-Schönackers	53945 Blankenheim
ARGE Hochsauerlandkreis	59909 Bestwig-Velmede
ARGE Kreis Mettmann GbR	42489 Wülfrath
ARGE LK Annaberg	09456 Annaberg-Buchholz
ARGE LK Döbeln	04720 Döbeln
ARGE Mildena GmbH	39624 Kalbe
ARGE Schwarzwald-Baar	78112 St. Georgen
ARGE Steinburg/Itzehoe	25524 Itzehoe
ARGE Wertstofffassung Ernst+Hofmann	91710 Gunzenhausen
ARGE Wertstofffassung Landkreis Eichstätt	85053 Ingolstadt
ARGE Wertstofffassung Stadt Ingolstadt	85053 Ingolstadt
ARGE ZUG-Garbot-Seidel	08056 Zwickau
ARGE DSD-Verpackungen Main-Taunus-Kreis	65719 Hofheim (Am Taunus)
ASM GmbH & Co. KG	22525 Hamburg
AVW	79761 Waldshut-Tiengen
AWG	37671 Höxter
AWU AbfallwirtschaftsUnion	06901 Rackith

AWU AbfallwirtschaftsUnion Kyritz GmbH	16866 Kyritz
AWU AbfallwirtschaftsUnion Neuruppin GmbH	16816 Neuruppin
AWU AbfallwirtschaftsUnion Torgau GmbH	04880 Dommitzsch
AWU AbfallwirtschaftsUnion Wriezen GmbH	16269 Wriezen
AWU AbfallwirtschaftsUnion Wurzen GmbH	04808 Burkartshain
AWU AbfallwirtschaftsUnion Oranienburg GmbH	16727 Velten
Bausch GmbH	88212 Ravensburg
Bauschutt Container Abfuhr Werkstoffrecycling	29664 Waldrode
Bautrans Umweltservice GmbH	76189 Karlsruhe
Becker GmbH	98544 Zella-Mehlis
Becker Umweltdienste GmbH	19322 Wittenberge
Beckmann, R & J	26629 Großefehn
Bickmeier Städtereinigung GmbH	39517 Tangerhütte
Bogenschütz Alois	72415 Grosselfingen
Böhm Indupa GmbH & Co. KG	12357 Berlin
Böhme GmbH	95111 Rehau
Böhme Vogtlandentsorgung GmbH & Co. KG	08248 Klingenthal
Braun & Trienekens GmbH	52078 Aachen
Braun Entsorgung GmbH	85077 Manching
Brewitzer Container	92660 Neustadt
Breyer GmbH	66271 Kleinblittersdorf
Brunner GmbH	92099 Grafenwörth
BWS Bergische Wertstoff-Sammel-GmbH	51766 Engelskirchen
CED-Entsorgungsdienst	09114 Chemnitz
Chr. Schmid GmbH & Co.	73230 Kirchheim
DEKS GmbH	45143 Essen
DELME Transport- u. Entsorgungsgesellschaft	15526 Alt-Golm
Delpa GmbH & Co. KG	27751 Delmenhorst
Dienstleistung & Recycling	06847 Dessau
Ehgartner Entsorgung GmbH	82538 Geretsried
Entsorgungsbetrieb Alfred Kropf	95707 Thiersheim
Entsorgungsgesellschaft Bergische Region	42279 Wuppertal
Entsorgungswirtschaft Sonneberg GmbH	96515 Sonneberg
ESR GmbH	55232 Alzey
ETG GmbH	73037 Göppingen
Fischer Recycling München GmbH	81677 München
Fischer Rohstoff Recycling GmbH	79108 Freiburg
Frassur GmbH	04910 Elsterwerda
Frey Entsorgung GmbH	55471 Wüschheim
Friedrich Herz GmbH	91555 Feuchtwangen
Georg Simon GmbH	96342 Stockheim
GES Gesellschaft zur Entsorgung	63150 Heusenstamm
Ges. z. Erfassung u. Aufbereitung GmbH	32440 Porta Westfalica
Gesellschaft für Abfall und Recycling mbH	28816 Stuhr
Gesellschaft für saubere Umwelt	18196 Karelsdorf
GEV GmbH	39101 Magdeburg
GFR Gesellschaft für Rohstoffrecycling mbH	90768 Fürth/Bayern
Gölz Transporte	73230 Kirchheim
Görlitz GmbH	02814 Görlitz

Greifswald Entsorgung GmbH	17489 Greifswald
Gröberner Deponiebetrieb	01665 Niederau/OT Gröbern
Gröger GmbH	89301 Günzburg
Hans Novak	86603 Donauwörth
Haselberger GmbH	85604 Pöding
HAW Havelländische Abfallwirtschaftsgesellschaft	14712 Rathenow
Heinz GmbH & Co. KG	85368 Moosburg/Isar
Hiemenz GmbH	64720 Michelstadt
Hippe	01324 Dresden
Hoffmann Wolfgang	83043 Bad Aibling
Hofmann KG	68519 Viernheim
Horst Moldenauer GmbH	22869 Schenefeld
Inast GmbH	74803 Mosbach
Jakob Becker GmbH	67678 Mehlingen
Jan Heitmann	25335 Elmshorn
Johann Dumps	83457 Bayerisch Gmain
Johannes Fehr GmbH & Co. KG	34253 Lohfelden
Karl Bickmeier GmbH	39517 Tangerhütte
Karl Nehlsen GmbH & Co. KG	28759 Bremen
KCD Container-Dienst GmbH	55559 Bretzenheim
Keske Entsorgung GmbH	38112 Braunschweig
Knittel GmbH	89269 Vöhringen
Kommunal- und Industrieentsorgung	06928 Schweinitz
Kommunalentsorgung Borna GmbH	04552 Borna
Kraus Container	92670 Windischeschenbach
Landkreis Entsorgung GmbH	08340 Schwarzenberg
Lober GmbH & Co. KG	92431 Neunburg vom Wald
LSR GmbH	37351 Dingelstädt
Ludwig Dorr	87439 Kempten
Lüneburger Rohstoffverwertung GmbH & Co. KG	21357 Bardowick
MABEG GmbH & Co. KG	44849 Herne
MABEG-Nord Gesellschaft für Entsorgungswirtschaft	27572 Bremerhaven
Mannert GmbH	66388 Gersthofen
Matthias Palzkill GmbH & Co. KG	54634 Bitburg
Meier Entsorgung GmbH	79189 Bad Krozingen
Meindl Entsorgungsservice GmbH	93138 Lappersdorf/Hainsacker
MERB-Mittelbadische Entsorgung GmbH	77855 Achern
Merseburger Entsorgung GmbH	06217 Merseburg
Metallverwertungs GmbH	79288 Gottenheim
Meyer GmbH	26131 Oldenburg
Müllabfuhr Containerdienst	66994 Dahn
Müllbetriebe Varel GmbH	26316 Varel
Mülltrans Krupp GmbH & Co. KG	67105 Schifferstadt
Nehlsen & Wassermann Entsorgungs GmbH	17039 Hellfeld/Neubrandenburg
Nehlsen Entsorgungs GmbH	18209 Bad Doberan
Nehlsen Entsorgungs GmbH	18311 Ribnitz-Damgarten
Nehlsen Entsorgungs GmbH	18573 Samtens/Rg.
Oberreiter KG	84513 Töging
Orbit GmbH	89416 Lauingen

Papyrus Wertstoff Service GmbH	83435 Bad Reichenhall
Peter Edenharder GmbH	92318 Neumarkt
Peter Fink GmbH	85221 Dachau
Peter Schad GmbH & Co. KG	36124 Eichenzell
Pfahler GmbH	91550 Dinkelsbühl
Pfleiderer GmbH & Co. KG	70327 Stuttgart
Plauen GmbH	08525 Plauen
Radeberger Stadtentsorgung	01454 Radeberg
RAG Sortier GmbH	79730 Murg
RAZ Rohstoff-Aufbereitung GmbH & Co. KG	14823 Niemegk
Recycling GmbH	13407 Berlin
REG GmbH	78658 Zimmern
REMO Recycling GmbH	04736 Waldheim
Rfels Recycling GmbH	38644 Goslar
Rhenus AG & Co. KG	44147 Dortmund
RHK GmbH & Co.	24145 Kul
RIA Umwelt GmbH	04420 Bienitz
Rohstoff-Recycling Rostock GmbH & Co. KG	18059 Rostock
ROPA EntsorgungGmbH & Co.	81245 München
ROPA EntsorgungGmbH & Co.	70197 Stuttgart
RPS Altvater GmbH & Co. KG	67158 Ellerstadt
RTB Umwelt GmbH	16928 Falkenhagen
RTB Umwelt GmbH	15306 Seelow
RTS Umwelt	01259 Dresden
Rudolf Seiler	66587 Merchweiler
RZM GmbH	39126 Magdeburg
RZS Recycling Zentrum GmbH	21684 Stade
SAK Entsorgungs- und Recycling GmbH	99706 Sondershausen
Samme, Kruse & Pape GmbH & Co.	22113 Hamburg
Saso Velbert GmbH	42551 Velbert
Sauter+Weh GmbH	58074 Meckenbeuren
Schader EntsorgungGmbH	64625 Bensheim
Scherrible GmbH & Co.	73730 Esslingen
Schmid & Zweck GmbH	92224 Amberg
Schneemann Recycling GmbH	37115 Duderstadt
Schönackers Umweltdienste GmbH & Co. KG	41836 Hückelhoven
Schönackers Umweltdienste GmbH & Co. KG	47906 Kempen
Schönackers Umweltdienste GmbH & Co. KG	50171 Kerpen
Schönackers Umweltdienste GmbH & Co. KG	41464 Neuss
Schönackers Umweltdienste GmbH & Co. KG	57074 Siegen
Schönackers Umweltdienste GmbH & Co. KG	08228 Rodewisch
SEE Stadt Eisenach Entsorgung GmbH	99817 Eisenach
Seebauer Abfallentsorgung	93648 Vohenstrauß
SERO Leipzig GmbH	04179 Leipzig
SERO Recycling GmbH	19018 Schwerin
SERO-Handel Dresden GmbH	01159 Dresden
S-plus Umweltservice GmbH	71332 Waiblingen
Stäblein GmbH	97659 Schönau
Stadtentsorgung Huth GmbH	06791 Zschornowitz

Städereinigung Nord GmbH & Co. KG	24837 Schleswig
Steiger GmbH	85376 Hetzenhausen
STEP Stadtentsorgung Potsdam GmbH	14478 Potsdam
Stralsunder EntsorgungGmbH	18435 Stralsund
Stratmann EntsorgungGmbH	01109 Dresden
Theo Kleiner Recycling GmbH	66953 Pirmasens
TK Umweltdienste Bonn GmbH & Co. KG	53121 Bonn
Tönsmeier Entsorgung	32457 Porta Westfalica
Tönsmeier Entsorgungsdienste GmbH	06333 Welfesholz
TUE Entsorgung GmbH	99086 Erfurt
TVG – Transport- und Verwertungsgesellschaft	64319 Pfungstadt
UMTECH GmbH	06653 Weißenfels
Umweltdienst Sömmerda GmbH	99610 Sömmerda
Umweltdienste GmbH	21737 Wischhafen
Unstrut-Hainich GmbH	99991 Höngeda/Mühlhausen
USEG Verpackung-Recycling GmbH	76275 Ettlingen
UWE Entsorgung GmbH	04425 Taucha
Veno GmbH	96472 Rödental
Wagner Entsorgung GmbH	96317 Kronach
Werner GmbH & Co.	63773 Goldbach
Wertstoffentsorgung Konstanz GmbH	78459 Konstanz
Wertstoffgesellschaft Konstanz Firma Danner	78315 Radolfzell
Wertstoffrecycling KG	86368 Gersthofen
WeVo Städtereinigung Oschersleben	39387 Oschersleben
WGV Recycling GmbH	82547 Eurasburg
Willi Hipp Systementsorgung	88045 Friedrichshafen
Wilm GmbH	84405 Dorfen
Wittko KG GmbH & Co.	24539 Neumünster
WMD Schreiber GmbH	25524 Itzehoe
WMD Schreiber Städtereinigung GmbH & Co.	59494 Soest
Wolf GmbH	63654 Büdingen
Wolfener Recycling GmbH	06766 Wolfen
WRZ Hörger GmbH & Co. KG	89567 Sontheim
WSA GmbH & Co.	73257 Köngen
Zeitzer EntsorgungGmbH	06712 Zeitz

KOMMISSIONENS REKOMMENDATION

av den 7 november 2001

om resultatet av strategier för att bedöma och minska riskerna med ämnena akrylaldehyd, dimetylsulfat, nonylfenol, 4-nonylfenol, grenad, tert-butylmetyleter

[delgivet med nr K(2001) 3380]

(Text av betydelse för EES)

(2001/838/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION UTFÄRDAR
DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 av den 23 mars 1993 om bedömning och kontroll av risker med existerande ämnen ⁽¹⁾, särskilt artikel 11.2 i denna, och

av följande skäl:

- (1) I artikel 10 i förordning (EEG) nr 793/93 fastställs det förfarande som skall följas vid riskbedömning av ämnen på prioriteringslistorna av den medlemsstat som utsetts till rapportör.
- (2) I kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 ⁽²⁾ anges principer för bedömningen av risker för människor och miljö av existerande ämnen i enlighet med förordning (EEG) nr 793/93.
- (3) Den medlemsstat som har utsetts till rapportör skall, efter att ha utvärderat riskerna med ett visst prioriterat ämne för människor och miljö, vid behov föreslå en strategi för att begränsa riskerna, inbegripet kontroll-åtgärder och/eller övervakningsprogram.
- (4) I artikel 11 i förordning (EEG) nr 793/93 föreskrivs att resultaten av riskbedömningen och den rekommenderade strategin för att begränsa riskerna med ämnen på prioriteringslistorna skall fastslås på gemenskapsnivå enligt det förfarande som fastställs i artikel 15 och offentliggöras av kommissionen.
- (5) I artikel 1 i förordning (EEG) nr 793/93 föreskrivs att den förordningen skall tillämpas utan att detta påverkar tillämpningen av gemenskapslagstiftningen om konsumentskydd och arbetstagares säkerhet och hälsa i arbetet, särskilt rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet ⁽³⁾.

- (6) En första prioriteringslista över ämnen som kräver uppmärksamhet fastställs i kommissionens förordning (EG) nr 1179/94 ⁽⁴⁾. Enligt denna prioriteringslista skall bland annat följande ämne utvärderas:

— Akrylaldehyd.

- (7) En andra prioriteringslista över ämnen som kräver uppmärksamhet fastställs i kommissionens förordning (EG) nr 2268/95 ⁽⁵⁾. Enligt denna andra prioriteringslista skall bland annat följande ämnen utvärderas:

— Dimetylsulfat.

— Nonylfenol.

— 4-nonylfenol, grenad.

- (8) En tredje prioriteringslista över ämnen som kräver uppmärksamhet fastställs i kommissionens förordning (EG) nr 143/97 ⁽⁶⁾. Enligt denna tredje prioriteringslista skall bland annat följande ämne utvärderas:

— Tert-butylmetyleter.

- (9) De medlemsstater som har utsetts till rapportörer har slutfört riskbedömningen för dessa fem ämnen ⁽⁷⁾ med avseende på människor och miljö och har, i de fall där detta är lämpligt, föreslagit för att begränsa riskerna.

- (10) Resultaten av riskbedömningen för dessa fem ämnen och den rekommenderade strategin för att begränsa riskerna med de fem ämnena bör fastställas på gemenskapsnivå.

⁽⁴⁾ EGT L 131, 26.5.1994, s. 3.

⁽⁵⁾ EGT L 231, 28.9.1995, s. 18.

⁽⁶⁾ EGT L 25, 28.1.1997, s. 13.

⁽⁷⁾ De omfattande riskbedömningsrapporter som de medlemsstater som utsetts till rapportörer lämnat in till kommissionen är tillgängliga för allmänheten. Även korta sammanfattningar finns att tillgå. Båda finns på den webbplats som tillhör Europeiska byrån för kemiska ämnen (*European Chemicals Bureau*) vid Gemensamma forskningscentrets institut för hälsa och konsumentskydd i Ispra, Italien (<http://ecb.ei.jrc.it/existing-chemicals/>).

⁽¹⁾ EGT L 84, 5.4.1993, s. 1.

⁽²⁾ EGT L 161, 29.6.1994, s. 3.

⁽³⁾ EGT L 183, 29.6.1989, s. 1.

- (11) I enlighet med artikel 11.3 i förordning (EEG) nr 793/93 kommer kommissionen att beakta resultaten av riskbedömningen och den rekommenderade strategin för att begränsa riskerna när den föreslår gemenskapsåtgärder inom ramen för rådets direktiv 76/769/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar) ⁽⁸⁾, inom ramen för direktiv 89/391/EEG och andra befintliga gemenskapsinstrument.
- (12) Vetenskapliga kommittén för toxicitet, ekotoxicitet och miljö (CSTEE) har konsulterats och avgivit ett yttrande angående de riskbedömningsrapporter som avses i denna rekommendation.
- (13) De åtgärder som föreslås i denna rekommendation är förenliga med yttrandet från den kommitté som inrättats i enlighet med artikel 15 i förordning (EEG) nr 793/93.

- nonylfenol
CAS-nummer 25154-52-3
Einecs-nummer 246-672-0,
- 4-nonylfenol, grenad
CAS-nummer 84852-15-3,
Einecs-nummer 284-325-5
- tert-butylmetyleter
CAS-nummer 1634-04-4
Einecs-nummer 216-653-1,

bör beakta resultaten av den riskbedömning som sammanfattas i avsnitt I (människors hälsa/miljö) i del 1–5 i bilagan till denna rekommendation, och när så är lämpligt införa dem på säkerhetsdatablad ⁽⁹⁾. Dessa resultat har formulerats med beaktande av de yttranden som Vetenskapliga kommittén för toxicitet, ekotoxicitet och miljö avgivit ⁽¹⁰⁾.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

1. Alla sektorer som importerar, producerar, transporterar, lagrar, bereder eller på annat sätt bearbetar, använder, bortskaffar eller återvinner
 - akrylaldehyd
CAS-Nr. 107-02-8
Einecs-nummer 203-453-4,
 - dimetylsulfat
CAS-nummer 77-78-1
Einecs-nummer 201-058-1,

2. De strategier för att minska riskerna som beskrivs i avsnitt II (strategi för begränsning av riskerna) i del 1–5 i bilagan till denna rekommendation bör genomföras.

Utfärdat i Bryssel den 7 november 2001.

På kommissionens vägnar

Margot WALLSTRÖM

Ledamot av kommissionen

⁽⁹⁾ I enlighet med rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackningar och märkning av farliga ämnen (EGT B 196, 1.8.1967, s. 1), kommissionens direktiv 91/155/EEG av den 5 mars 1991 om införandet och den närmare utformningen av ett särskilt informationssystem avseende farliga preparat (beredningar) i enlighet med artikel 10 i direktiv 88/379/EEG (EGT L 76, 22.3.1991, s. 35), rådets direktiv 98/24/EG av den 7 april 1998 om skydd av arbetstagares hälsa och säkerhet mot risker som har samband med kemiska agenser i arbetet (fjortonde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG) (EGT L 131, 5.5.1998, s. 11) och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackningar och märkning av farliga preparat (EGT L 200, 30.7.1999, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Riskbedömningsrapporterna har granskats av CSTEE och kommittén avgav yttranden vid CSTEE:s trettonde (Bryssel den 4 februari 2000), femtonde (Bryssel den 19 juni 2000), tjugoundra (Bryssel den 6–7 mars 2001) och tjugotredje (Bryssel den 24 april 2001) plenarsammanträde. CSTEE:s yttranden finns på webbplatsen (http://europa.eu.int/comm/food/fs/sc/sct/outcome_en.html).

⁽⁸⁾ EGT L 262, 27.9.1976, s. 201.

BILAGA

DEL ETT

CAS-nr 107-02-8	Einecs-nr 203-453-4
Molekylformel:	C ₃ H ₄ O
Einecs-namn:	Akrylaldehyd
Rapportör:	Nederländerna
Klassificering ⁽¹⁾ :	F; R11 T+; R26 T; R24/25 C; R34 N; R50

Riskbedömningen grundas på nuvarande hantering av ämnet under hela dess livscykel, när det produceras i eller importeras till Europeiska gemenskapen, såsom beskrivs i den riskbedömning som rapportören överlämnat till kommissionen.

På grundval av tillgänglig information har det vid riskbedömningen framkommit att man inom Europeiska gemenskapen uteslutande använder ämnet som en mellanprodukt vid framställning av ett antal olika ämnen (t.ex. fodertillsatser, biocider, bekämpningsmedel, medel för läderberedning, parfymmer). Utanför Europeiska gemenskapen används ämnet även som en effektiv biocid med brett spektrum, fixativ för vävnader, vid företräng av stärkelse i livsmedel och framställning av kolloidala metaller. Det har inte gått att få fram uppgifter om användningen av hela den volym av ämnet som framställs i eller importeras till Europeiska gemenskapen, och det kan därför finnas användningsområden som inte beaktats i denna riskbedömning.

Vid riskbedömningen har det konstaterats att människor och miljö kan exponeras för ämnet via andra källor, särskilt industriella förbränningsprocesser, bilavgaser och tobaksrök, som inte är förbundna med livsnyckeln för det ämne som framställs i eller importeras till Europeiska gemenskapen. De eventuella risker som följer av denna exponering omfattas inte av riskbedömningen. De omfattande riskbedömningsrapporter som överlämnats till kommissionen av den rapporterande medlemsstaten innehåller emellertid information som kan användas för att bedöma dessa risker.

I. RISKBEDÖMNING

A. MÄNNISKORS HÄLSA

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

ARBETSTAGARE:

1. Det finns behov av särskilda åtgärder för att begränsa riskerna. Denna slutsats grundas på oro för att irritation skall uppstå i ögon, näsa eller andningsorgan till följd av enstaka eller upprepad exponering för ämnet genom inandning under framställning eller bearbetning av ämnet,

och:

2. att riskbedömningen utöver ovan nämnda slutsats visar att det råder osäkerhet med avseende på ämnets eventuella lokala genotoxiska och cancerogena effekter på det exponerade området efter långvarig exponering genom inandning av icke-cytotoxiska koncentrationer. Det finns dock inte i dag något säkert genotoxiskt test för att undersöka detta, och de relativt låga exponeringsnivåerna berättigar inte en studie av ämnets cancerogenitet vid inandning.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

⁽¹⁾ Klassificeringen av ämnet fastställs i kommissionens direktiv 2001/59/EG om anpassning till tekniska framsteg för tjugioåttonde gången av rådets direktiv 67/548 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen (EGT L 225, 21.8.2001, s.1).

KONSUMENTER:

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information och/eller tester eller av andra riskbegränsande åtgärder än de som redan håller på att vidtas. Denna slutsats grundas på

- att riskbedömningen visar att ämnet inte väntas medföra några risker. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses tillräckliga.

Denna slutsats har nåtts därför att riskbedömningen visar att ämnet inte används i produkter som är tillgängliga för konsumenterna.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

MÄNNISKOR SOM EXPONERAS VIA MILJÖN:

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information och/eller tester eller av andra riskbegränsande åtgärder än de som redan håller på att vidtas. Denna slutsats grundas på

- att riskbedömningen visar att ämnet inte väntas medföra några risker. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses tillräckliga.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

MÄNNISKORS HÄLSA (fysikalisk-kemiska egenskaper):

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information och/eller tester eller av andra riskbegränsande åtgärder än de som redan håller på att vidtas. Denna slutsats grundas på

- att riskbedömningen visar att ämnet inte väntas medföra några risker. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses tillräckliga.

B. MILJÖ

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

ATMOSFÄR, AKVATISKA EKOSYSTEM och TERRESTRAS EKOSYSTEM,

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information och/eller tester eller av andra riskbegränsande åtgärder än de som redan håller på att vidtas.

Denna slutsats grundas på

- att riskbedömningen visar att ämnet inte väntas medföra några risker för ovan nämnda miljöer. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses tillräckliga.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

MIKROORGANISMER I AVLOPPSRENINGSVÄRK:

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information och/eller tester eller av andra riskbegränsande åtgärder än de som redan håller på att vidtas. Denna slutsats grundas på

- att riskbedömningen visar att ämnet inte väntas medföra några risker för ovan nämnda miljöer. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses tillräckliga.

II. STRATEGI FÖR ATT BEGRÄNSA RISKERNA**för ARBETSTAGARE:**

Gemenskapens gällande arbetarskyddslagstiftning anses allmänt utgöra en tillräcklig ramlagstiftning för all erforderlig begränsning av riskerna med ämnet.

Inom denna ram rekommenderas

- att man på gemenskapsnivå tar fram gränsvärden för yrkesmässig exponering för ämnet som är lägre än den nivå som orsakar irritation. Fram till dess att gränsvärden för yrkesmässig exponering för ämnet har antagits på gemenskapsnivå, skall exponeringen på arbetsplatser begränsas så mycket som är tekniskt möjligt på grund av eventuella lokala cancerogena effekter.

DEL TVÅ

CAS-nr 77-78-1

Einecs-nr 201-058-1

Molekylformel: $C_2H_6O_4S$
Einecs-namn: Dimetylsulfat
Iupac-namn: Dimetylsulfat
Rapportör: Nederländerna
Klassificering ⁽²⁾: Carc. Cat.2; R45
Muta. Cat.2; R40
T+; R26
T; R25
C: R34
R43

Riskbedömningen grundas på nuvarande hantering av ämnet under hela dess livscykel, när det produceras i eller importerar till Europeiska gemenskapen, såsom beskrivs i den omfattande riskbedömning som rapportören överlämnat till kommissionen.

På grundval av tillgänglig information har det vid riskbedömningen framkommit att man inom Europeiska gemenskapen huvudsakligen använder ämnet som en mellanprodukt och metyleringsmedel vid framställning av många olika organiska kemikalier (färger, parfymer och läkemedel). Det har även rapporterats att ämnet används som sulfateringsmedel vid framställning av olika produkter (t.ex. färger och textilmjuktgörare). Det har inte gått att få fram uppgifter om användningen av hela den volym av ämnet som framställs i eller importerar till Europeiska gemenskapen, och det kan därför finnas användningsområden som inte beaktats i denna riskbedömning.

Vid riskbedömningen har andra källor för människors och miljöns exponering för ämnet påvisats, särskilt utsläpp av ämnet från förbränning av svavelhaltiga fossila bränslen och bildandet av ämnet i atomsfären genom en reaktion mellan svaveldioxid och organiska föreningar, som inte är förbundna med livscykeln för det ämne som framställs i eller importerar till europeiska gemenskapen. De eventuella risker som följer av denna exponering omfattas inte av riskbedömningen. De omfattande riskbedömningsrapporter som överlämnats till kommissionen av den rapporterande medlemsstaten innehåller emellertid information som kan användas för att bedöma dessa risker.

Detta ämnes reproduktionstoxicitet har inte undersökts och därför innebär inte riskbedömningen någon fullständig undersökning av riskerna för en befolkning med avseende på en sådan effekt. En sådan undersökning är inte ett krav eftersom ämnet anses vara en cancerogen utan tröskelvärde.

I. RISKBEDÖMNING

A. MÄNNISKORS HÄLSA

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

ARBETSTAGARE:

Det finns behov av särskilda åtgärder för att begränsa riskerna. Denna slutsats grundas på

- möjlig risk för irritation av andningsorganen, mutagenitet och cancerogenitet som en följd av exponering vid inandning under framställning, bearbetning och användning av ämnet,
- möjliga hälsoskadliga effekter för gravida kvinnor som en följd av upprepad exponering vid inandning under användning av ämnet som mellanprodukt.

⁽²⁾ Klassificeringen av ämnet fastställs i kommissionens direktiv 2000/32/EG av den 19 maj 2000 om anpassning till tekniska framsteg för tjugosjätte gången av rådets direktiv 67/548/EEG om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen (EGT L 136, 8.6.2000, s. 1).

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

KONSUMENTER och MÄNNISKOR SOM EXPONERAS VIA MILJÖN:

Riskbedömningen visar att man inte kan utesluta risker vid exponering, eftersom ämnet klassificeras som ett cancerframkallande ämne för vilket det inte finns något tröskelvärde. De risker som omfattas av denna riskbedömning är dock inte av en sådan storleksordning att omedelbara åtgärder bedöms vara nödvändiga. Redan vidtagna riskbegränsande åtgärder anses vara tillräckliga för att främja begränsning och kontroll av exponeringen för ämnet.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

MÄNNISKORS HÄLSA (fysikalisk-kemiska egenskaper):

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information eller tester, eller av några andra riskbegränsande åtgärder utöver dem som redan håller på att vidtas. Denna slutsats grundas på att

- riskbedömningen visar att ämnet inte väntas medföra några risker. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses vara tillräckliga.

B. MILJÖ

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

ATMOSFÄR, AKVATISKA EKOSYSTEM OCH TERRESTRA EKOSYSTEM:

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information eller tester, eller av några andra riskbegränsande åtgärder utöver dem som redan håller på att vidtas. Denna slutsats grundas på att

- riskbedömningen visar att inga risker kan förväntas för ovannämnda miljöer. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses vara tillräckliga.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

MIKROORGANISMER I AVLOPPSRENINGSVERK:

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information eller tester, eller av några andra riskbegränsande åtgärder utöver dem som redan håller på att vidtas. Denna slutsats grundas på att

- riskbedömningen visar att inga risker kan förväntas för ovan nämnda miljöer. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses vara tillräckliga.

II. STRATEGI FÖR ATT BEGRÄNSA RISKERNA

För ARBETSTAGARE:

Gemenskapens gällande arbetarskyddslagstiftning anses allmänt utgöra en tillräcklig ramlagstiftning för all erforderlig begränsning av riskerna med ämnet.

Inom denna ram rekommenderas

- att man på gemenskapsnivå tar fram gränsvärden för yrkesmässig exponering för ämnet.

DEL TRE

CAS-nr 25154-52-3

Einecs-nr 246-672-0

Molekylformel: $C_{15}H_{24}O$

Einecs-namn: Nonylfenol

Rapportör: Förenade kungariket

Klassificering ⁽³⁾: Xn; R22, C; R34
N: R50-53

⁽³⁾ Klassificeringen av ämnet fastställs genom kommissionens direktiv 2001/59/EG av den 6 augusti 2001 om anpassning till tekniska framsteg för tjugioåttonde gången av rådets direktiv 67/548/EEG om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen (EGT L 225, 21.8.2001, s.1).

Riskbedömningen grundas på nuvarande hantering av ämnet under hela dess livscykel, när det produceras i eller importeras till Europeiska gemenskapen, såsom beskrivs i den omfattande riskbedömning som rapportören överlämnat till kommissionen.

På grundval av tillgänglig information har vid riskbedömningen framkommit att man inom Europeiska gemenskapen huvudsakligen använder detta ämne som mellanprodukt inom polymerindustrin vid framställning av nonylfenoletoxilater (t.ex. i rengöringsmedel och färger) och vid framställning av harts, plast och stabilisatorer. Andra användningsområden inbegriper framställning av fenoloximer för användning utanför EU inom metallutvinningsindustrin och i vissa specialfärger.

I. RISKBEDÖMNING

A. MÄNNISKORS HÄLSA

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

ARBETSTAGARE, KONSUMENTER och MÄNNISKOR SOM EXPONERAS VIA MILJÖN:

Det finns behov av ytterligare information eller tester. Denna slutsats grundas på att det finns ett behov av bättre information för att man på ett tillfredsställande sätt skall kunna beskriva riskerna för människors hälsa.

Man har dragit denna slutsats samtidigt som utvärdering pågår av tillgängliga data som inlämnats i enlighet med relevanta bestämmelser i förordning (EEG) 793/93 ⁽⁴⁾.

B. MILJÖ

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

ATMOSFÄREN:

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information eller tester, eller av några andra riskbegränsande åtgärder utöver dem som redan håller på att vidtas. Denna slutsats grundas på att

- riskbedömningen visar att inga risker kan förväntas för ovan nämnda miljöer. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses vara tillräckliga.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

AKVATISKA EKOSYSTEM OCH TERRESTRA EKOSYSTEM:

1. Det finns behov av ytterligare information eller tester. Denna slutsats grundas på

- möjliga effekter på akvatiska miljöer, däribland sediment.

Följande information eller tester krävs:

- Ytterligare toxicitetstestning avseende organismer som lever i sediment.

Om man genomför den strategi för att begränsa miljöriskerna som beskrivs i avsnitt II i del 3 i bilagan, kommer det emellertid inte att behövas någon ytterligare information.

och

2. Det finns behov av särskilda åtgärder för att begränsa riskerna. Denna slutsats grundas på

- möjliga effekter på lokala och regionala akvatiska miljöer – däribland sediment – som en följd av exponering under framställning av nonylfenol ⁽⁵⁾, framställning av fenoloximer, fenol-formaldehydhartsar ⁽⁶⁾, epoxihartsar ⁽⁷⁾ och andra stabiliseringsmedel som används i plaster samt framställning, formulering och användning av nonylfenoletoxilat,

⁽⁴⁾ Behovet av ytterligare information eller testning gäller uteslutande ett enda scenario. De fullständiga slutsatserna från riskbedömningen avseende människors hälsa kommer att offentliggöras i en senare rekommendation från kommissionen.

⁽⁵⁾ Inom dessa användningsområden uppstår risker för den akvatiska miljön enbart som en följd av det tillskott till de lokalt förekommande koncentrationerna som kommer från bakgrundskoncentrationer. Detsamma gäller användningen av nonylfenoletoxilater i bekämpningsmedelsblandningar för jordbruk, fotoframkallningsprocesser i liten skala samt i emulsionsfärger för privat och industriellt bruk.

⁽⁶⁾ Inom dessa användningsområden uppstår risker för den akvatiska miljön enbart som en följd av det tillskott till de lokalt förekommande koncentrationerna som kommer från bakgrundskoncentrationer. Detsamma gäller användningen av nonylfenoletoxilater i bekämpningsmedelsblandningar för jordbruk, fotoframkallningsprocesser i liten skala samt i emulsionsfärger för privat och industriellt bruk.

⁽⁷⁾ Inom dessa användningsområden uppstår risker för den akvatiska miljön enbart som en följd av det tillskott till de lokalt förekommande koncentrationerna som kommer från bakgrundskoncentrationer. Detsamma gäller användningen av nonylfenoletoxilater i bekämpningsmedelsblandningar för jordbruk, fotoframkallningsprocesser i liten skala samt i emulsionsfärger för privat och industriellt bruk.

- möjliga effekter på terrestra miljöer som en följd av exponering under framställning och formulering av nonylfenoletoxilater samt deras användning inom följande områden: veterinärmedicin, internt bruk inom kemisk industri, elektroteknik, rengöring i industrier och offentliga lokaler, läderberedning, metallutvinning, fotobranschen; massa- och pappersindustrin, polymer- och textilindustrin, färgtillverkning, väg- och vattenbyggnad och maskinteknik,
- möjliga effekter avseende sekundär förgiftning av fisk och daggmaskätande djur som en följd av exponering under framställning och formulering av nonylfenoletoxilater samt deras användning inom följande områden: rengöring av industrier och offentliga lokaler, elektroteknisk industri, industrier för framställning av färg, lack och fernissa, väg- och vattenbyggnad, läderberedning, metallutvinning, massa- och pappersindustrin, pappersindustrin och textilproduktion.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

MIKROORGANISMER I AVLOPPSRENINGSVÄRK:

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information eller tester, eller av några andra riskbegränsande åtgärder utöver dem som redan håller på att vidtas. Denna slutsats grundas på att

- riskbedömningen visar att inga risker kan förväntas för ovanstående miljöer. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses vara tillräckliga.

II. STRATEGI FÖR ATT BEGRÄNSA RISKERNA

För MILJÖN:

Man bör överväga att på gemenskapsplanet införa restriktioner avseende saluföring och användning. Syftet skall vara att därigenom skydda miljön mot nonylfenol och nonylfenoletoxilater (NP/NPE), särskilt inom följande användningsområden:

- Rengöring av industrier och offentliga lokaler samt bostäder.
- Textilproduktion.
- Läderberedning.
- Jordbruk (biocider, i synnerhet användning i spendoppsmedel).
- Metallbearbetning.
- Massa- och pappersindustri.
- Skönhetsmedel – även schampon och andra produkter för personlig hygien.

Dt krävs ytterligare arbete för att fastställa för vilka användningsområden det kan vara berättigat att bevilja undantag.

Förutom ovanstående åtgärder bör man, också med hänsyn till utarbetandet av nya gemenskapsförfaranden, överväga att vidta ytterligare åtgärder ifråga om nonylfenol och nonylfenoletoxilater, bl.a. genom att på gemenskapsplanet vidta förebyggande åtgärder mot förorening⁽⁸⁾. Det gäller följande användningsområden:

- Framställning av nonylfenol och nonylfenoletoxilater.
- Användning av nonylfenoletoxilater för syntes av andra kemikalier (internt bruk).

⁽⁸⁾ Det arbete som för närvarande pågår på gemenskapsplanet inom ramen för rådets direktiv 1996/61/EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (EGT L 257, 10.10.1996, s. 26) för att ta fram anvisningsdokument om bästa tillgängliga teknik (BAT, *Best Available Technique*), vilka omfattar en mängd olika kemiska processer kan vara till särskild gagn i detta sammanhang. Mer information finns på Europeiska IPPC-byråns webbplats <http://eippcb.jrc.es>.

- Användning av nonylfenoletoxilater för emulsionspolymerisering, i synnerhet användning i akrylestrar avsedda för specialbeläggningar, bindemedel och fiberbindning.
- Framställning av fenol-formaldehydhartser med hjälp av nonylfenol.
- Framställning av andra stabiliseringsmedel, som används i plaster, med hjälp av nonylfenol.

De resultat som uppnås genom restriktioner avseende saluföring och användning samt föroreningsbegränsande åtgärder bör bevakas, och vid behov bör man överväga att sätta in ytterligare åtgärder. Särskilt viktigt är att se efter om annan gemenskapslagstiftning ⁽⁹⁾ kan tillämpas för att åstadkomma en begränsning av koncentrationerna av nonylfenol och nonylfenoletoxilater i miljön med hjälp av de mål som är angivna i nämnda lagstiftning. De aktuella åtgärderna bör sättas in inom de ovanstående och följande användningsområden:

- Formulering (inom användningsområden där användningen av nonylfenol och nonylfenoletoxilater kommer att fortsätta).
- Väg- och vattenbyggnad och maskinteknik. Här ingår även tillverkning av väggmaterial, slitlagermaterial för vägbanor samt rengöring av metaller.
- Tillsatsmedel i smörjoljor och vid blandning av "tillsatsmedelspaket" för bränslen.
- Elektronik och elektroteknik, i synnerhet användning i flussmedel för tillverkning av färgbelagda kretskort, i färgämnen för lokalisering av sprickor i tryckta kretskort samt som en komponent i etsbad för kretskort.
- Fotobranschen (både små och stora företag), i synnerhet användning i produkter avsedda för hemmabruk av amatörfotografer och för fotoföretag som framkallar film åt amatörfotografer, i vissa produkter för yrkesfolk samt även användning i röntgenfilm.
- Produktion av fenoloximer och epoxihartser.
- Beredning av lackharts samt användning som stabiliseringsmedel för färgblandningar.

Behovet av att på gemenskapsplanet införa ytterligare restriktioner avseende saluföring och användning bör övervägas om de åtgärder som vidtagits inom dessa områden visar sig vara otillräckliga.

För eventuell användning av som verksamma ämnen i biocider, i enlighet med den lagstiftning som för närvarande är i kraft på gemenskapsplanet i fråga om biocidprodukter, rekommenderas att man tar vederbörlig hänsyn till resultaten från riskbedömningen.

Vid användning som verksamma ämnen i bekämpningsmedel i enlighet med gemenskapens lagstiftning om växtskyddsmedel ⁽¹⁰⁾, skall de nationella myndigheterna ta vederbörlig hänsyn till resultaten av riskbedömningen när de fattar beslut i tillståndsfrågor – i synnerhet i fall då man lokalt redan drabbats av betydande miljöpåverkan. I sådana fall bör man främja utveckling och användning av alternativa ämnen i stället för nonylfenol och nonylfenoletoxilater.

När de aktuella ämnena används som adjuvans eller hjälpsubstans ⁽¹¹⁾ i bekämpningsmedels- och biocidprodukter, skall de nationella myndigheterna ta vederbörlig hänsyn till resultaten av riskbedömningen när de fattar beslut i tillståndsfrågor – i synnerhet i fall då man lokalt redan drabbats av betydande miljöpåverkan. Man bör uppmuntra till utveckling och användning av alternativa ämnen i stället för nonylfenol och nonylfenoletoxilater. Man bör också främja andra insatser i syfte att ändra konsumentbeteendet.

Vidare bör alla berörda parter i gemenskapen informeras så att skyddet av miljön kan säkerställas.

⁽⁹⁾ Se Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1). I detta direktiv införs bestämmelser om åtgärder på gemenskapsnivå för att förebygga föroreningar. På grundval av förteckningen över prioriterade ämnen i bilaga X till direktivet, kommer kommissionen att lägga fram förslag om kvalitetsnormer och begränsning av utsläpp, däribland gränsvärden för utsläpp två år efter det att förteckningen har antagits. För vissa "prioriterade farliga ämnen" bland de prioriterade ämnena skall begränsningarna av utsläppen syfta till att utsläpp och spill skall upphöra eller elimineras inom loppet av 20 år. Nonylfenoler ingår som ett "prioriterat farligt ämne" i den första lista över prioriterade ämnen som kommissionen har lagt fram i ett förslag i februari 2000 (KOM(2000) 47 slutlig, EGT C 177 E, 27.6.2000, s. 74, i dess senast ändrade version (KOM(2001) 17 slutlig, 16.1.2001). Den första förteckningen över prioriterade ämnen, där nonylfenoler ingår, antogs den 11 juni 2001 av rådet. Därigenom kunde åtgärderna i direktiv 2000/60/EG börja tillämpas som ett ytterligare medel för att minska de risker som den akvatiska miljön utsätts för, och vice versa de risker som den kan utsätta människor och djur för.

⁽¹⁰⁾ Enligt rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden (EGT L 230, 19.8.1991) skall nonylfenol och nonylfenoletoxilater för användning som verksamma ämnen i bekämpningsmedel dras tillbaka från marknaden fr.o.m. juli 2003.

⁽¹¹⁾ Detta användningsområde omfattas för närvarande inte av gemenskapens krav på bedömning enligt direktiv 91/414/EEG.

När nonylfenol och nonylfenoletoxilater används i veterinärmedicinska produkter i enlighet med gällande gemenskapslagstiftning om veterinärmedicinska produkter, rekommenderas innehavare av försäljningstillstånd för produkter, som innehåller de aktuella ämnena, att ersätta dem med alternativa ämnen som är mindre skadliga.

När slam med halter av nonylfenol och nonylfenoletoxilater används i enlighet med gällande gemenskapslagstiftning om slamhantering, rekommenderas att man tar hänsyn till eventuell revidering av bestämmelser om gränsvärden för koncentrationer av nonylfenol och nonylfenoletoxilater i samband med spridning av slam på mark.

De angivna åtgärderna för skyddet av miljön kommer att innebära att även människor blir mindre utsatta.

DEL FYRA

CAS-nr 84852-15-3

Einecs-nr 284-325-5

Molekylformel: $C_{15}H_{24}O$
Einecs-namn: Fenol, 4-nonyl-, grenad
Iupac-namn: 4-nonylfenol, grenad
Rapportör: Förenade kungariket
Klassificering ⁽¹²⁾: Xn; R22, C; R34
N: R50/-53

Riskbedömningen grundas på nuvarande hantering av ämnet under hela dess livscykel, när det produceras i eller importerar till Europeiska gemenskapen, såsom beskrivs i den omfattande riskbedömning som rapportören överlämnat till kommissionen.

På grundval av tillgänglig information har vid riskbedömningen framkommit att man inom Europeiska gemenskapen huvudsakligen använder detta ämne som mellanprodukt inom polymerindustrin vid framställning av nonylfenoletoxilater (t.ex. i rengöringsmedel och färger) och vid framställning av harts, plast och stabilisatorer. Andra användningsområden inbegriper framställning av fenoloximer för användning utanför EU inom metallutvinningsindustrin och i vissa specialfärger.

I. RISKBEDÖMNING

A. MÄNNISKORS HÄLSA

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

ARBETSTAGARE, KONSUMENTER och MÄNNISKOR SOM EXPONERAS VIA MILJÖN:

Det finns behov av ytterligare information eller tester. Denna slutsats grundas på att det finns ett behov av bättre information för att man på ett tillfredsställande sätt skall kunna beskriva riskerna för människors hälsa.

Man har dragit denna slutsats samtidigt som utvärdering pågår av tillgängliga data som inlämnats i enlighet med relevanta bestämmelser i förordning (EEG) nr 793/93 ⁽¹³⁾.

B. MILJÖN

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

ATMOSFÄREN:

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information eller tester, eller av några andra riskbegränsande åtgärder utöver dem som redan håller på att vidtas. Denna slutsats grundas på

⁽¹²⁾ Klassificeringen av ämnet fastställs i kommissionens direktiv 2001/59/EG av den 6 augusti 2001 om anpassning till tekniska framsteg för tjugotonde gången av rådets direktiv 67/548/EEG om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen (EGT L 225, 21.8.2001, s. 1).

⁽¹³⁾ Behovet av ytterligare information eller testning gäller uteslutande ett enda scenario. De fullständiga slutsatserna från riskbedömningen avseende människors hälsa kommer att offentliggöras i en senare rekommendation från kommissionen.

- att riskbedömningen visar att man inte kan förvänta några risker för ovannämnda miljöer. De riskbegränsande åtgärder som pågår anses vara tillräckliga.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

AKVATISKA EKOSYSTEM och TERRESTRÄ EKOSYSTEM:

1. Det finns behov av ytterligare uppgifter eller undersökningar. Denna slutsats grundas på

- möjliga effekter på akvatiska miljöer, däribland sediment

Följande information eller tester krävs:

- Ytterligare toxicitetstestning avseende organismer som lever i sediment.

Om man genomför den strategi för att begränsa miljöriskerna som beskriva i del 4 i avsnitt II av bilagan, kommer det emellertid inte att behövas någon ytterligare information.

2. Vidare finns det behov av särskilda åtgärder för att begränsa riskerna. Denna slutsats grundas på

- möjliga effekter på lokala och regionala akvatiska miljöer – däribland sediment – som en följd av exponering under produktion av nonylfenol⁽¹⁴⁾ produktion av fenoloximer⁽¹⁵⁾, fenol-formaldehydharter, epoxiharter⁽¹⁶⁾ och andra stabiliseringsmedel som används i plaster, produktion av nonylfenoletoxilat, formulering och användning,
- möjliga effekter på terrestra miljöer som en följd av exponering under framställning och formulering av nonylfenoletoxilater, samt deras användning inom följande områden: veterinärmedicin, internt bruk inom kemisk industri, elektroteknik, rengöring i industrier och offentliga lokaler, läderberedning och metallutvinning, foto-branschen, massa- och pappersindustrin, polymer- och textilindustrin, färgtillverkning, väg- och vattenbyggnad och maskinteknik,
- möjliga effekter avseende sekundär förgiftning av fisk- och daggmaskätande djur som en följd av exponering under produktion och formulering av nonylfenoletoxilater, samt deras användning inom följande områden: rengöring av industrier och offentliga lokaler, elektroteknisk industri, industrier för framställning av färger, lacker och fernissa, väg- och vattenbyggnad, läderberedning, metallutvinning, massa- och pappersindustrin, papperindustrin och textilproduktion.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

MIKROORGANISMER I AVLOPPSRENINGSVÄRK:

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information eller tester, eller av några andra riskbegränsande åtgärder utöver dem som redan pågår. Denna slutsats grundas på

- att riskbedömningen visar att man inte kan förvänta sig några för ovannämnda miljöer. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses vara tillräckliga.

II. STRATEGI FÖR ATT BEGRÄNSA RISKERNA

MILJÖN:

Man bör överväga att på gemenskapsplanet införa restriktioner mot försäljning och användning. Syftet skall vara att skydda miljön mot nonylfenol och nonylfenoletoxilater (NP/NPE), särskilt inom följande användningsområden:

- Rengöring av industrier, offentliga lokaler samt bostäder.
- Textilproduktion.

⁽¹⁴⁾ Inom dessa användningsområden uppstår risker för den akvatiska miljön enbart som en följd av det tillskott till de lokalt förekommande koncentrationerna som kommer från bakgrundskoncentrationer. Detsamma gäller användningen av nonylfenoletoxilater i bekämpningsmedelsblandningar för jordbruk, i fotoframkallningsprocesser i liten skala samt i emulsionsfärger för privat och industriellt bruk.

⁽¹⁵⁾ Inom dessa användningsområden uppstår risker för den akvatiska miljön enbart som en följd av det tillskott till de lokalt förekommande koncentrationerna som kommer från bakgrundskoncentrationer. Detsamma gäller användningen av nonylfenoletoxilater i bekämpningsmedelsblandningar för jordbruk, i fotoframkallningsprocesser i liten skala samt i emulsionsfärger för privat och industriellt bruk.

⁽¹⁶⁾ Inom dessa användningsområden uppstår risker för den akvatiska miljön enbart som en följd av det tillskott till de lokalt förekommande koncentrationerna som kommer från bakgrundskoncentrationer. Detsamma gäller användningen av nonylfenoletoxilater i bekämpningsmedelsblandningar för jordbruk, i fotoframkallningsprocesser i liten skala samt i emulsionsfärger för privat och industriellt bruk.

- Läderberedning.
- Jordbruk (biocider, i synnerhet när de används i spendoppsmedel).
- Metallbearbetning.
- Massa- och pappersindustrin.
- Skönhetsmedel – även schampon och andra produkter för personlig hygien.

Det krävs ytterligare arbete för att fastställa för vilka användningsområden det kan vara motiverat att bevilja undantag.

Förutom ovanstående åtgärder bör man, också med hänsyn till utarbetandet nya gemenskapsförfaranden, överväga att vidta ytterligare åtgärder i fråga om nonylfenol och nonylfenoletoxilater, bl.a. genom att på gemenskapsplanet vidta förebyggande åtgärder mot förorening ⁽¹⁷⁾. Det gäller följande användningsområden.

- Produktion av nonylfenol och nonyletoxilater.
- Användning av nonylfenoletoxilater för syntes av andra kemikalier (internt bruk).
- Användning av nonylfenoletoxilater för emulsionspolymerisering, i synnerhet användning i akrylestrar avsedda för specialbeläggningar, bindemedel och fiberbindning.
- Produktion av fenol-formaldehydharter med hjälp av nonylfenol.
- Produktion med användning av nonylfenol av andra stabiliseringsmedel som används i plaster.

De resultat som uppnås genom restriktioner mot försäljning och användning samt föroreningsbegränsande åtgärder bör bevakas, och vid behov bör man överväga att sätta in ytterligare åtgärder. Särskilt viktigt är att se efter om annan gemenskapslagstiftning ⁽¹⁸⁾ kan tillämpas för att åstadkomma en begränsning av koncentrationerna av nonylfenol och nonylfenoletoxilater i miljön med hjälp av de mål som är angivna i nämnda lagstiftning. De aktuella åtgärderna bör sättas in inom ovanstående och följande användningsområden:

- Formulering (inom användningsområden där användningen av nonylfenol och nonylfenoletoxilater kommer att fortsätta).
- Väg- och vattenbyggnad och maskinteknik. Här ingår även tillverkning av väggmaterial, slitlagermaterial för vägbanor samt rengöring av metaller.
- Tillsatsmedel i smörjoljor och vid blandning av "tillsatsmedelspaket" för bränslen.
- Elektronik och elektroteknik, i synnerhet användning i flussmedel för tillverkning av färgbelagda kretskort, i färgämnen för lokalisering av sprickor i tryckta kretskort samt som en komponent i etsbad för kretskort.
- Fotobranschen (både små och stora företag), i synnerhet användning i produkter avsedda för hemmabruk av amatörfotografer och för fotoföretag som framkallar film åt amatörfotografer, i vissa produkter för yrkesfolk samt även användning i röntgenfilm.
- Produktion av fenoloximer och epoxiharter.
- Beredning av lackharter och också användning som stabiliseringsmedel för färgblandningar.

Behovet av att på gemenskapsplanet införa ytterligare restriktioner mot försäljning och användning bör övervägas om de åtgärder som vidtagits inom dessa områden visar sig vara otillräckliga.

⁽¹⁷⁾ Det arbete som för närvarande pågår på gemenskapsplanet inom ramen för direktiv 96/61/EG för att ta fram anvisningsdokument om bästa tillgängliga teknik (BAT, *Best Available Technique*, vilka omfattar en mängd olika kemiska processer kan vara till särskild gagn i detta sammanhang. Mer information finns på Europeiska IPPC-byråns webbplats <http://eippcb.jrc.es>.

⁽¹⁸⁾ I direktiv 2000/60/EG införs åtgärder på gemenskapsnivå för att begränsa föroreningar. På grundval av förteckningen över prioriterade substanser i bilaga X till direktivet, kommer kommissionen att lägga fram förslag om kvalitetsnormer och begränsning av utsläpp, däribland gränsvärden för utsläpp två år efter det att förteckningen har antagits. För vissa "prioriterade farliga ämnen" bland de prioriterade ämnena skall begränsningarna av utsläppen syfta till att utsläpp och spill skall upphöra eller elimineras inom loppet av 20 år. Nonylfenoler ingår som ett "prioriterat farligt ämne" i den första lista över prioriterade ämnen som kommissionen har lagt fram i ett förslag i februari 2000 (KOM(2000) 47 slutlig EGT C 177 E, 27.6.2000, s. 74), i dess senast ändrade version (KOM(2001) 17 slutlig, 16.1.2001). Den första förteckningen över prioriterade ämnen, där nonylfenoler ingår, antogs den 11 juni 2001 av rådet. Därigenom kunde åtgärderna i direktiv 2000/60 börja tillämpas som ett ytterligare medel för att minska de risker som den akvatiska miljön utsätts för, och vice versa de risker som den kan utsätta människor och djur för.

Vid användning som verksamma ämnen i biocider, i enlighet med gällande gemenskapslagstiftning om biocidprodukter, rekommenderas att man tar vederbörlig hänsyn till resultaten från riskbedömningen.

Vid användning som verksamma ämnen i bekämpningsmedel, i enlighet med gemenskapslagstiftningen om växtskyddsmedel⁽¹⁹⁾, skall de nationella myndigheterna ta vederbörlig hänsyn till resultaten av riskbedömningen när de fattar beslut i tillståndsfrågor – i synnerhet i fall då man lokalt redan drabbats av betydande miljöpåverkan. I sådana fall bör man uppmuntra till utveckling och användning av alternativa ämnen i stället för nonylfenol och nonylfenoletoxilater.

När de aktuella ämnena används som adjuvans eller hjälpsubstans⁽²⁰⁾ i bekämpningsmedels- och biocidprodukter, skall de nationella myndigheterna ta vederbörlig hänsyn till resultaten av riskbedömningen när de fattar beslut i tillståndsfrågor – i synnerhet i fall då man lokalt redan drabbats av betydande miljöpåverkan. Man bör främja utveckling och användning av alternativa ämnen i stället för nonylfenol och nonylfenoletoxilater. Man bör också främja andra insatser i syfte att ändra konsumentbeteendet.

Vidare bör alla berörda parter i gemenskapen informeras så att skyddet av miljön kan säkerställas.

När nonylfenol och nonylfenoletoxilater används i veterinärmedicinska produkter i enlighet med gällande gemenskapslagstiftning om veterinärmedicinska produkter, rekommenderas innehavare av försäljningstillstånd för produkter, som innehåller de aktuella ämnena, att ersätta dem med alternativa ämnen som är mindre skadliga.

När slam med halter av nonylfenol och nonylfenoletoxilater används i enlighet med gällande gemenskapslagstiftning om slamhantering, rekommenderas att man tar hänsyn till eventuell revidering av bestämmelser om gränsvärden för koncentrationer av nonylfenol och nonylfenoletoxilater i samband med spridning av slam på mark.

De angivna åtgärderna för skyddet av miljön kommer att innebära att även människor blir mindre utsatta.

DEL FEM

CAS-nr 1634-04-4

Einecs-nr 216-653-1

Molekylformel: $C_5H_{12}O$

Einecs-namn: *tert*-butylmetyleter

Rapportör: Finland

Klassificering: Ej utförd

Riskbedömningen grundas på nuvarande metoder för hantering av ämnet under hela dess livscykel, när det produceras i eller importeras till Europeiska gemenskapen. Se vidare beskrivningen i den riskbedömning som respektive medlemsstats rapportör överlämnat till kommissionen.

På grundval av tillgänglig information har man vid riskbedömningen kommit fram till att man inom Europeiska gemenskapen huvudsakligen använder ämnet som tillsats i bensin. Andra användningsområden är kemisk industri, läkemedelsindustri och laboratorier.

I. RISKBEDÖMNING

A. MÄNNISKORS HÄLSA

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

ARBETSTAGARE:

Det finns behov av särskilda åtgärder för att begränsa riskerna. Denna slutsats grundas på

— möjliga effekter på huden genom upprepade doser från exponering vid underhåll och bilreparationer.

⁽¹⁹⁾ I direktiv 91/414/EEG föreskrivs att nonylfenol och nonylfenoletoxilater, för användning som verksamma ämnen i bekämpningsmedel, kommer att dras tillbaka från marknaden fr.o.m. juli 2003.

⁽²⁰⁾ För närvarande är denna användning ej föremål för gemenskapsutvärdering inom ramen för direktiv 91/414/EEG.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

KONSUMENTER:

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information eller tester, eller av några andra riskbegränsande åtgärder utöver dem som redan pågår. Denna slutsats grundas på

- att riskbedömningen visar att ämnet inte förväntas medföra några risker. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses vara tillräckliga.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

MÄNNISKOR SOM EXPONERAS VIA MILJÖN:

Det finns behov av särskilda åtgärder för att begränsa riskerna. Denna slutsats grundas på

- att dricksvatten kan bli otjänligt beroende på smak och lukt som kan uppstå till följd av exponering förorsakad av läckande lagringstankar under jord och utsläpp p.g.a. överfyllning av tankar.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

MÄNNISKORS HÄLSA (fysikalisk-kemiska egenskaper):

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information eller tester, eller av några andra riskbegränsande åtgärder utöver dem som redan pågår. Denna slutsats grundas på

- att riskbedömningen visar att ämnet inte förväntas medföra några risker. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses vara tillräckliga.

B. MILJÖ

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

AKVATISKA EKOSYSTEM:

1. Det finns behov av ytterligare information eller tester. Denna slutsats grundas på

- att det finns behov av ytterligare information för att bättre kunna specificera riskerna för akvatiska ekosystem i fråga om utsläpp av ämnet i ytvattnet.

Följande information eller tester behövs:

- En stegvist upplagd teststrategi ("tiered testing") för undersökning av beteendet hos fisk, och i förekommande fall hos vilda djur, när de undviker vatten som är förorenat av ämnet.

2. Det finns behov av särskilda åtgärder för att begränsa riskerna. Denna slutsats grundas på

- oro för akvatiska ekosystem till följd av exponering förorsakad av utsläpp i ytvattnet från bottensatser i lagringstankar på lagringsterminaler.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

GRUNDVATTEN:

Det finns behov av särskilda åtgärder för att begränsa riskerna. Denna slutsats grundas på

- att grundvatten kan bli otjänligt som dricksvatten beroende på smak och lukt som kan uppstå till följd av exponering förorsakad av läckande lagringstankar under jord och utsläpp p.g.a. överfyllning av tankar.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

ATMOSFÄREN, AKVATISKA EKOSYSTEM och TERRESTRA EKOSYSTEM:

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information eller tester, eller av några andra riskbegränsande åtgärder utöver dem som redan håller på att vidtas. Denna slutsats grundas på

- att riskbedömningen visar att ämnet inte förväntas medföra några risker. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses vara tillräckliga.

Följande slutsats kan dras av bedömningen av riskerna för

MIKROORGANISMER I AVLOPPSRENINGSVERK:

Det finns för närvarande inget behov av ytterligare information eller tester, eller av några andra riskbegränsande åtgärder utöver dem som redan pågår. Denna slutsats grundas på

- att riskbedömningen visar att ämnet inte förväntas medföra några risker. De riskbegränsande åtgärder som redan håller på att vidtas anses vara tillräckliga.

II. STRATEGI FÖR ATT BEGRÄNSA RISKERNA

ARBETSTAGARE:

Gemenskapens gällande arbetarskyddslagstiftning anses allmänt utgöra en tillräcklig ramlagstiftning för all erforderlig begränsning av riskerna med ämnet.

Utan att det påverkar gällande gemenskapslagstiftning inom det aktuella området ⁽²¹⁾, rekommenderas att man undersöker hur man kan förbättra placeringen av bränslefilter i bilar och bränslepumpar så att underhåll och reparationer underlättas samtidigt som syftet är att uppnå minsta möjliga exponering av huden för bensin. Därför föreslås att man skall inleda diskussioner med de berörda industribranschernas organisationer om den här frågan.

MÄNNISKOR SOM EXPONERAS VIA MILJÖN:

Åsikten är att de åtgärder som beskrivs nedan och som syftar till att skydda grundvattnet kommer att bidra till att förhindra förorening av dricksvatten.

MILJÖN:

En central målsättning i den aktuella gemenskapslagstiftningen ⁽²²⁾ är att förhindra alla antropogena utsläpp (dvs. utsläpp som uppkommer genom människans verksamhet), däribland av MTBE, i grundvattnet. Det rekommenderas därför att man skall genomföra övervakningsprogram där det kan vara aktuellt. På så sätt skall man i ett tidigt skede kunna upptäcka om grundvattnet förorenats av MTBE.

Det rekommenderas vidare en omfattande användning av bästa möjliga teknik (BAT) för uppförande och drift av bensinlagringsanläggningar under jord samt för tankningsutrustning på bensinstationer. Här bör medlemsstaterna överväga införandet av obligatoriska krav, i synnerhet när det gäller alla bensinstationer i områden med grundvattenbildning. Vidare rekommenderas att harmoniserade tekniska standarder för anläggning och drift av lagringstankar utarbetas på gemenskapsplanet av Europeiska standardiseringskommittén (CEN). De utsläppsplatser som kan ha funnits längre tillbaka och som ligger i känsliga områden bör undersökas och vid behov saneras.

Vidare bör man främja utbyte av information om dessa forskningsprogram och deras resultat.

Det rekommenderas också att bottenprover med halter av MTBE i lagringstankar ovan jord skall underkastas kontroll genom föreskrifter i tillstånden ⁽²³⁾ för de aktuella anläggningarna eller genom nationella bestämmelser. För att underlätta tillståndsgivningen (samt eventuellt fastställande av nationella bestämmelser) har dessa frågor tagits med i det pågående arbetet på med att ta fram vägledningar om "bästa möjliga teknik" (BAT, "Best Available Technique" ⁽²⁴⁾). Det rekommenderas att medlemsstaterna i det aktuella sammanhanget noggrant övervakar införandet av bästa möjliga teknik samt, inom ramen för informationsutbytet om BAT, underrättar kommissionen om varje betydelsefullt framsteg inom detta område.

⁽²¹⁾ Rådets direktiv 70/220/EEG av den 20 mars 1970 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om åtgärder mot luftförorening genom avgaser från motorfordon (EGT L 76, 6.4.1970, s. 1).

⁽²²⁾ Direktiv 2000/60/EG.

⁽²³⁾ Sådana tillstånd för drift av produktionsanläggningar som utfärdats i enlighet med direktiv 96/61/EG eller i enlighet med nationell lagstiftning.

⁽²⁴⁾ Arbetet pågår för närvarande på gemenskapsplanet inom ramen för direktiv 96/61/EG. Arbetet går ut på att ta fram dokument om bästa tillgängliga teknik (BAT, Best Available Technique), vilka omfattar produktion och hantering av MTBE, där även utformning och drift av olika lagringsmetoder ingår.

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 8 november 2001

om fastställande av ett frågeformulär som skall användas för årlig rapportering om utvärdering av luftkvaliteten enligt rådets direktiv 96/62/EG och 1999/30/EG

[delgivet med nr K(2001) 3405]

(Text av betydelse för EES)

(2001/839/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT
DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

med beaktande av rådets direktiv 96/62/EG av den 27 september 1996 om utvärdering och säkerställande av luftkvaliteten ⁽¹⁾, särskilt artikel 11 i detta, och

av följande skäl:

- (1) I direktiv 96/62/EG fastställs ramen för utvärdering och säkerställande av luftkvaliteten.
- (2) I rådets direktiv 1999/30/EG av den 22 april 1999 om gränsvärden för svaveldioxid, kvävedioxid och kväveoxider, partiklar och bly i luften ⁽²⁾ fastställs gränsvärden som skall uppnås ett visst måldatum.
- (3) Regelbundna rapporter från medlemsstaterna är en integrerad del av den lagstiftningen.
- (4) Ett antal uppgifter som anges i artikel 11 i direktiv 96/62/EG, tillsammans med bilaga I–V till direktiv 1999/30/EG och i artiklarna 3 och 5 samt artikel 9.6 i direktiv 1999/30/EG måste rapporteras årligen.
- (5) I enlighet med direktiv 1999/30/EG upphör bestämmelser om rapportering i enlighet med rådets direktiv 80/779/EEG av den 15 juli 1980 om gränsvärden och vägledande värden för luftkvalitet med avseende på svaveldioxid och svävande partiklar ⁽³⁾, rådets direktiv 82/884/EEG av den 3 december 1982 om gränsvärde för bly i luften ⁽⁴⁾ och rådets direktiv 85/203/EEG av den 7 mars 1985 om luftkvalitetsnor-

mer för kvävedioxid ⁽⁵⁾ att gälla från och med den 19 juli 2001 medan gränsvärdena i enlighet med dessa direktiv fortsätter att gälla till 2005 för direktiv 80/779/EEG och 82/884/EEG, samt till 2010 för direktiv 85/203/EEG, och rapportering om överskridande av dessa gränsvärden fortsätter i enlighet med artikel 9.6 i direktiv 1999/30/EG.

- (6) För att säkerställa att den begärda informationen tillhandahålls med rätt format måste medlemsstaterna komma in med den i form av ett standardiserat frågeformulär.
- (7) De åtgärder som fastställs i detta beslut är förenliga med yttrandet från den kommitté som inrättats i enlighet med artikel 12.2 i direktiv 96/62/EG.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Medlemsstaterna skall använda det frågeformulär som återfinns i bilagan som grund för att överlämna den information som på årlig bas skall tillhandahållas i enlighet med artikel 11 i direktiv 96/62/EG, tillsammans med bilaga I–V, och artiklarna 3 och 5 samt artikel 9.6 i direktiv 1999/30/EG.

Artikel 2

Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 8 november 2001.

På kommissionens vägnar

Margot WALLSTRÖM

Ledamot av kommissionen

⁽¹⁾ EGT L 296, 21.11.1996, s. 55.

⁽²⁾ EGT L 163, 29.6.1999, s. 41.

⁽³⁾ EGT L 229, 30.8.1980, s. 30.

⁽⁴⁾ EGT L 378, 31.12.1982, s. 15.

⁽⁵⁾ EGT L 87, 27.3.1985, s. 1.

BILAGA

FRÅGEFORMULAR

för rapportering om rådets direktiv 96/62/EG om utvärdering och säkerställande av luftkvaliteten och rådets direktiv 1999/30/EG om gränsvärden för svaveldioxid, kvävedioxid och kväveoxider, partiklar och bly i luften

MEDLEMSSTAT:

KONTAKTADRESS:

REFERENSÅR:

DATUM FÖR SAMMANSTÄLLANDE:

I följande formulär görs en skillnad mellan uppgifter som medlemsstaten juridiskt är skyldig att rapportera och uppgifter som det inte är obligatoriskt för medlemsstaten att rapportera. Icke obligatoriska uppgifter har kursiv stil.

Många av nedanstående formulär innehåller ett obegränsat antal rader eller kolumner som skall fyllas i. I formulärbeskrivningen begränsas antalet tomma rader eller kolumner som skall fyllas i till tre och en gränslinje i form av tankstreck anger att formuläret kan utvidgas om så behövs.

Utöver de formulär som medlemsstaterna skall fylla i tillhandahålls även en del tabeller. Tabellerna innehåller information som t.ex. fasta koder som inte får ändras av medlemsstaterna.

FÖRTECKNING ÖVER FORMULÄR

Formulär 1	Kontaktorgan och adress
Formulär 2	Avgränsning av zoner och tätbebyggelser
Formulär 3	Stationer som används för utvärdering och mätmetoder
Formulär 4	Metoder som används för provtagning och mätning av PM ₁₀ och PM _{2,5} , eventuella ytterligare koder som definieras av medlemsstaterna
Formulär 5	Förteckning över zoner och tätbebyggelser där nivåerna överskrider eller ligger under gränsvärden eller gränsvärden plus toleransmarginalen
Formulär 6	Förteckning över zoner och tätbebyggelser där nivåerna överskrider eller ligger under de övre utvärderingströsklarna eller de nedre utvärderingströsklarna, inbegripet information om tillämpningen av kompletterande utvärderingsmetoder
Formulär 7	Enskilda överskridanden av gränsvärden och gränsvärden plus toleransmarginalen
Formulär 8	Orsaker till enskilda överskridanden, eventuella ytterligare koder som definieras av medlemsstaten
Formulär 9	Övervakningsdata över genomsnittsnivåerna av SO ₂ uppmätta under tio minuter
Formulär 10	Övervakningsdata över genomsnittsnivåerna av PM _{2,5} uppmätta under 24 timmar
Formulär 11	Tabellresultat av den kompletterande utvärderingen och metoder för den
Formulär 12	Förteckning över referenser till de kompletterande utvärderingsmetoder som anges i formulär 11
Formulär 13	Överskridande av gränsvärden för SO ₂ som beror på naturliga källor
Formulär 14	Naturliga källor för SO ₂ , eventuella ytterligare koder som definieras av medlemsstaterna
Formulär 15	Överskridande av gränsvärden för PM ₁₀ som beror på naturfenomen
Formulär 16	Överskridande av gränsvärden för PM ₁₀ som beror på vintersandning
Formulär 17	Samråd om gränsöverskridande förorening
Formulär 18	Överskridanden av gränsvärden som fastställs i direktiv 80/779/EEG, 82/884/EEG och 85/203/EEG
Formulär 19	Orsaker för överskridanden av gränsvärden som fastställs i direktiv 80/779/EEG, 82/884/EEG och 85/203/EEG, eventuella ytterligare koder som definieras av medlemsstaten

FÖRTECKNING ÖVER TABELLER

Tabell 1	Metoder som används för provtagning och mätning av PM ₁₀ och PM _{2,5} ; standardkoder
Tabell 2	Orsaker för enskilda överskridanden: standardkoder
Tabell 3	Statistiska parametrar som skall användas i koncentrationskartor
Tabell 4	Naturliga källor för SO ₂ ; standardkoder
Tabell 5	Naturfenomen som orsakar överskridanden av gränsvärden för PM ₁₀ ; standardkoder

Formulär 1: Kontaktorgan och adress

Namn på kontaktorganet	
Postadress	
Namn på kontaktpersonen	
Kontaktpersonens telefonnummer	
Kontaktpersonens faxnummer	
Kontaktpersonens e-postadress	
Eventuella kommentarer för förtydligande	

Kommentar till formulär 1:

Medlemsstaten ombedes att fylla i kontaktorgan och, om möjligt, den kontaktperson på nationell nivå som kommissionen eventuellt kan kontakta angående detaljer i detta frågeformulär.

Formulär 2: Avgränsning av zoner och tätbebyggelser (artikel 5 och artikel 11.1 b i direktiv 96/62/EG)

	Zoner		
Fullständigt namn på zonen			
Zonkod			
Förorening(ar), eventuellt separata skyddsmål, som är relevanta för zonen			
Typ [tätbebyggelse/icke tätbebyggelse]			
Yta (km ²)			
Befolkning			
Koordinathörn			
Koordinathörn			
Koordinathörn			

Kommentarer till formulär 2:

- (1) Medlemsstaten skall inte bara fylla i namnet på zonen utan även en unik zonkod.
- (2) Medlemsstaten/medlemsstaterna skall ange den/de förorening(ar) som är relevanta för zonen genom att använda följande koder: "S" för SO₂, "N" för NO₂/NO_x, "P" för PM₁₀ och "L" för bly, separerade med semikolon, eller "A" om alla dessa föroreningar är relevanta för zonen. Om zoner har definierats separat för hälsoskydd, ekosystemsskydd, och växtlighetsskydd skall medlemsstaten använda följande koder: "SH" för SO₂ hälsoskydd, "SE" för SO₂ ekosystemsskydd, "NH" för NO₂ hälsoskydd och "NV" för NO_x växtlighetsskydd.

- (3) Det skall anges om zonen är en tätbebyggelse (kod: "ag") eller inte (kod: "nonag").
- (4) Medlemsstaterna kan lägga till zonens yta och befolkning för ytterligare bearbetning av uppgifter på europeisk nivå.
- (5) För ytterligare bearbetning ombedes medlemsstaten att fylla i zongränserna i ett standardformulär (polygoner, genom att använda de geografiska koordinaterna i enlighet med ISO 6709: geografisk longitud och latitud). Medlemsstaten ombedes att separat tillhandahålla en karta över zonerna (som en elektronisk fil eller i pappersformat) för att underlätta en korrekt tolkning av zonuppgifterna. Medlemsstaten måste minst tillhandahålla antingen zongränserna i formulär 2 eller en karta.

Formulär 3: Stationer som används för utvärderings- och mätmetoder (bilaga IX till direktiv 1999/30/EG)

Stationskod	Lokal stationskod	Zonkod(er)	Används för direktivet				Används för direktivet/Mätmetodskod för PM ₁₀ och PM _{2,5}		Korrigeringsfaktor eller ekvation som används		Stationens funktion
			SO ₂	NO ₂	NO _x	Bly	PM ₁₀	PM _{2,5}	PM ₁₀	PM _{2,5}	

Kommentarer till formulär 3:

- (1) I formulär 3 och andra formulär i detta frågeformulär, avser "stationskod" en kod som redan används för utbyte av uppgifter i enlighet med beslut 97/101/EG om utbyte av information. "Lokal stationskod" är den kod som används inom medlemsstaten eller regionen.
- (2) Medlemsstaten ombedes att i tredje kolumnen identifiera den/de zon(er) i vilken stationen är belägen. Om fler än en zon berörs skall koderna separeras av ett semikolon.
- (3) Medlemsstaten ombedes att använda de kolumner som har "SO₂", "NO₂", "NO_x" och "Bly" som rubrik för att ange om mätningen används för utvärdering i enlighet med direktiv 1999/30/EG, genom att markera med ett plustecken ("+") om den används och lämna rutan tom om den inte används. Det bör observeras att en markering i NO_x-kolumnen innebär att stationen är belägen på en plats där gränsvärdet för växtlighet tillämpas. Om stationen ligger i omedelbar närhet av särskilda källor för bly såsom det anges i bilaga IV till direktiv 1999/30/EG, ombedes medlemsstaten att markera med "SS" i stället för med "+".
- (4) Medlemsstaten skall använda de kolumner som har rubrikerna "PM₁₀" och "PM_{2,5}" för att ange om mätningen används för utvärdering i enlighet med direktiv 1999/30/EG och samtidigt ange vilken mätmetod som används. Om mätningen används för utvärdering i enlighet med direktivet skall medlemsstaten fylla i koden för mätmetoden (se kommentar 5). Om mätningen inte används för utvärdering i enlighet med direktivet skall rutan lämnas tom. För PM_{2,5}-nivåer krävs ingen formell utvärdering i enlighet med artikel 6 i direktiv 96/62/EG.
- (5) Mätmetodskoden för PM₁₀ och PM_{2,5} kan anges genom en av de standardkoder som tillhandahålls i detta frågeformulär (se tabell 1) eller en kod som definieras av medlemsstaten och som avser en separat förteckning över metoder som beskrivs av medlemsstaten (se formulär 4). Den beskrivning som definieras av medlemsstaten kan också vara en hänvisning till ett separat dokument som är bifogat frågeformuläret. Om mätmetoden har ändrats under året ombedes medlemsstaten att fylla i båda metodkoderna: först koden för den metod som har använts längst tid under året, följt av nästa kod, separerade med semikolon.
- (6) När mätmetoden för PM₁₀ eller PM_{2,5} inte är den referensmetod som anges i bilaga IX till direktiv 1999/30/EG, ombedes medlemsstaten att fylla i den korrigeringsfaktor som de uppmätta koncentrationerna har multiplicerats med för att erhålla de koncentrationer som anges i detta frågeformulär eller att fylla i den motsvarande korrigeringskvationen. Om en korrigeringskvation har tillämpats kan ett fritt format användas i vilket den uppmätta koncentrationen skall betecknas "CM" och den rapporterade koncentrationen "CR", helst genom att använda formel CR = f(CM). Om resultaten av metoden stämmer överens utan tillämpning av en korrigeringsfaktor ombedes medlemsstaten att ange detta genom att fylla i värdet "1" för korrigeringsfaktorn eller ekvationen.

- (7) "Stationens funktion" visar om stationen är belägen på en plats där a) gränsvärdena för hälsa, SO₂-gränsvärdet för ekosystem och NO_x-gränsvärdet för växtligheten tillämpas (kod "HEV"), b) endast gränsvärdena för hälsa och SO₂-gränsvärdet för ekosystem tillämpas (kod "HE"), c) endast gränsvärdet för hälsa och NO_x-gränsvärdet för växtlighet tillämpas (kod "HV") eller d) endast gränsvärdena för hälsa tillämpas (kod "H").

Tabell 1: Metoder som används för provtagning och mätning av PM₁₀ och PM_{2,5}; standardkoder

Metodkod	Beskrivning
M1	Beta-absorption
M2	Viktanalys
M3	Oscillerande mikrobalans

Formulär 4: Metoder som används för provtagning och mätning av PM₁₀ och PM_{2,5}, eventuella ytterligare koder som definieras av medlemsstaten (bilaga IX till direktiv 1999/30/EG)

Metodkod	Beskrivning

— **Formulär 6b: Förteckning över zoner där tröskelvärdena för NO₂/NO_x överskrids och där kompletterande utvärdering görs**

Zonkod	UAT och LAT som avser LV för hälsa (genomsnitt för 1 timme)			UAT och LAT som avser LV för hälsa (årligt genomsnitt)			UAT och LAT som avser LV för växtlighet			SA
	> UAT	≤ UAT; > LAT	≤ LAT	> UAT	≤ UAT; > LAT	≤ LAT	> UAT	≤ UAT; > LAT	≤ LAT	

— **Formulär 6c: Förteckning över zoner där tröskelvärden för PM₁₀ överskrids och där kompletterande utvärdering görs**

Zonkod	UAT och LAT (genomsnitt för 24 timmar)			UAT och LAT (årligt genomsnitt)			SA
	> UAT	≤ UAT; > LAT	≤ LAT	>UAT	≤ UAT; > LAT	≤ LAT	

— **Formulär 6d: Förteckning över zoner där tröskelvärdena för bly överskrids och där kompletterande utvärdering görs**

Zonkod	UAT och LAT			SA
	> UAT	≤ UAT; >LAT	≤ LAT	

Kommentarer till formulär 6:

(1) Kolumnrubrikerna har följande betydelser:

> UAT: över den övre utvärderingströskeln

≤ UAT; > LAT: under eller lika med den övre utvärderingströskeln, men över den nedre utvärderingströskeln

≤ LAT: under eller lika med den nedre utvärderingströskeln

SA: ytterligare utvärdering, se kommentar 6

(2) Markera med "+" om kolumnrubriken beskriver zonens status.

(3) Markera med "m" i stället för "+" om överskridandet har beräknats utifrån modellberäkningarna.

(4) För tröskelvärden för ekosystem, markera endast när överskridande ägde rum i områden där gränsvärdena för ekosystemen tillämpas.

(5) Överskridande av UAT och LAT bedöms på grundval av referensåret och de föregående fyra åren i enlighet med specifikationen i bilaga V.II till direktiv 1999/30/EG.

(6) Medlemsstaten ombedes att i "SA"-kolumnen ange om information från fasta stationer för mätning har kompletterats med information från andra källor såsom hänvisas till i artikel 7.3 i direktiv 1999/30/EG.

Formulär 7: Enskilda överskridanden av gränsvärden och gränsvärden plus toleransmarginalen (MOT) (artikel 11.1 a i, ii i direktiv 96/62/EG och bilagorna I, II, IV och V till direktiv 1999/30/EG)

— **Formulär 7a: Överskridande av gränsvärdet för SO₂ plus MOT för hälsa (genomsnitt för 1 timme)**

Zonkod	Stationskod	Datum	Timma	Nivå (µg/m ³)	Orsakskod(er)

— **Formulär 7b: Överskridande av gränsvärdet för SO₂ för hälsa (genomsnitt för 24 timmar)**

Zonkod	Stationskod	Datum	Nivå (µg/m ³)	Orsakskod(er)

— **Formulär 7c: Överskridande av gränsvärdet för SO₂ för ekosystem (årligt genomsnitt)**

Zonkod	Stationskod	Nivå (µg/m ³)	Orsakskod(er)

— **Formulär 7d: Överskridande av gränsvärdet för SO₂ för ekosystem (genomsnitt för vintern)**

Zonkod	Stationskod	Nivå (µg/m ³)	Orsakskod(er)

— **Formulär 7e: Överskridande av gränsvärdet för NO₂ plus MOT för hälsa (genomsnitt för 1 timme)**

Zonkod	Stationskod	Datum	Timma	Nivå (µg/m ³)	Orsakskod(er)

— **Formulär 7f: Överskridande av gränsvärdet för NO₂ plus MOT för hälsa (årligt genomsnitt)**

Zonkod	Stationskod	Nivå (µg/m ³)	Orsakskod(er)

— **Formulär 7g: Överskridande av gränsvärdet för NO₂ för växtlighet**

Zonkod	Stationskod	Nivå (µg/m ³)	Orsakskod(er)

— **Formulär 7h: Överskridande av gränsvärdet för PM₁₀ plus MOT (etapp 1: genomsnitt för 24 timmar)**

Zonkod	Stationskod	Nivå (µg/m ³)	Orsakskod(er)

— **Formulär 7i: Överskridande av gränsvärdet för PM₁₀ plus MOT (etapp 1: årligt genomsnitt)**

Zonkod	Stationskod	Nivå (µg/m ³)	Orsakskod(er)

— **Formulär 7j: Överskridande av gränsvärdet för bly plus MOT**

Zonkod	Stationskod	Nivå (µg/m ³)	Orsakskod(er)

Kommentarer till formulär 7:

- (1) Identifiering av station genom att fylla i stationskod är inte obligatorisk men rekommenderas.
- (2) Frasen "gränsvärde plus MOT" skall läsas som "gränsvärde" då toleransmarginalen har minskat till 0 %.
- (3) Datumet skall anges som "dd/mm/åå" och timman som "1" för timman mellan kl 00:00 och kl 01:00 etc.

- (4) Alla överskridanden av gränsvärden plus toleransmarginalen för en station skall rapporteras om det totala antalet överskridanden överstiger det tillåtna antalet. Om det totala antalet överskridanden för en station är lägre än eller lika med det tillåtna antalet skall inga överskridanden rapporteras.
- (5) Orsaken till överskridandet kan anges av en eller flera standardkoder som tillhandahålls i detta frågeformulär (se tabell 2) eller en kod som definieras av medlemsstaten och som avser en separat förteckning över orsaker som beskrivs av medlemsstaten (formulär 8). Om flera orsaker anges skall koderna separeras med semikolon. Den beskrivning som ges av medlemsstaten kan även vara en hänvisning till ett separat dokument som har bifogats frågeformuläret.

Tabell 2: Orsaker till enskilda överskridanden: standardkoder

Orsakskod	Beskrivning
S1	Tungt trafikerat stadscentrum
S2	Närhet till en stor väg
S3	Lokal industri inbegripet kraftproduktion
S4	Stenbrytning eller gruvverksamhet
S5	Hushållsuppvärmning
S6	Oavsiktligt utsläpp från en industrikälla
S7	Oavsiktligt utsläpp från en icke-industrikälla
S8	Naturliga källor eller naturfenomen
S9	Vintersandning av vägar
S10	Transport av luftförorening som kommer från källor utanför medlemsstaten

Formulär 8: Orsaker till enskilda överskridanden, eventuella ytterligare koder som definieras av medlemsstaten (artikel 11.1 a i, ii i direktiv 96/62/EG och bilagorna I, II, IV och V till direktiv 1999/30/EG)

Orsakskod	Beskrivning

Formulär 9: Övervakningsdata för genomsnittliga nivåer för SO₂ uppmätta under tio minuter (artikel 3.3 i direktiv 1999/30/EG)

Stationskod	Antalet genomsnittliga koncentrationer uppmätta under tio minuter som översteg 500 µg/m ³	Antalet dagar under kalenderåret då detta inträffade	Det antal dagar som hänvisas till i den föregående kolumnen då timkoncentrationerna av svaveldioxid samtidigt översteg 350 µg/m ³	Den högsta genomsnittliga koncentrationen som uppmätts under tio minuter (µg/m ³)	Datum då den högsta koncentrationen inträffade (dd/mm/åå)

Kommentar till formulär 9:

Om det inte är praktiskt genomförbart för en medlemsstat att registrera uppgifter om genomsnittliga koncentrationer av svaveldioxid uppmätta under tio minuter behöver detta formulär inte fyllas i.

Formulär 10: Övervakningsdata för genomsnittliga nivåer för PM_{2,5} uppmätta under 24 timmar (artikel 5.2 i direktiv 1999/30/EG)

Stationskod	Aritmetiskt medelvärde ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Median ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	98:e percentilen ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Högsta koncentration ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

— **Formulär 11d: Resultat av den kompletterande utvärderingen för bly och metoder för den**

Zonkod	Över LV					
	Yta		Väglängd		Utsatt befolkning	
	km ²	Metod	km	Metod	Antal	Metod

Kommentarer till formulär 11:

- (1) "Metod" är en kod som definieras av medlemsstaten och som avser en separat förteckning över hänvisningar (formulär 12) till offentliggöranden eller rapporter i vilka den kompletterande metoden dokumenteras. Formulär 12 är en del av rapporten till kommissionen. De offentliggöranden eller rapporter som det hänvisas till skall inte skickas till kommissionen.
- (2) Formulär 11 kan kompletteras med kartor som visar fördelningen av koncentrationer. Det rekommenderas att medlemsstaten, om så är möjligt, sammanställer kartor som visar fördelningen av koncentrationer inom varje zon och tätbebyggelse. Det rekommenderas att koncentrations-isolinjer tillhandahålls för de parametrar i vilka gränsvärdena uttrycks (se tabell 3) genom att använda isolinjer med intervall på 10 % av gränsvärdet.

Tabell 3: Statistiska parametrar som skall användas i koncentrationskartorna

Förorening	Parameter
SO ₂	99,7-percentilen av genomsnitt under 1 timme
SO ₂	99,2-percentilen av genomsnitt under 24 timmar
SO ₂	Årligt genomsnitt
SO ₂	Vintergenomsnitt
NO ₂	99,8-percentilen av genomsnitt under 1 timme
NO ₂ /NO _x	Årligt genomsnitt
PM ₁₀ och PM _{2,5}	90,0-percentilen av genomsnitt under 24 timmar
PM ₁₀ och PM _{2,5}	Årligt genomsnitt
PM ₁₀ och PM _{2,5}	98,1-percentilen av genomsnitt under 24 timmar
Bly	Årligt genomsnitt

Formulär 12: Förteckning över referenser till kompletterande utvärderingsmetoder som avses i formulär 11 (artikel 7.3 i och bilaga VIII.II till direktiv 1999/30/EG)

Metod	Fullständig referens

Formulär 13: Överskridande av gränsvärdet för SO₂ som beror på naturliga källor (artikel 3.4 i direktiv 1999/30/EG)

— **Formulär 13a: Gränsvärde för SO₂ för hälsa (genomsnitt för 1 timme)**

Zon	Stationskod	Antal överskridanden som uppmätts	Kod(er) för naturliga källor	Uppskattat antal överskridanden efter fråndragning av naturliga bidrag	Hänvisning till underlag

— **Formulär 13b: Gränsvärde för SO₂ för hälsa (genomsnitt för 24 timmar)**

Zon	Stationskod	Antal överskridanden som uppmätts	Kod(er) för naturliga källor	Uppskattat antal överskridanden efter fråndragning av naturliga bidrag	Hänvisning till underlag

— **Formulär 13c: Gränsvärde för SO₂ för ekosystem (årligt genomsnitt)**

Zon	Stationskod	Årlig genomsnittlig koncentration	Kod(er) för naturliga källor	Uppskattat antal överskridanden efter fråndragning av naturliga bidrag	Hänvisning till underlag

— **Formulär 13d: Gränsvärde för SO₂ för ekosystem (vintergenomsnitt)**

Zon	Stationskod	Vintergenomsnittlig koncentration	Kod(er) för naturliga källor	Uppskattat antal överskridanden efter fråndragning av naturliga bidrag	Hänvisning till underlag

Kommentar till formulär 13:

Den naturliga källan kan anges genom en eller flera standardkoder som tillhandahålls genom detta frågeformulär (se tabell 4) eller en kod som definieras av den medlemsstat som hänvisar till en separat förteckning över naturliga källor som beskrivs av medlemsstaten (formulär 14).

Tabell 4: Naturliga källor för SO₂: standardkoder

Kod för naturlig källa	Beskrivning
A1	Vulkanisk aktivitet i medlemsstaten
A2	Vulkanisk aktivitet utanför medlemsstaten
B	Våtmarker vid kusten
C1	Naturliga eldsvådor i medlemsstaten
C2	Naturliga eldsvådor utanför medlemsstaten

Formulär 14: Naturliga källor för SO₂, eventuella ytterligare koder som definieras av medlemsstaten (artikel 3.4 i direktiv 1999/30/EG)

Kod för naturlig källa	Beskrivning

Formulär 15: Överskridande av gränsvärden för PM₁₀ som beror på naturfenomen (artikel 5.4 i direktiv 1999/30/EG)**— Formulär 15a: Naturfenomenens bidrag till överskridande av gränsvärdet för PM₁₀ (etapp 1: genomsnitt för 24 timmar)**

Zon	Stationskod	Antal uppmätta överskridanden	Kod(er) för naturfenomen	Uppskattat antal överskridanden efter frändragning av naturliga bidrag	Hänvisning till underlag

— Formulär 15b: Naturfenomenens bidrag till överskridande av gränsvärdet för PM₁₀ (etapp 1: årligt genomsnitt)

Zon	Stationskod	Årligt genomsnitt	Kod(er) för naturfenomen	Uppskattat antal överskridanden efter frändragning av naturliga bidrag	Hänvisning till underlag

Kommentar till formulär 15:

Naturfenomenet kan anges genom en eller flera standardkoder som tillhandahålls i detta frågeformulär (se tabell 5).

Tabell 5: Naturfenomen som orsakar överskridanden av gränsvärden för PM₁₀: standardkoder

Kod för naturfenomen	Beskrivning
A1	Vulkanutbrott i medlemsstaten
A2	Vulkanutbrott utanför medlemsstaten
B1	Seismisk aktivitet i medlemsstaten
B2	Seismisk aktivitet utanför medlemsstaten
C1	Geotermisk aktivitet i medlemsstaten
C2	Geotermisk aktivitet utanför medlemsstaten
D1	Okontrollerade bränder på land i medlemsstaten
D2	Okontrollerade bränder på land utanför medlemsstaten
E1	Hård vind i medlemsstaten
E2	Hård vind utanför medlemsstaten
F1	Atmosfärisk resuspension i medlemsstaten
F2	Atmosfärisk resuspension utanför medlemsstaten
G1	Transport av naturliga partiklar från torra områden i medlemsstaten
G2	Transport av naturliga partiklar från torra områden utanför medlemsstaten

Formulär 16: Överskridande av gränsvärdet för PM₁₀ som beror på vintersandning (artikel 5.5 i direktiv 1999/30/EG)**— Formulär 16a: Vintersandningens bidrag till överskridandet av gränsvärdet för PM₁₀ (etapp 1: genomsnitt för 24 timmar)**

Zon	Stationskod	Antal uppmätta överskridanden	Uppskattat antal överskridanden efter fråndragning av vintersandningens bidrag	Hänvisning till underlag

— Formulär 16b: Vintersandningens bidrag till överskridandet av gränsvärdet för PM₁₀ (etapp 1: årligt genomsnitt)

Zon	Stationskod	Årligt genomsnitt	Uppskattat antal överskridanden efter fråndragning av vintersandningens bidrag	Hänvisning till underlag

Formulär 17: Samråd om gränsöverskridande förorening (artikel 8.6 i direktiv 96/62/EG)**— Formulär 17a: Allmänt**

Har medlemsstaten samrått med andra medlemsstater om betydande luftförorening med ursprung i en annan medlemsstat eller genomfört sådana samråd med länder utanför EU? Var vänlig markera med "+" om svaret är ja eller "-" om svaret är nej:	[+ eller -]
---	-------------

— Formulär 17b: Specificering per land

Om ja, var vänlig:	EU-medlemsstater															Länder utanför EU		
	AT	BE	DE	DK	ES	FI	FR	GR	IE	IT	LU	NL	PT	SE	UK			
— markera medlemsstaten eller det berörda landet																		
— markera om dagordningen/dagordningarna från samråden har bifogats denna rapport																		
— markera om protokollen från samråden har bifogats denna rapport																		

Kommentarer till formulär 17b:

- (1) Markera enbart om svaret är ja genom att skriva "+".
- (2) Medlemsstaten får ange samråd med länder utanför EU genom att använda följande landskoder: Bosnien och Hercegovina: BA; Kroatien: HR; Cypern: CY; Tjeckien: CZ; Estland: EE; Före detta jugoslaviska republiken Makedonien: MK; Ungern: HU; Island: IS; Lettland: LV; Liechtenstein: LI; Litauen: LT; Malta: MT; Norge: NO; Polen: PL; Rumänien: RO; Slovakien: SK; Slovenien: SI; Schweiz: CH.

Formulär 18: Överskridande av gränsvärden som fastställts i enlighet med direktiv 80/779/EEG, 82/884/EEG och 85/203/EEG och som skall rapporteras i enlighet med artikel 9.6 i direktiv 1999/30/EG

Förorening	Överskridet gränsvärde	Övervakningsmetod som används	Stationskod	Uppmätt värde ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Orsak(er)	Åtgärder som vidtagits

Kommentarer till formulär 18:

- (1) Det numeriska värdet på det överskridna gränsvärdet skall anges i andra kolumnen.
- (2) För SO_2 och svävande partiklar skall det anges om svarströskmetoden eller den gravimetriska metoden används.

- (3) Att identifiera stationen är inte obligatoriskt men rekommenderas starkt.
- (4) Orsaken till överskridandet kan anges genom en eller flera standardkoder som tillhandahålls i detta frågeformulär (se tabell 5) eller en kod som definieras av den medlemsstat som hänvisar till en separat förteckning över orsaker som beskrivs av medlemsstaten (formulär 19). Om fler än en orsaker anges skall koderna separeras med semikolon. Den beskrivning som ges av medlemsstaten kan även vara en hänvisning till ett separat dokument som bifogats frågeformuläret.

Formulär 19: Orsaker för överskridanden av gränsvärden som fastställts i direktiv 80/779/EEG, 82/884/EEG och 85/203/EEG, eventuella ytterligare koder som definieras av medlemsstaten (artikel 9.6 i direktiv 1999/30/EG)

Orsakskod	Beskrivning